

Ko te Kōsipelí 'i tono Tohi 'e Sioné Ko te talateú

Ko tono fakahaa'i mai 'o Sīsū 'e te *Kōsipelí 'i tono Tohi 'e Sioné* ko Iá ko te Folafofa ta'engata Ia 'a te 'Atuá, 'ia Ia ne'e “hoko ko te kakano, 'o 'afio 'i te tou lotolotongá” (1:14). Hangē pē ko te lau 'a te tohi nei, “kua tohi 'ení kote'uhí kē kotou tui ko Sīsuú ko te Mīsaia ia, ko te 'Alo 'o te 'Atuá, pea 'i te kotou tuí ke kotou ma'u ma'uli 'i Tono huafá” (20:31).

'Oku kamata te tohi nei 'aki te talateu 'oku fakamahino'i ai ko Sīsuú ko te Folafofa ta'engata Ia 'a te 'Atuá. Pea 'oku hoko atu leva mei ai ki te fu'aki kongá 'o te Kōsipelí, 'a ē 'oku fakamatala'i mai ai 'ia te 'ū mana, 'a ia 'oku notou fakamo'oni'i ko Sīsuú ko te Fakama'ulí Ia, ko te 'Alo Ia 'o te 'Atuá. 'I te 'ū vahe ko 'ení 'oku hanga ai 'e Sīsū 'o fakamatala'i ki te kakai Siú ko ai 'ia Ia, pea mo te 'uhinga 'o Tana 'ū maná. 'Oku hā 'i te kongá ko 'eni 'o te tohí 'ia te tui 'a te 'ihi kiā Sīsū 'o notou hoko ai ko Tana kau ako, kae ta'etui te 'ihi 'o notou fakafepaki kiā Ia.

Ko te vahe 13 'o a'u ki te 17 ko te fakamatala ia ki te feohi vāofi 'ia Sīsū mo Tana kau akó 'i te pō ne'e puke ai Iá, pea mo Tana 'ū lea ne'e teu'i mo fakalotolahi'i 'aki 'ia nātou 'i te afiafi 'o Tono tutuki ki te kolosí. Ko te 'ū vahe 18 ki te 21 ko te fakamatala ia ki tono puke 'o Sīsuú, mo Tono fakamāu'í, mo Tono tutuki ki te kolosí, mo Tana toetu'ú, mo Tana hāhā holo ki Tana kau akó 'i te hili ange Tana toetu'ú.

Ko te talanoa ki te fafine ne'e ma'ua 'i te tono tangatá (vahe 8:1-11), 'oku ha'i ia kote'uhí he 'oku

lahi te 'ū hiki mo te 'ū liliu matu'a 'o te Kōsipeli nei 'oku kailoa 'asi 'i ai, pea 'oku fakahū ia 'i te 'ū vahe kehe 'i te 'ū hiki kehé.

'Oku fakamamafa'i 'e te *Kōsipeli 'a Sioné* 'ia te me'a'ofa ko te ma'uli ta'engata 'iā Kalaisí, 'ia te me'a'ofa 'oku kamata 'inasi ai 'i te taimi nei pē 'ia nātou 'oku notou tali 'ia Sīsuú pea 'oku hoko mai kiā nātou 'oku notou tali 'ia Sīsū ko te notou ala, mo te mo'oni, pea mo te ma'uli. Ko te tapa 'ilonga 'o te *Kōsipeli 'a Sioné* ko tono ngāue 'aki ai 'ia te 'ū me'a maheni faka'aho 'o te ma'ulí ke faka'ilonga'i 'aki te 'ū mo'oni fakalaumālie, 'o hangē ko te vai, mo te mā, mo te maama, mo te tauhi sipi mo tana fanga sipi, pea mo te ngoue vaine mo tono fua.

Ko te kakanó 'o te tohi

Ko te talateú (*1:1-18*)

Ko Sione Papitaiso mo te fu'aki kau ako 'a Sīsuú (*1:19-51*)

Ko te ngāue 'a Sīsū ki te kakaí (*2:1–12:50*)

Ko te 'ū 'aho faka'osi 'o te ma'uli mo te ngāue 'a Sīsū 'i Selusalemá (*13:1–19:42*)

Ko te toetu'u 'a Sīsuú mo Tana hāhā holó (*20:1-31*)

Ko te toe hā 'ia Sīsū 'i Kālelí (*21:1-25*)

Ko te hoko 'ia Folafofa 'o kakanó

¹ 'I te kamata'angá ne'e 'i ai 'ia Folafofa, pea ne'e feangai mo te 'Atuá 'ia Folafofa, pea ne'e 'Atua 'ia Folafofa.

² Ko te Toko Taha ko iá ne'e 'i te kamata'angá mo te 'Atuá.

³ Ko te hoko mai 'o te me'a kotoa pē ne'e fou 'iā Ia; pea ne'e kailoa he mama'i me'a 'e taha 'e hoko mai, 'o 'ata'atā meiā Ia.

⁴ Ne'e 'iā Ia 'ia te ma'ulí; pea ko te ma'uli ko iá 'ia te maama 'a te tangatá.

⁵ Pea 'oku ulo te maamá 'i te pō'ulí; pea ne'e kailoa lava'i 'ona 'e te pō'ulí.

⁶ Ne'e 'i ai he tangata ne'e fekau mei te 'Atuá, ko tonon hingoá ko Sione.*

⁷ Ne'e ha'u iá ko te fakamo'oni, ke fakamo'oni ki te Maamá, kote'uhí ke tui 'ia te kakai kotoa pē 'iā ia.

⁸ Ne'e kailoa ko te Maamá ia, ka ne'e 'i aí ke fakamo'oni ki te Maama ko iá.

⁹ Ko te Maama mo'oní'eni, 'a ē 'oku Ina huluhulu 'ia te tangata kotoa pē, 'oku ha'u Ia ki māmani.

¹⁰ Ne Ina 'i māmani, pea ko te ngaahi 'o māmaní 'e Ia,* ka ne'e kailoa 'ilo'i 'Ona ia 'e māmani.

¹¹ Ne Ina ha'u ki Tono 'api tonú, ka ne'e kailoa fia tali 'Ona ia 'e To'onó kakai.

¹² Kā ko nātou kotoa pē ne'e notou tali Iá, ne Ina fakamafai'i 'ia nātou ke hoko ko te fānau 'a te 'Atuá, 'io, 'ia nātou pē 'oku tui pikitai ki Tono huafá;

¹³ 'ia nātou ne'e kailoa fakatupu 'e te toto, pe 'e te loto 'o te kakano, pe 'e te loto 'o he tangata, kā 'e te 'Atuá.

¹⁴ Pea ne'e hoko 'ia Folafofa ko te kakano, 'o 'afio 'i te tou lotolotongá, (pea ne'e tou mamata ki Tono kolōliá, ko te kolōliá 'o he 'Alo pē taha kua ha'u mei te Tamaí,) pea 'oku Ina fonu 'i te kelesi mo te mo'oni.

¹⁵ Ne'e fakamo'oni ki Ai 'e Sione, 'o ina kalanga 'o pehē, “Ko 'eni Ia ne au lea ki aí, ‘Ko Ia 'oku

---

* **1:6** 1:6 Māt 3:1; Ma'ake 1:4; Luke 3:1-2   * **1:10** 1:10 ko te ngaahi 'o māmaní 'e Ia, ko ia pe 'o māmaní ne'e fou 'iā Ia.

mulimuli mai 'iā aú, 'oku lahi Ia 'iā au, he ne'e 'i mu'a noa pē Ia 'iā au.' ”

¹⁶ He ne'e tou ma'u kotoa pē mei Tana fonu ko iá, 'io, 'o taufetongi te kelesi mo he kelesi.

¹⁷ He ne'e tuku mai 'ia te Laó 'iā Mōsese, ko te me'a tuku mai, ka ne'e fou 'ia te kelesi mo te mo'oní 'iā Sīsū Kalaisi, 'o mātu'aki hiki mai.

¹⁸ 'Oku kailoa he taha kua ina mamata ki te 'Atuá he kuonga; ko te 'Atua tofu pē tahá,[†] 'a ē 'oku 'i te fatafata 'o te Tamaí, kua Ina fakahaa'i mai 'Ona.

*Ko te fakamatala 'e Sione Papitaiso kiā Sīsúú
(Mātiu 3:1-12; Ma'ake 1:1-8; Luke 3:1-18)*

¹⁹ Pea ko tonu fakahaa'i 'eni 'e Sioné, 'i tonu fekau'i mai 'e te kakai Siú mei Selusalema he kau taula'aliki mo he kau Līvaite, ke fehu'i kiā ia, 'o pehē, “Ko ai 'ia koe?”

²⁰ Pea ne'e lea totonu pē ia, 'o kailoa ina fakafisinga'i; 'io, ne'e lea totonu pē ia, “Oku kala ko te Kalaisí 'ia au.”

²¹ Pea notou fehu'i ange kiā ia, “Kā ko ai 'ia koe? Ko 'Ilaisiā?”

Pea iange 'e ia, “Kailoa.”

“Ko koe koā 'ia te palōfitá?”[‡]

Pea iange 'e ia, “Kailoa.” *

²² Pea notou iange kiā ia, “Pea ko ai leva 'ia koe? Kote'uhí ke 'i ai he motou tali kiā nātou ne'e fai te motou fekau'í. Ko te ā tau lau kiā koé?”

²³ Pea iange leva 'e ia,

[†] **1:18** 1:18 'Atua tofu pē tahá: 'oku pehē 'i tonu 'ū hiki fualoa 'ihi, 'Alo pē tahá. [‡] **1:21** 1:21 'ia te palōfitá: ko te toko taha ia ne'e 'amanaki 'ia te kakai Siú 'e hopo ake 'o fanongonongo 'i te hoko mai 'ia te Kalaisí. * **1:21** 1:21 Teu 18:15, 18; Mal 4:5

“Ko au 'ia te le'o 'o he toko taha 'oku kalanga 'i te toafá:

'Fakatonutonu te hā'ele'anga 'o te 'Alikí,'
hangē ko te lea 'a te palōfita ko 'Aiseá.’”*

²⁴ Pea kua fekau mai he 'ihi mei te kau Fālesí. §

²⁵ Pea fehu'i ange 'e nātou kiā ia, “Pea ko te ā tonono 'uhinga 'oku fai papitaiso ai 'e koé, kāpau 'oku kailoa ko te Kalaisí 'ia koe, pe ko 'Ilaisiā, 'uma'ā 'ia te Palōfitá?”

²⁶ Pea iange 'e Sione kiā nātou, 'o pehē, “Ko aú 'okou papitaiso vai, kā 'oku tu'u 'i te kotou lotolotonga he Toko Taha 'oku kala kotou 'ilo'i;

²⁷ ko Ia ia 'oku mulimuli maí, kā 'oku lahi Ia 'iā au, pea ko te nono'o Tono senitoló 'oku kailoa taau 'ia kita ke vete ange.”

²⁸ Ne'e hoko 'ia te 'ū me'a nei 'i Pētani* 'i Tu'a-Sioatani, ko te feitu'u ia ne'e fai ai 'e Sione tana papitaisó.

Ko te Lami 'a te 'Atuá

²⁹ Pea 'i te 'aho tonono hokó, ne'e sio 'e Sione kiā Sīsū 'oku ha'u kiā ia, pea toki pehē 'e ia, “Kotou vakai, ko 'ena 'ia te Lami 'a te 'Atuá, 'a ē 'oku Ina 'ave 'ia te angahala 'a māmaní!

³⁰ Ko 'eni Ia ne au lea ki ai 'o pehē: 'oku mulimuli mai he Tangata, 'a ē 'oku lahi 'iā au, kote'uhí he ne'e 'i mu'a noa pē Ia 'iā au.

³¹ Pea ne'e kailoa ke au 'ilo'i Ia 'e au, kā ko tonono fakahaa'i ki 'Isilelí, ko tonono 'uhinga ia 'o taku ha'u 'o papitaiso vai.”

---

* **1:23** 1:23 'Ais 40:3 § **1:24** 1:24 Pea ... Fālesí, ko ia pe Ko nātou ne'e fekau'i ko te kau Fālesí nātou. * **1:28** 1:28 Pētani: 'oku pehē 'i tonono 'ū hiki fualoa 'ihi, Petapala.

³² Pea ne'e fakahā 'e Sione 'o pehē, “Kua u mamata ki te Laumālié 'oku 'alu ifo mei te langí 'i te tatau 'o he lupe, 'o nofo'i Ia.

³³ Pea ne'e kailoa ke au 'ilo'i Ia 'e au, kā ko Ia ne'e fekau'i mai 'oku ke papitaiso vaí ne'e folafola Ia, 'o pehē: ‘Ko te Toko Taha 'e ke mamata ki aí, 'oku 'alu ifo te Laumālié, 'o nofo'i Ia, ko Ia ia 'oku fai papitaiso 'aki te Laumālie Mā'oni'oní.’

³⁴ Pea kua u mamata 'e au, pea kua u fakahaa'i: ko 'eni ia 'ia te 'Alo 'o te 'Atuá.”

Ko te fu'aki kau ako 'a Sīsuú

³⁵ 'I te 'aho tono hokó ne'e tu'u ai pē 'ia Sione, pea 'i ai mo he toko ua 'o tana kau akó;

³⁶ pea 'i tana sio kiā Sīsū 'oku 'eva'eva aké, ne'e iange ia, “Vakai, ko te Lami 'ena 'a te 'Atuá!”

³⁷ Pea 'i te fanongo 'e te ongo akó ki tana leá, ne'e nā mulimuli leva kiā Sīsū.

³⁸ Pea tafoki ange 'e Sīsū, 'o vakai ki te nā mulimuli maí, pea iange 'e Ia kiā nāua, “Ko te ā ia 'oku kulā kumí?”

Pea nā iange kiā Ia, “Lāpai” (ko tono 'uhingá, “Faiako”), “'oku nofo 'ia Koé 'i fea?”

³⁹ Pea iange 'e Ia kiā nāua, “Kulā ōmai, 'o sio ki ai.” Pea nā ō, 'o mamata ki te feitu'u ne'e nofo Ia 'i aí, 'o notou nonofo mo Ia ke 'osi te 'aho ko iá, he ko te fā afiafi 'eni.

⁴⁰ Ko te taha 'o te ongo me'a ne'e fanongo ki te lea 'a Sione, 'o mulimuli ai kiā Sīsuú, ko 'Anitelū, ko te tehina 'o Saimone Pita.

⁴¹ Ko ia ia ne'e matu'a ma'u tono tokoua 'o'oná 'ia Saimone, 'o iange kiā ia, “'E, kua mā 'ilo'i te Mīsaiaí,” ('a ia ko tono hikí, ko Kalaisi).

⁴² Pea ne'e taki 'e ia 'ona kiā Sīsū. Pea 'i te mamata 'e Sīsū kiā iá, ne'e iange 'e Ia, “Ko Saimone

koe, ko te foha 'o Sioná; 'e ui 'ou ko Kīfasi,” (‘a ia ko tonohikí, ko Pita, pe ko Maka.)

Ko te fili 'e Sīsū 'ia Filipe mo Nātanielá

⁴³ Pea 'i te 'aho tonohokó ne'e loto 'e Ia ke 'alu ki Kāleli; pea 'ilo'i ai 'e Sīsū 'ia Filipe, 'o iange kiā ia, “Mulimuli mai kiā Au.”

⁴⁴ Pea ko Filipé ko ta'aná ha'u mei Petesaita, ko te kolo ia 'o 'Anitelū mo Pitá.

⁴⁵ Pea ne'e kumi 'e Filipe 'ia Nātaniela, 'o iange kiā ia, “Ē, kua motou 'ilo'i 'ia Ia, 'ā ē ne'e lau ki ai 'ia Mōsese 'i te Tohi Laó, mo te kau palōfitá, ko Sīsū mei Nāsaleti, ko te foha 'o Siosifá.”

⁴⁶ Pea iange 'e Nātaniela, “He 'e lava koā ke tupu he lelei mei Nāsaleti?”

Pea iange 'e Filipe kiā ia, “Ha'u 'o sio.”

⁴⁷ Pea 'i te vakai atu 'e Sīsū kiā Nātaniela 'oku ha'u kiā Iá, ne'e iange 'e Ia, “Ē, ko te 'Isileli mo'oni 'eni, 'oku kailoa he kākā 'iā ia!”

⁴⁸ Pea iange 'e Nātaniela kiā Ia, “Ne'e fefe'aki Tau 'ilo'i 'okú?”

Pea tali 'e Sīsū kiā ia, “I te he'iki ai ui 'ou ia 'e Filipe, lolotonga tau 'i te lalo fikí, ne Au sio kiā koe.”

⁴⁹ Pea iange 'e Nātaniela, “E Lāpai, ko Koe ia 'ia te 'Alo 'o te 'Atuá! Ko Koe ia 'ia te Tu'i 'Isilelí!”

⁵⁰ Pea iange 'e Sīsū kiā ia, “Ko tau tuí koā, kote'uhí ko Taku pehē atu: ‘Ne Au 'ilo'i 'ou 'i te lalo fikí? 'E ke mamata he 'ū me'a 'oku lahi ange 'i te me'a nei!’”

⁵¹ Pea toe iange 'e Ia, “Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu kiā kōtou: 'e kotou mamata 'āmuli ki te langí kua fakaava, pea 'oku 'alu ake mo 'alu ifo te kau 'āngelo 'a te 'Atuá 'i te Fanautama te Tangatá.”*

---

* 1:51 1:51 Sēn 28:12

2

Ko te mali 'i Kená

¹ Pea 'i tonu tolu 'o te 'ahó ne'e fai ai he kátoanga mali 'i Kena 'i Kāleli; pea ne'e 'i ai te fa'ē 'a Sīsuú.

² Pea ne'e tala foki te ta'ané kiā Sīsū, mo Tana kau akó.

³ Pea 'i te maha 'ia te uainé, ne'e lea kiā Sīsū 'e Tana fa'eé, “Oku kala he notou uaine.”

⁴ Pea folafola ange 'e Sīsū kiā ia, “Fafine, ko te ā 'ia Au kiā koe? 'Oku he'iki ai hoko mai To'okú taimi!”

⁵ Pea iange 'e Tana fa'eé ki te kau ngāué, “Ko te ā pē he me'a 'e iatu 'e Ia ke kotou faí, fai leva.”

⁶ Pea ne'e tu'u 'i ai he hina maka lalahi 'e ono, 'a ia ne'e tuku 'i ai kote'uhí ko te fakama'a faka-Siú, 'e hao ai taki taha he lita vai 'e valungofulu ki te teau uangofulu.

⁷ Pea folafola 'e Sīsū kiā nātou, “Kotou fakafonu vai 'ia te 'ū hiná.” Pea notou fakafonu vai 'ia te 'ū hiná 'o fonu lelei.

⁸ Pea iange 'e Ia kiā nātou, “Fakatau leva, pea 'ave ki te 'aliki 'o te kátoangá.” Pea notou 'ave.

⁹ Pea 'i te kamata 'e te 'aliki 'o te kátoangá ki te vai kua hoko 'o uainé, kae kailoa 'ilo'i 'e ia pē ne 'aumaí mei fea, (kā ne 'ilo'i pē 'e te kau sevānití, 'ā ē ne'e notou fakatau 'ia te vai) pea ui ange 'e te 'aliki 'o te kátoangá 'ia te 'aliki ta'ané,

¹⁰ 'o iange, “Ko te anga 'o te tangatá ke fu'aki 'aumaí te uaine lelei, pea kā konā leva 'ia te kakaí, pea toki 'aumaí te uaine kovi; kā ko koe kua ke ta'ofi te uaine lelei ki te taimi nei!”

¹¹ Ne'e fai 'e Sīsū Tana fu'aki faka'ilonga mana ko 'ení 'i Kena 'i Kāleli, 'o fakae'a ai 'e Ia Tono lāngilangí; pea ne'e tui pīkitai kiā Ia Tana kau akó.

12 'I te 'osi ange 'ení, ne'e 'alu ifo Ia ki Kāpaneume, mo Tana fa'eé, mo Tono 'ū tokouá, mo Tana kau akó, pea notou nofo 'i ai he 'ū 'aho si'i.*

Ko Sīsū 'i te Temipalé

(*Mātiu 21:12-13; Ma'ake 11:15-17; Luke 19:45-46*)

13 Pea kua mei hoko 'ia te Pāsova 'o te ha'a Siú, pea 'alu ake 'ia Sīsū ki Selusalema.*

14 Pea 'ilo'i atu 'e Ia 'i te Temipalé he kau fakatau pulu mo te sipi mo te lupe, mo te kau fetongi pa'anga 'oku notou fetāngutu'i ai.

15 Pea ngaahi leva 'e Ia he uipi 'aki te 'ū afo, 'o kapusi 'ia nātou kotoa pē mei te Temipalé, mo te fanga sipí foki, mo te fanga pulú; 'o hua'i te pa'anga 'a te kau fetongi pa'angá, mo fulihi te notou 'ū tēpilé,

16 pea folafola 'e Ia kiā nātou ne'e notou fakatau lupé, “Ave te 'ū me'a nā mei heni, pea 'aua ngaahi 'ia te fale 'o Taku Tamaí ko te fale fakatau.”

17 Pea manatu Tana kau akó kua tohi 'o pehē, “Ko Taku mamahi'i Tou falé 'oku vela hangē he afí 'i Toku lotó.”*

18 Pea tali 'e te ha'a Siú kiā Ia, “Ko te ā he faka'ilonga 'oku Ke tuku mai, 'i Tau fai te 'ū me'a nei?”

19 Pea folafola ange 'e Sīsū kiā nātou, “Holoki 'ia te fale tapu nei, pea 'e Au tē fokotu'u ia 'i te 'aho 'e tolu.”*

---

* **2:12** 2:12 Māt 4:13 * **2:13** 2:13 'Eki 12:1-27 * **2:17** 2:17 Saame 69:9 * **2:19** 2:19 Māt 26:61; 27:40; Ma'ake 14:58; 15:29

20 Pea iange 'e te kau Siú, “Kua 'osi te ta'u 'e fāngofulu mā onono tonolanga 'o te Fale Tapu nei, pea 'e Ke fokotu'u koā ia 'e Koe he 'aho pē 'e tolu?”

21 Ka ne'e 'uhinga Ta'aná lea ki te fale tapu ko Tono sinó.

22 He ko te taimi ko 'ē ne'e fokotu'u ai 'Ona mei te pekiá, ne'e manatu Tana kau akó ki Tana lea peheé; pea notou tui leva ki te Tohitapú, mo te lea kua fai 'e Sīsuú.

Ko te mahino kiā Sīsū te anga 'o te kakai

23 Pea ko te lolotonga ē Tana 'i Selusalema 'i te fai 'o te katoanga Pāsová, ne'e tui ai he kakai tokolahi ki Tono huafá, 'i te notou mamata ki Tana 'ū faka'ilonga mana ne'e faí.

24 Ka ne'e kailoa falala 'e Sīsū ia kiā nātou, kote'uhí ko Tana 'afio'i lelei 'ia te kakai kotoa pē,

25 pea ne'e kailoa fia ma'u 'e Ia ke faka'ilo ange he taha he me'a 'oku kau ki te tangatá, hē ne Ina mea'i lelei pē 'ia te me'a 'oku 'i te loto 'o te tangatá.

3

Ko Sīsū mo Nikotīmasi

1 Pea ne'e 'i ai he tangata 'i te kau Fālesí, ko Nikotīmasi tonohingoá, ko he 'aliki ia 'i te kakai Siú.

2 Pea ha'u pō'uli ia kiā Sīsū, 'o iange, “Lāpai, 'oku motou 'ilo'i ko te faiako 'ia Koe kua Ke ha'u mei te 'Atuá, he 'oku kailoa he tangata kua ina fai he 'ū fu'u faka'ilonga mana pehē, hangē ko ia kua Ke faí, kā 'i te kau mo ia 'e te 'Atuá.”

3 Pea tali ange 'e Sīsū kiā ia, “Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu kiā koe: kāpau 'e kailoa

fanau'i fo'ou* he tangata, 'e kailoa 'aupito mamata ia ki te Pule'anga 'o te 'Atuá.”

⁴ Pea iange 'e Nikotīmasi kiā Ia, “O lava fefe'aki he tangata ke toe fanau'i kā kua matu'a? 'E lava koā 'e ia ke tē hū ki te manava 'o tana fa'eé, 'o fanau'i?”

⁵ Pea tali 'e Sīsū, “Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: kāpau 'e kailoa fanau'i he taha 'i te vaí mo te Laumālié, 'e kailoa 'aupito lava ia ke hū ki te Pule'anga 'o te 'Atuá.

⁶ Ko te me'a kua fanau'i mei te kakanó ko te kakano ia, pea ko te me'a kua fanau'i mei te Laumālié ko te laumālie ia.

⁷ 'Aua na'a ke ofo 'i Taku pehē atu, 'Kua pau ke kotou fanau'i fo'ou.†

⁸ 'Oku feangi'aki fa'italiha pē 'ia te matangi, pea 'oku ke ongo'i tana mumuhú, kā 'oku kailoa ke 'ilo'i pe ko tana ha'ú mei fea, pe ko tana 'alú ki fea. Ko te anga ia 'o nātou kotoa pē kua fanau'i mei te Laumālié.”

⁹ Pea tali ange 'e Nikotīmasi kiā Ia, “O lava fefe'aki 'ia te 'ū me'a nei?”

¹⁰ Pea tali 'e Sīsū kiā ia, “Ko koé ko he faiako 'Isilelí, pea 'oku kailoa koā ke 'ilo'i 'ia te 'ū me'a nei?”

¹¹ Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: 'oku motou lea 'aki 'ia te me'a 'oku motou 'ilo'i, pea motou fakahā 'ia te me'a kua motou sisio ki aí; kā 'oku kailoa kotou fia tali te motou fakamo'oní.

¹² Kāpau kua U tala kiā kōtou 'ia te 'ū me'a 'o te māmaní, kae kailoa pē he kotou tuí, pea 'e kotou tui fefe'aki ai, 'o kāpau 'e Au tala kiā kōtou 'ia te 'ū me'a 'o hēvaní?

---

* **3:3** 3:3 fanau'i fo'ou, ko ia pe fanau'i mei lungá. † **3:7** 3:7 fanau'i fo'ou, ko ia pe fanau'i mei lunga.

13 Pea kua he'iki ai 'alu ake he toko taha ki hēvani, ngata pē 'iā Ia ne'e 'alu ifo mei hēvaní, ko te Fanautama te Tangatá.”‡

14 Pea hangē ko te hiki ki lunga 'e Mōsese 'ia te ngatá 'i te toafá, pehē foki kua pau ke hiki ki lunga 'ia te Fanautama te Tangatá,*

15 kote'uhí ko ia kotoa pē 'oku tui kiā Iá ke 'auna'a 'auha, kae ma'u 'ia te ma'uli ta'engatá.

16 He ne'e pehē fau te 'ofa 'a te 'Atuá ki māmaní, ko ia ne Ina foaki Tono 'Alo pē tahá, kote'uhí ko ia fuli pē 'oku tui pīkitai kiā Iá ke 'auna'a 'auha, kae ma'u 'ia te ma'uli ta'engatá.

17 He ne'e kailoa fekau mai 'e te 'Atuá Tono 'Aló ki māmani ke fakamala'ia 'ia māmani, kā kote'uhí ke ma'uli 'ia māmani 'iā Ia.

18 Ko ia 'oku tui pīkitai kiā Iá 'oku kailoa fakamala'ia ia, kā ko ia 'oku kailoa tuí, kua 'osi fakamala'ia ia; kote'uhí kua kailoa ina tui ki te huafa 'o te 'Alo pē taha 'o te 'Atuá.

19 Pea ko 'eni ia 'ia te mala'ia'angá: kua hoko mai 'ia te maamá ki māmani, kae kei 'ofa ange pē te kakaí ia ki te pō'ulí 'i te maamá, he ko te notou 'ū ngāué ne'e kovi.

20 He ko te tangata faikovi fuli pē 'oku fihí'a ki te maamá, pea 'oku kailoa ha'u ia ki te maamá, na'a 'ilonga tana 'ū ngāué.

21 Kā ko ia 'oku fai ki te mo'oní 'oku ha'u ia ki te maamá, kote'uhí ke fakahaa'i tana 'ū ngāué, he kua fai ia 'i te 'Atuá.

Ko Sīsū mo Sione Papitaiso

‡ 3:13 3:13 'Oku hoko atu nai 'ia te folafola 'a Sīsúú 'o a'u ki te ngata'anga 'o te veesi 21. * 3:14 3:14 Nōm 21:9

22 'I te 'osi ange 'ení, ne'e ha'u 'ia Sīsū mo Tana kau akó ki te fanua ko Siuteá, pea nofo Ia 'i ai mo nātou, 'o fai papitaiso.

23 Pea ne'e 'i ai foki 'ia Sione, 'oku fai tana papitaiso 'i 'Ēnoni ofi ki Sēlemi, kote'uhí ne'e lahi te vaí 'i te feitu'u ko iá; pea ne'e ō ange 'ia te kakaí, 'o papitaiso 'i ai,

24 he kua he'iki ai 'ave 'ia Sione ki te pilisoné.*

25 Pea ne'e fakakikihi ai he 'ihi 'o te kau ako 'a Sioné mo he matu'a Siu, § 'o kau ki te fai fakama'á.

26 Pea notou ōmai kiā Sione, 'o iange ki ai, “Lāpai, ko te Toko Taha ko 'ē ne'e 'iā koe 'i Tu'a-Sioataní, 'a ia kua ke fakahā'iná, 'ē, 'oku fai papitaiso 'e Ia, pea 'oku ō ange 'ia te kakaí kotoa pē kiā Ia.”

27 Pea iange 'e Sione, “Oku kailoa fa'a lava te tangatá ke ma'u he me'a, kā 'i tonono 'avange kiā ia mei hēvani.

28 Ko kōtoú foki 'oku kotou fakamo'oni ki taku lea ne'e pehē, “Oku kailoa ko au ia 'ia te Kalaisí, kā kua fekau'i mai 'okú ke au mu'amu'a mai 'iā Ia.”*

29 Ko Ia 'oku 'A'ana 'ia te ta'ahiné, ko Ia ia 'ia te Tangata Ta'ané; kā ko te moa'uli 'a te Tangata Ta'ané, 'a ē 'oku tu'u 'o fanongo kiā Iá, 'oku fiafia lahi ia 'i te ongo mai te le'o 'o te Tangata Ta'ané. Ko ia ai, ko ta'akú fiafia kua kakato.

30 Kua pau ke faka'a'au Ia ki mu'a, kae faka'a'au kita ia ki muli.”

Ko te Toko Taha ne'e 'alu ifo mei hēvani

31 Ko Ia 'oku 'alu ifo mei lungá 'oku mā'olunga Ia 'i te me'a kotoa pē; ko ia 'oku tupu mei te māmaní

* 3:24 3:24 Māt 14:3; Ma'ake 6:17; Luke 3:19-20 § 3:25 3:25 he matu'a Siu: 'oku pehē 'i tonono 'ū hiki fualoa 'ihi, he mātu'a Siu.

* 3:28 3:28 Sione 1:20

'oku fakaemāmani ia, pea 'oku fakaemāmani mo ta'aná lea. Ko Ia 'oku 'alu ifo mei hēvaní 'oku mā'olunga Ia 'i te me'a kotoa pē.*

³² Pea ko te me'a kua Ina fanongoa mo mātaa'í, 'a 'eni ia 'oku fakamo'oni ki aí, kā 'oku kailoa tali he taha Tana fakamatalá.

³³ Ko ia kotoa pē 'oku tali Tana fakamatalá, kua ina sila'i Tana fakamo'oní, 'oku mo'oni 'ia te 'Atuá.

³⁴ He ko Ia ne'e fekau mai 'e te 'Atuá, ko te 'ū Folafofa 'a te 'Atuá ia 'oku Ina lea 'akí, hē 'oku kailoa 'avatu fakafōfua 'e te 'Atuá 'ia te Laumālié kiā Ia.

³⁵ 'Oku 'ofa 'ia te Tamaí ki te 'Aló, pea kua tukuange 'e Ia 'ia te me'a kotoa pē ki Tono nimá.*

³⁶ Ko ia 'oku tui pīkitai ki te 'Aló 'oku ma'u 'e ia 'ia te ma'uli ta'engatá, kā ko ia 'oku kailoa ina tui ki te 'Aló 'e kala mamata 'e ia ki te ma'ulí, kā 'oku nofo ma'u kiā ia 'e te houhau 'a te 'Atuá.

4

Ko te hiki 'a Sīsū mei Siutea ki Kāleli

¹ Pea 'i te mea'i 'e te 'Alikí kua fanongo 'e te kau Fālesí, 'o pehē 'oku fakaului mo papitaiso 'e Sīsū he kau ako, 'o tokolahī ange 'iā Sioné;

² (kae tala'i'eaí ne'e fai papitaiso 'e Sīsū, kā ko Tana kau akó pē,)

³ ko ia ne Ina hiki mei Siutea, 'o tē 'alu mei ai ki Kāleli.

Ko Sīsū mo te fafine Samēliá

⁴ Pea ne'e pau ke 'alu atu Ia 'i loto Samēlia.

---

* **3:31** 3:31 'oku mā'olunga Ia 'i te me'a kotoa pē 'oku kailoa 'asi 'ia te kupu'i lea nei 'i te 'ū liliu fualoa 'ihi. * **3:35** 3:35 Māt 11:27; Luke 10:22

⁵ Pea fou atu Ia 'i te kolo 'o Samēlia, 'a ia ne'e ui ko Saika, 'oku ofi ki te konga fanua ne'e 'avange 'e Sēkope kiā Siosifa ko tonohá.*

⁶ Pea ne'e 'i ai te vaikeli 'o Sēkopé. Pea kua hela'ina 'ia Sīsū 'i te fonongá, pea ta'utu leva Ia ki te ngutu vai; ne'e fe'unga nai 'eni mo te ho'atā mālie.

⁷ Pea ne'e 'alu ange he fafine Samēlia, ke 'utu vai. Pea iange 'e Sīsū kiā ia, “Ē, mai mu'a Si'aku inu.”

⁸ (He kua ō Tana kau akó ki te koló ke fakatau me'akai.)

⁹ Pea iange 'e te fafine Samēliá kiā Ia, “Ko te Siu 'ia Koe, pea fefe'aki ai Tau kole inu mai kiā au, ko te fafine Samēlia?” He 'oku kailoa fe'ofa'ofani he Siu mo he Samēlia.**

¹⁰ Pea tali 'e Sīsū kiā ia, “Ka ne ke 'ilo'i te me'a'ofa 'a te 'Atuá, mo Ia 'oku pehē atu, 'Mai mu'a Si'aku inú, pehē kua ke kole kiā Ia, pea kua Ina 'avatu 'ia te vai ma'ulí.”

¹¹ Pea iange 'e te fafiné kiā Ia, “Aliko, 'oku kala Hau me'a ke 'utu 'aki, pea 'oku loloto 'ia te vaitupú; pea mei fea ai Tau ma'u te vai ma'uli nā?

¹² Hē ko te lahi koā 'ia Koe 'i te tou kui ko Sēkopé, 'ā ē ne'e tuku mai kiā mātou 'ia te vai ko 'ení, pea ne'e inu ia mei ai, mo tana fānaú, mo tana fanga monumanú?”

¹³ Pea me'a ange 'e Sīsū kiā ia, “Ko ia kotoa pē 'oku inu mei te vai ko 'ená 'e toe fiainua,

¹⁴ kā ko ia 'e inu mei te vai 'e Au 'avatú, 'e kailoa 'aupito toe fiainua ia 'o ta'engata, kā ko te vai 'e

---

* **4:5** 4:5 Sēn 33:19; Sios 24:32   * **4:9** 4:9 'oku kailoa fe'ofa'ofani he Siu mo he Samēlia, ko ia pe 'oku kailoa ipu taha 'ia te kakai Siú mo te kakai Samēliá.   * **4:9** 4:9 'Ēsela 4:1-5; Neh 4:1-2

Au 'avatu kiā iá, 'e tupu 'i loto 'iā ia, ko te matavai mapunapuna ake, 'o iku ki te ma'uli ta'engata.”

15 Pea iange 'e te fafiné kiā Ia, “Alikí, foaki mai te vai ko 'ená kiā au, kote'uhí ke 'aua na'a u fiainua, pe toe hela'ina mai ki heni ke 'utu.”

16 Pea me'a ange 'e Sīsū kiā ia, “Alu, ui mai tou malí, pea kulā ōmai ki heni.”

17 Pea tali ange 'e te fafiné, “Oku kailoa si'aku mali.”

Pea iange 'e Sīsū, “Oku mo'oni pē ta'aú lea, “Oku kailoa 'i ai si'aku mali;’

18 he ne ke ma'u te mali 'e toko nima, pea ko te tangata 'oku kulā nonofo nā, 'oku kala ko tou mali. Ko te mo'oni pē ta'aú lea.”

19 Pea lea ange 'e te fafiné kiā Ia, “E 'Alikí, 'okou 'ilo'i 'eni ko te palōfita 'ia Koe.

20 Ne'e lotu te motou mātu'á 'i mu'a 'i te ma'unga nei, kā ko kōtoú 'oku kotou pehē, ko Selusalema pē te feitu'u 'oku totonu ke fai ai te lotú.”

21 Pea iange 'e Sīsū kiā ia, “Fafine, tui mai kiā Au, 'oku 'unu mai 'ia te taimi, 'e kala toe fai ai 'i te ma'unga nei, pē 'i Selusalema, te kotou lotu ki te Tamaí.

22 Ko kōtoú 'oku kotou lotu ki te me'a 'oku kailoa he kotou 'ilo ki ai; 'oku motou lotu mātou ki te me'a 'oku motou 'ilo'i, he 'oku mei te kakai Siú 'ia te fakama'ulí.

23 Kā 'oku 'unu mai te taimi, 'io, kua hoko ia, 'a ia ko te kakai 'oku lotu mo'oní 'e notou fai 'i laumālie mo fai 'i mo'oni te notou lotu ki te Tamaí. He ko te Tamaí foki 'oku kumi 'e Ia 'ia te fa'ahinga ko iá, ke lotu kiā Ia.

24 Ko te 'Atuá ko te Laumālie, pea ko nātou 'e lotu kiā Iá, kua pau ke notou fai 'i laumālie pea fai 'i mo'oni te notou lotú.”

25 Pea iange 'e te fafiné kiā Ia, “Okou 'ilo'i 'oku ha'u 'ia te Mīsaia (‘ā ē 'oku ui ko Kalaisi); kā ha'u Ia, 'e toki fakahaa'i 'e Ia kiā mātou 'ia te me'a kotoa pē.”

26 Pea folafola ai 'e Sīsū kiā ia, “Ko Au ia, 'a 'eni 'oku lea kiā koé.”

27 Pea fe'unga iá mo te ōmai Tana kau akó, 'o notou 'ohovale 'i Tana talanoa mo te fafiné. Kae mole ke mama'o he notou taha 'e iange, “Ko te ā te me'a 'oku Ke kumí?” pe, “Ko te ā 'oku kulā talanoa ai mo te fafiné?”

28 Pea ne'e si'aki 'e te fafiné tana hina vai, kae foki ia ki kolo, 'o talanoa'i holo ki te kakaí,

29 “Kotou ōmai angé, 'o mamata ki te Tangata kua Ina 'a'au mai taku me'a kotoa pē kua u faí. Ko te Kalaisi nai 'eni pe kailoa?”

30 Pea notou 'alu atu mei te koló, 'o ōmai kiā Ia.

31 Lolotonga iá ne'e kole ange 'e te kau akó kiā Ia, 'o pehē, “Lāpai, ke Ke tokoni mu'a.”

32 Kae iange 'e Ia kiā nātou, “Oku 'i ai Ta'akú kai 'oku kala kotou 'ilo ki ai.”

33 Pea pehē ai 'e te kau akó, “He kua 'avange he taha Hana me'a ke kai?”

34 Pea iange 'e Sīsū kiā nātou, “Ko Ta'akú ē me'akai, ko te fai 'ia te finangalo 'o Ia ne Ina fekau'i mai 'Okú, mo faka'osi Ta'aná ngāue.

35 'Oku kala koā kotou lau 'o pehē, “Oku toe te māhina 'e fā, pea hoko te utu-ta'ú? 'Ē, 'Okou tala'i atu: kotou hanga ake mu'a ki te 'ū ngoue nā; vakai, kua matu'atu'a lelei nātou ia ki te utu-ta'ú.

36 Pea ko ia 'oku utú 'oku ma'u 'e ia ta'aná totongi, 'o tānaki fua ki te ma'uli ta'engatá: kote'uhí ke nā fiafia fakataha, 'ia ia ne toó, mo ia ne utú.

37 Pea 'i te me'a nei 'oku mo'oni ai te leá, “Oku tō te taha, kae utu te taha kehe.”

38 Ne Au fekau atu 'ia kōtou ke utu 'ia te me'a ne'e kailoa kotou hela'ina aí. Ko te kakai kehe ia ne'e notou hela'ina 'i aí, pea kua kotou ma'u pale kōtou ia 'i te notou kakavá.”

39 Pea ne'e tui kiā Ia te tokolahi 'o te kakai Samēlia mei te kolo ko íá, ko te me'a 'i te lea 'a te fafiné, 'i tana fakahā, “Kua tala'i mai 'e Ia kiā au 'ia te me'a fuli pē ne au faí.”

40 Ko ia 'i te a'u ange te kau Samēliá kiā Iá, ne'e notou kole ange kiā Ia ke nofo ifo mu'a mo nātou; pea ne'e nofo Ia 'i ai 'i te 'aho 'e ua.

41 Pea ne'e tokolahi mo te kakai kehe ne'e notou tui ko te me'a 'i te folafola 'A'aná.

42 Pea notou iange ki te fafiné, “Oku kala motou kei tui kote'uhí pē ko tau talanoa ne'e faí; he kua motou fanongo tonu ki ai 'e mātou, pea kua motou 'ilo'i, ko 'eni mo'oni ia 'ia te Kalaisí, ko te Fakama'uli 'o māmaní.”

Ko te fakama'uli 'e Sīsū 'ia te foha 'o he tangata ngāue fakapule'anga

(Mātiu 8:5-13; Luke 7:1-10)

43 Pea kua 'osi te 'aho 'e ua, pea 'alu Ia mei ai, 'o fononga ki Kāleli.

44 He ko Sīsū pē ne'e fakamo'oni, 'oku kailoa faka'apa'apa'ina he palōfita 'i tonu fanua tonu 'o'oná.*

---

* 4:44 4:44 Māt 13:57; Ma'ake 6:4; Luke 4:24

45 Ko ia 'i Tana a'u leva ki Kālelí, ne'e tali lelei 'Ona 'e te kakai Kālelí, he kua notou mamata tonu ki te 'ū fu'u me'a ne'e fai 'e Ia 'i Selusalema 'i te kātoangá; he ne'e notou ō foki mo nātou ki te kātoangá.*

46 Pea toe ha'u 'ia Sīsū ki Kena 'i Kālelí, 'ia te kolo ne'e liliu ai 'e Ia 'ia te vai ke uainé. Pea ne'e 'i ai he 'aliki, ne'e puke tonu fohá 'i Kāpaneume.*

47 Pea 'i te fanongo 'e te matāpule ko iá, kua ha'u 'ia Sīsū mei Siutea ki Kālelí, ne'e 'alu atu ia ki Ai, 'o kole ange ke me'a ifo mu'a 'o fakama'uli si'ana fohá, hē kua vave ta'aná mate.

48 Pea me'a ai 'e Sīsū kiā ia, “Ē, kāpau 'e kailoa kotou mamata ki te 'ū faka'ilongá, mo te 'ū me'a fakaofó, 'e kailoa pē tui kōtou ia.”

49 Pea lea ange te tangatá kiā Ia, “'Alikí, me'a mai mu'a, na'a pekia si'aku 'uhikí.”

50 Pea folafola ange 'e Sīsū kiā ia, “'Alu koe ia; kua ma'uli to'ou foha.” Pea ne'e tui te matāpulé ki te Folafola kua fai ange 'e Sīsú, pea 'alu ia.

51 Pea 'i te lolotonga tana kei fononga atú, ne'e fakafetaulaki mai tana kau tamaio'alikí kiā ia, 'o notou iange, “Kua ma'uli tou fohá!”

52 Pea fehu'i ange 'e ia kiā nātou ki te houa ne'e kamata sai aí. Pea notou iange, “Ne'e mahu'i atu te mofí meiā ia 'i te taha hoataá 'aneafi.”

53 Pea 'ilo'i leva 'e te tamaí, tā ne'e 'i te houa pē ko iá, ne'e folafola ai 'e Sīsū kiā ia 'o pehē, “Kua ma'uli tou fohá.” Pea tui leva ia, mo tonu fāmilí kātoa.

54 Ko tonu ua 'eni 'o te faka'ilonga mana ne'e fai 'e Sīsū, 'i Tana ha'u mei Siutea ki Kālelí.

* 4:45 4:45 Sione 2:23 * 4:46 4:46 Sione 2:1-11

5

Ko te fakama'uli 'e Sīsū he tangata mamatea

¹ Pea 'i te 'osi ange 'ení, ne'e 'i ai he kātōanga 'a te ha'a Siú; pea fononga ake 'ia Sīsū ki Selusalema.

² Pea 'oku tu'u 'i Selusalema, 'o ofi ki te Matapā Sipí, he lepa vai 'e taha, 'oku ui 'i te lea faka-Hepeluú ko Petesata,* ne'e nima tonō fakafale-toló.

³ Ko te 'ū fale ala ko iá ne'e tākokoto ai he fu'u kakai mahaki, ko te kui, mo te heke, mo te mamatea, ['o talitali ki te ngaungaue 'ia te vai. ⁴ Hē ne 'alu ifo he 'āngelo 'i te taimi pau ki te lepá, 'o ue'i 'ia te vai; pea ko ia 'e fu'aki hopo ki te vai 'i te 'osi tonō ue'iná, ne'e fakama'uli 'ona mei tonō mahaki fuli pē.]†

⁵ Pea ne'e 'i ai he tangata 'i te feitu'u ko iá, kua ta'u tolungofulu mā valu tana mahaki'iná.

⁶ Pea 'i te mamata 'e Sīsū kiā ia 'oku takotó, mo 'ilo'i kua fualoa tana peheé, ne'e fehu'i ange 'e Ia, “'Oku loto 'ia koe ke ke ma'uli?”

⁷ Pea iange 'e te mahakí, “'E 'Alikí, 'oku kala u ma'u si'aku taha ke hiki 'oku ki te lepá, 'o kā ue'i 'ia te vai; pea 'i te lolotonga si'aku feinga 'alu 'iā kita peé, kua laka ifo he taha kehe ia, 'o mu'amu'a 'iā au.”

⁸ Pea folafola 'e Sīsū kiā ia, “Tu'u ake, to'o tou moe'angá, pea 'alu.”

⁹ Pea ma'uli leva 'ia te tangatá, pea to'o 'e ia tonō moe'angá, 'o 'alu.

Pea tā ko te Sāpate 'ia te 'aho ko iá.

* **5:2** 5:2 Petesata: 'oku pehē 'i tonō 'ū hiki fualoa 'ihi, Peteseta.

† **5:4** 5:4 'Oku kailoa 'asi 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi 'ia te kongā tonō ua 'o te veesi 3 ki te ngata'anga 'o te veesi 4.

10 Ko ia ne'e lea ai 'e te kau Siú ki te tangata kua fakama'ulí, “Ē, ko te Sāpate 'eni, pea 'oku kala ngafua tau to'o moe'angá.”*

11 Ka ne'e iange 'e ia kiā nātou, “Ko Ia ko 'ē ne'e fakama'uli'okú, ko Ia ia ne'e lea mai kiā au 'o pehē, ‘To'o tou moe'angá, pea 'alu.’ ”

12 Pea notou fehu'i kiā ia, “Ko ai te tangata ne'e iatu kiā koe, ‘To'o tou moe'angá 'o 'alú?’ ”

13 Kā ko te tangata kua faito'ó ne'e kailoa 'ilo'i 'e ia pe ko ai koā Ia; he kua mavahe 'ia Sisū ia mei ai, kote'uhí ne'e fonu te kakaí 'i te feitu'u ko iá.

14 Faifai pea 'ilo'i 'ona 'e Sisū 'i te Temipalé, pea me'a 'e Ia ki ai, “Ko 'eni kua fakama'uli 'ou; 'aua na'a ke toe fai angahala, na'a hoko kiā koe he kovi 'oku lahi ange.”

15 Pea 'alu 'ia te tangatá, 'o fakahaa'i ki te kau Siú, ko Sisū 'ia te Toko Taha ne'e fakama'uli iá.

16 Ko te 'uhinga 'eni tonono fakatanga'i 'o Sisū 'e te kau Siú, ko Tana fai pehē 'i te 'aho Sāpaté.

17 Ka ne'e iange 'e Sisū kiā nātou, “Kua ngāue Taku Tamaí 'o a'u mai ki te taimi nei, pea 'oku ngāue mo Au foki.”

18 Ko tonono 'uhinga ia ne'e 'āsili feinga ai 'e te kakaí Siú ke tāmata'e 'i 'Oná, kote'uhí he ne'e kailoa ngata pē 'i Tana maumau Sāpaté, kā kua lau foki 'e Ia 'ia te 'Atuá ko Tana Tamaí tonu, 'o fakatatau ai 'Ona ki te 'Atuá.

Ko te mafai 'o te 'Aló

19 Ko ia ai ne'e folafola 'e Sisū kiā nātou, “Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: 'oku kailoa lava te 'Aló ke fai he me'a 'iā Ia pē, ngata pē 'i te

---

* 5:10 5:10 Neh 13:19; Sel 17:21

me'a 'oku vakai atu 'e Ia 'oku fai 'e te Tamaí. He ko te me'a kotoa pē 'oku fai 'e te Tamaí, 'oku fai ia 'e te 'Aló foki.

²⁰ Hē 'oku 'ofa te Tamaí ki te 'Aló, 'o fakahā kiā Ia 'ia te 'ū me'a kotoa pē 'oku fai 'e Tana 'Afió. Pea 'e fakahaa'i foki 'e Ia ki Ai he 'ū ngāue 'oku hulu atu 'i te 'ū me'a nei, kote'uhí ke kotou ofo.

²¹ He hangē ā 'oku fokotu'u 'e te Tamaí 'ia te kau pekiá, mo ngaahi 'ia nātou ke ma'ulí, 'oku pehē foki mo te 'Aló, 'oku ngaahi 'e Ia ke ma'uli 'ia nātou kotoa pē 'oku loto Ia ki aí.

²² He 'oku kailoa fakamāu'i 'e te Tamaí he toko taha, kā kua tukuange 'e Ia 'ia te fakamaau kotoa pē ki te 'Aló,

²³ kote'uhí ke 'apasia 'e te kakai kotoa pē ki te 'Aló, 'o hangē ko te notou 'apasia ki te Tamaí. Ko ia 'oku kailoa 'apasia ki te 'Aló, 'oku kailoa 'apasia ia ki te Tamaí 'a ē ne'e fekau'i mai 'Oná.

²⁴ Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: ko ia 'oku fanongo ki Taku leá, pea tui kiā Ia ne'e fekau mai 'Okú, 'oku ina ma'u 'ia te ma'uli ta'engatá, pea 'e kailoa fakamala'ia ia, kā kua hao ia mei te maté ki te ma'ulí.

²⁵ Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: 'oku 'unu mai he taimi, 'io, ko 'eni ia, 'a ia 'e fānonongo ai 'e te kau maté ki te le'o 'o te 'Alo 'o te 'Atuá, pea ko nātou 'oku fanongó 'e notou ma'uli.

²⁶ He hangē 'oku ma'u ma'uli 'ia te Tamaí 'iā Ia peé, 'oku pehē foki Tana tuku ki te 'Aló ke ma'uli 'iā Ia pē;

²⁷ pea kua Ina tuku ke 'A'ana 'ia te fai fakamaaú, kote'uhí ko te Fanautama te Tangata Ia.

²⁸ 'Aua 'e kotou ofo 'i te me'a ko iá, he 'oku 'unu mai he taimi, 'a ia 'e fānonongo ai ki Tono le'ó 'e te

kakai kotoa pē 'oku 'i te 'ū fanualotó,

²⁹ pea 'e notou ō ake mei ai: ko nātou ne'e ngāue lelei, ki te toetu'u 'o te ma'ulí, mo nātou ne'e faikoví, ki te toetu'u 'o te fakamala'ia.*

Ko te 'ū fakamo'oni kiā Sīsuú

³⁰ “Oku kailoa U lava ke fai he mama'i me'a 'iā Au pē. 'Okou fakamaau 'o hangē ko Taku fanongó; pea ko te fakamaau 'A'akú 'oku totonu, kote'uhí 'oku kailoa U fai ki te loto 'O'okú, kā ki te finangalo 'o Ia ne'e fekau'i mai 'Okú.

³¹ Kāpau ko Au pē 'oku fakamo'oni kiā Aú, tā 'oku kailoa mo'oni Ta'akú fakamo'oni.

³² Ko te Taha kehe ia 'oku fakamo'oni kiā Aú, pea 'Okou 'ilo'i 'oku mo'oni Tana fakamo'oni 'oku fai kiā Aú.

³³ Kō kōtōú ne'e kotou fekau atu kiā Sione, pea ne'e fakamo'oni 'e ia ki te mo'oni.*

³⁴ Kā ko Au 'oku kailoa U tali he fakamo'oni mei te tangatá, kā 'Okou lea peheé, kote'uhí ke kotou ma'uli.

³⁵ Ko Sioné ko te maama ia kua tutu pea ulo, pea ko kōtōú ne'e kotou loto ke hākahaka 'i tonono maamá, 'o fualoa si'i.

³⁶ Kā ko Taku fakamo'oni 'A'akú 'oku lahi Ia 'iā Sione. He ko te 'ū ngāue ne'e tuku mai 'e te Tamaí ke Au lavá, 'io, ko te 'ū ngāue 'Okou faí, 'oku notou fakamo'oni'i kua fekau mai 'Okú 'e te Tamaí.

³⁷ 'Io, ko te Tamaí, 'a ē ne Ina fekau mai 'Okú, kua fakamo'oni 'e Ia kiā Au. Kae tala'i'eaí kua ongo Tono le'ó kiā kōtōu he taimi, pea tala'i'eaí foki kua kotou mamata ki Hana 'ata.*

* 5:29 5:29 Tān 12:2 * 5:33 5:33 Sione 1:19-27; 3:27-30 * 5:37 5:37 Māt 3:17; Ma'ake 1:11; Luke 3:22

³⁸ Pea 'oku kala kotou ma'u Tana Folafolá 'iā kōtou, he 'oku kala kotou tui kōtou kiā Ia ne Ina fekau maí.

³⁹ 'Oku kotou hakule 'ia te Tohitapú, kote'uhí 'oku kotou mahalo 'oku tu'u 'i ai te kotou ma'u 'ia te ma'uli ta'engatá, pea ko ia ia 'oku fakamo'oni kiā Aú.

⁴⁰ Kā 'oku kailoa kotou loto ke ha'u kiā Au, kote'uhí ke kotou ma'u ma'uli.

⁴¹ 'Oku kailoa U tali te fakahīkihiki 'oku fai mei te tangatá.

⁴² Kā kua U 'ilo'i 'ia kōtou, 'oku kailoa 'iā kōtou te 'ofa ki te 'Atuá.

⁴³ Ko Aú ne Kita ha'u 'i te huafa 'o Taku Tamaí, kae tala'i'eaí 'oku kotou tali 'ia Au. Kāpau 'e ha'u he taha kehe 'i tono hingoa 'o'oná, 'e kotou tali te toko taha ko iá.

⁴⁴ 'E lava fefe'aki ke kotou tui, 'ia kōtou 'oku kotou tali te fakahīkihiki 'oku kotou fefai'akí, kae kailoa kotou kumi ki te fakahīkihiki 'oku mei te 'Atua Taha tofu peé?

⁴⁵ 'Aua na'a kotou pehē, 'e Au talatalaaki'i kōtou ki te Tamaí. 'Oku 'i ai he toko taha ia 'oku talatalaaki'i kōtou, ko Mōsese, 'a ē 'oku kotou falala ki ai.

⁴⁶ He kāpau ne'e kotou tui mo'oni kiā Mōsese, ne'e kotou tui foki kiā Au, he ne'e tohi 'e iá kiā Au.

⁴⁷ Kae kāpau 'oku kala kotou tui ki tana 'ū tohí, pea fefe'aki ai he kotou tui ki Ta'akú 'ū lea?"

6

Ko te fafanga 'e Sīsū te toko nima afé

(Mātiu 14:13-21; Ma'ake 6:30-44; Luke 9:10-17)

¹ Pea 'i te 'osi ange 'ení, ne'e folau 'ia Sīsū ki te kauvai 'o te Tai 'o Kālelí, 'a ia ko te Tai 'o Taipilioó.

² Pea ne'e mulimuli kiā Ia he fu'u kakai tokolahi, kote'uhí ko te notou mamata ki Tana 'ū faka'ilonga mana ne'e fai kiā nātou ne'e mahaki'iná.

³ Pea ne'e 'alu ake 'ia Sīsū ki te ma'ungá, 'o nofo ifo 'i ai mo Tana kau akó.

⁴ Pea ne'e ofi 'ia te Pāsová, 'a ia ko te kātouanga 'o te ha'a Siú.

⁵ Pea hanga ake 'e Sīsū 'o vakai atu, tā ko te fu'u kakai 'ena 'oku notou ha'u kiā Ia; pea iange 'e Ia kiā Filipe, “E tou fakatau mei fea he mā ke kai 'ia te kakai ko 'ená?”

⁶ Kā ko Tana lea peheé ko Tana 'ahi'ahi'i pē 'ona, he ne'e mea'i 'e Tana 'Afió 'ia te me'a 'oku 'amanaki 'e Ia ke faí.

⁷ Pea tali 'e Filipe kiā Ia, “Neongo 'e ma'u mai he mā tēnali* 'e uangeau, kā 'e kailoa pē fe'unga ia ke notou taki taha to'o he me'a si'isi'i.”

⁸ Pea lea kiā Ia he toko taha 'o Tana kau akó, ko 'Anitelū ko te tokoua 'o Saimone Pitá, 'o pehē,

⁹ “Oku 'i ai he tamasi'i 'i heni, 'oku 'i ai tana fe'i mā pa'ale 'e nima, mo he mata'i ika 'e ua, kā ko te ā te me'a ko iá ki te fu'u kakai tokolahi pehē?”

¹⁰ Pea me'a ange 'e Sīsū, “Fekau te kakaí ke notou nonofo ki lalo.” Pea ne'e musie'ina 'ia te feitu'u ko iá. Pea ne'e nonofo ki lalo 'ia te kau tangatá; ne'e fe'unga nai mo te toko nima afe.

¹¹ Pea to'o ai 'e Sīsū 'ia te 'ū fe'i maá, 'o fai he fakafeta'i, 'o toki tufa kiā nātou 'oku nonofo ki laló; pea pehē pē mo te ongo iká, 'o fai pē kae'aua ke notou mākona.

---

* **6:7** 6:7 tēnali: ko te tēnalí ko te pa'anga ia ne fe'unga tono mahu'ingá mo he ngāue faama he toko taha 'i te 'aho 'e taha (vakai kiā Māt 20:2).

12 Pea kua notou fu'u mākokona, pea iange 'e Ia ki Tana kau akó, “Kotou tānaki 'ia te 'ū mapakipaki'i mā 'oku toé, ke 'aua na'a maumau he me'a.”

13 Ko ia ne'e notou tānaki, 'o fakafonu he kato 'e hongofulu mā ua, 'aki te 'ū kongakonga mā mei te fe'i mā pa'ale 'e nimá, 'a ia ne'e toe 'iā nātou ne'e kaí.

14 Pea 'i te vakai 'e te kakaí ki te faka'ilonga mana kua fai 'e Sīsuú, ne'e notou pehē, “Ko 'eni mo'oni ia 'ia te palōfita† kā ha'u ki māmaní.”

15 Pea 'i te mea'i leva 'e Sisū, 'oku notou teu ke ōmai 'o 'ave fakamālohi'i 'Ona, 'o fakanofu ke tu'í, ne'e toe 'alu ake Ia ki te ma'ungá toko taha pē.

*Ko te hā'ele 'a Sīsū 'i te fukahi vai
(Mātiu 14:22-33; Ma'ake 6:45-52)*

16 Pea kua afiafi, ne'e 'alu ifo Tana kau akó ki tai,

17 pea notou heka ai he vaka, 'o notou kamata folau ki te kauvai ki Kāpaneume. Pea ko 'eni kua pō'uli, pea kua he'iki ai a'u mai 'ia Sīsū kiā nātou.

18 Ne'e hou foki 'ia te taí, ko te me'a 'i te fu'u matangi kua tō.

19 Pea kua notou 'a'alo 'i te maile nai 'e tolu pe fā, pea notou vakai atu 'ia Sīsū 'oku hā'ele mai 'i te fukahi taí, pea 'oku fakaofiofi mai 'e Ia ki te vaká; pea ne'e notou 'ilifia 'aupito.

20 Ka ne'e iange 'e Ia kiā nātou, “Ko Au pē ia; 'aua 'e kotou manahē.”

21 Pea notou loto leva ke ma'u Ia ki te vaká; pea ne'e tau leva 'ia te vaká ki te fanua ne'e notou folau ki aí.

Ko te kumi 'e te kakaí kiā Sīsū

† 6:14 6:14 'ia te palōfita: vakai ki te 1:21.

22 Pea 'i te pongipongi aké, ko te kakai ne'e tutu'u 'i te kauvaí ne'e notou vakai atú 'oku taha tofu pē 'ia te ki'i vaka 'i te feitu'u ko iá, pea ne'e kailoa heka vaka 'ia Sīsū mo Tana kau akó, kā ko te kau akó pē ne'e folau.

23 (Ka ne'e ha'u he fanga ki'i vaka kehe mei Taipiliō, 'o notou tau ofi ki te feitu'u ne'e notou kai ai 'ia te maá 'i te hili ange tono fakafeta'ina 'e te 'Alikí.)

24 Ko ia 'i te 'ilo'i leva 'e te kakaí, tā 'oku kailoa 'i te feitu'u ko iá 'ia Sīsū, pe ko Tana kau akó, ne'e notou heka foki mo nātou ki te fanga ki'i vaka, 'o notou ō ki Kāpaneume, ko te kumi kiā Sīsū.

Ko Sīsū ko te Mā 'o te ma'ulí

25 Pea 'i te notou 'ilo'i 'Ona 'i te kauvaí, ne'e notou 'eke ange kiā Ia, “Lāpai, ne ha'u fakafea 'ia Koe ki hení?”

26 Pea iange 'e Sīsū kiā nātou, “Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: ko te kotou kumi kiā Aú, 'oku kala kote'uhí ne'e kotou mamata ki te 'ū faka'ilonga maná, kā kote'uhí ne'e kotou kai 'ia te 'ū fe'i maá, 'o mākokona ai.

27 Kotou ngāue, 'o kailoa ki te kai 'oku molé, kā ki te kai 'oku tolongá, 'o iku ki te ma'uli ta'engatá, 'a ia 'e 'avatu kiā kōtou 'e te Fanautama te Tangatá. He ko te Toko Taha ko iá kua sila'i 'e te 'Atua ko te Tamái.”

28 Pea notou 'eke ange kiā Ia, “Ko te ā tū 'e motou faí, kae motou feia 'ia te 'ū ngāue mei te 'Atuá?”

29 Pea tali 'e Sīsū kiā nātou, “Ko 'eni ia 'ia te ngāue mei te 'Atuá, ke kotou tui pīkitai kiā Ia ne'e fekau mai mei te 'Atuá.”

30 Pea notou 'e ke ange kiā Ia, “Pea ko te ā ia he faka'ilonga 'oku fai 'e Koe, ke motou mamata ki ai 'o tui kiā Koé? Ko te ā Tau ngāue 'oku fai?”

31 Ko te tou mātu'á ne'e notou kai te maná 'i te toafá, 'o hangē ko ia kua tohí: ‘Ne'e 'avatu 'e Ia kiā nātou, he mā mei te langí ke notou kakai.’ ”*

32 Pea folafola ai 'e Sisū kiā nātou, “Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: ne'e kailoa ko Mōsese ne 'avatu kiā kōtou 'ia te mā mei te langí; kā ko Taku Tamaí 'oku 'avatu 'e Ia kiā kōtou te mā mo'oni mei te langí.

33 He ko te mā 'a te 'Atuá, ko Ia ia 'oku 'alu ifo mei te langí, 'o foaki te ma'ulí ki māmani.”

34 Pea notou iange kiā Ia, “Alikí, foaki mai kiā mātou 'ia te mā ko iá ma'u ai pē.”

35 Pea folafola 'e Sisū kiā nātou, “Ko Au pē ko te Mā 'o te ma'ulí. Ko ia 'oku ha'u kiā Áú 'e kailoa 'aupito fiakaia ia, pea ko ia 'oku tui pikitai kiā Áú, 'e kailoa 'aupito fiainua ia.

36 Kā ne Au 'osi tala kiā kōtou 'o pehē, ‘Kua kotou mamata foki kiā Au, kae kailoa tui.’

37 Ko te me'a kotoa pē 'oku foaki mai 'e te Tamaí kiā Áú 'e ha'u kiā Au; pea ko ia 'oku ha'u kiā Áú, 'e kailoa 'aupito ke Au kapusi.

38 Kote'uhí ne Au 'alu ifo mei te langí, 'o kala U fai ki te loto 'O'okú, kā ko te finangalo 'o Ia ne'e fekau mai 'Okú.

39 Pea ko 'eni ia 'ia te finangalo 'o Ia ne'e fekau mai 'Okú, kote'uhí ko ia kotoa pē kua foaki mai 'e Iá, ke 'aua na'a U tuku ke mole he toko taha, kaikehe ke Au fokotu'u ia 'i te 'aho fakamulí.

* 6:31 6:31 'Eki 16:4, 15; Saame 78:24

40 He ko 'eni ia te finangalo 'o Taku Tamaí, ke 'ilonga pē ia 'oku mamata ki te 'Aló, mo tui pīkitai kiā Iá, ke ma'u 'ia te ma'uli ta'engatá, kae Au fokotu'u ia 'e Au 'i te 'aho fakamulí."

41 Ko ia ne'e lāunga ai 'ia te ha'a Siú kiā Ia, kote'uhí ko Tana pehē: "Ko Au pē ko te Mā ne 'alu ifo mei te langí."

42 Pea notou pehē, "Oku kala koā ko Sīsū 'eni, ko te foha 'o Siosifá, 'a ē 'oku tou lāu'ilo'i Tana tamaí mo Tana fa'eé? Pea fefe'aki ai Tana lea, 'o pehē, 'Kua U 'alu ifo mei te langí?'"

43 Pea tali 'e Sīsū kiā nātou, "Aua 'e kotou felāutu'u'aki.

44 Oku kailoa lava he taha ke ha'u kiā Au, kā 'i te tohoaki'i 'ona 'e te Tamaí ne'e fekau mai 'Okú, pea 'e Au fokotu'u 'ona 'i te 'aho fakamulí.

45 Kua tohi 'i te Tohi Palōfitá: 'Pea 'e notou hoko kotoa pē ko te kau akonakina 'e te 'Atuá.' 'Ilonga pē ia kua fanongo mo akonakina mei te Tamaí, 'oku ha'u ia kiā Au.*

46 Oku kailoa he tangata kua mamata ki te Tamaí, ngata pē 'i te Toko Taha 'a ia 'oku mei te 'Atuá; kua mamata Ia ki te Tamaí.

47 Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: ko ia 'oku tuí‡ 'oku ina ma'u 'ia te ma'uli ta'engatá.

48 Ko Au pē ko te Mā 'o te ma'ulí.

49 Ne'e kai mana 'e te kotou mātu'á 'i te toafá, pea notou mate pē.

50 Ko 'eni ia 'ia te Mā 'oku 'alu ifo mei te langí, ke kai ai he taha 'o 'aua na'a mate.

51 Ko Au pē ko te Mā 'oku Ma'ulí, 'a ia ne'e 'alu ifo mei te langí. Kāpau 'e kai he taha mei te mā ko 'ení

* 6:45 6:45 'Ais 54:13 ‡ 6:47 6:47 ko ia 'oku tuí: 'oku pehē 'i tonu 'ū hiki fualoa 'ihi, ko ia 'oku tui kiā Aú.

'e ma'uli pē ia 'o ta'engata. Pea ko te mā 'e Au 'avatu ko Toku kakanó, kote'uhí ke ma'uli ai 'ia māmani.”

⁵² Ko ia ne'e fekīhiaki ai te ha'a Siú, 'o pehē, “O lava fefe'aki te siana nei ke tuku mai Tono kakanó ke kai?”

⁵³ Ko ia ne'e me'a ange 'e Sīsū kiā nātou, “Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: kāpau kua kailoa kotou kai 'ia te kakano 'o te Fanautama te Tangatá, mo inu Tono ta'ata'á, 'oku kala kotou ma'u he ma'uli 'iā kōtou.

⁵⁴ Ko ia pē 'oku keina Toku kakanó, mo inu Toku totó, 'oku ma'u 'e ia 'ia te ma'uli ta'engatá, pea 'e Au fokotu'u ia 'i te 'aho fakamulí.

⁵⁵ He ko Toku kakanó ko he kai mo'oni ia, pea ko Toku totó ko he inu mo'oni.

⁵⁶ Ko ia 'oku keina Toku kakanó, mo inu Toku totó, 'oku nofo ma'u ia 'iā Au, mo Au 'iā ia.

⁵⁷ Hangē ne fekau mai 'Oku 'e te Tamaí 'oku ma'ulí, mo Taku ma'uli 'A'aku kote'uhí ko te Tamaí, pehē foki, ko ia 'oku keina 'ia Aú, 'e ma'uli foki 'ia ia kote'uhí ko Au.

⁵⁸ Ko 'eni ia 'ia te Mā ne 'alu ifo mei te langí, tala'ieaí 'oku hangē ko te kai 'a te kotou mātu'á, pea notou mate pē. Ko ia 'oku keina te Mā ko 'ení 'e ma'uli ia 'o ta'engata.”

⁵⁹ Ko te 'ū lea ko iá ne'e fai 'e Ia 'i Tana faiako 'i te falelotú 'i Kāpaneume.

Ko te lea 'a Sīsú ko te ma'uli ta'engatá ia

⁶⁰ Pea 'i te fanongo ki ai he tokolahi 'o Tana kau akó, ne'e notou pehē, “Ko te lea fefeka 'eni; ko ai 'e kātaki'i ke fanongo kiā Ia?”

⁶¹ Pea 'i te mea'i 'e Sīsū 'i Tono finangaló 'oku hanu Tana kau akó 'i te me'a ko iá, ne'e iange 'e Ia kiā nātou, “Oku kotou tūkia 'i te me'a nei koā?”

⁶² Huanoa kā kotou siofia 'ia te Fanautama te Tangatá 'oku 'alu ake ki te feitu'u ne 'i ai ki mu'á.

⁶³ Ko te Laumālié pē 'oku foaki ma'ulí; ko te me'a ki te kakanó 'oku kailoa mama'i 'aonga ia. Ko te 'ū lea kua U fai 'e Au kiā kōtóú, ko te koto laumālie ia, mo te koto ma'ulí.

⁶⁴ Kā 'oku 'i ai he 'ihi 'iā kotou 'oku kailoa tui.” Hē ne toka mea'i 'e Sīsū mei te kamata'angá 'ia nātou 'oku kailoa tuí, pea mo ia 'e lavaki'i 'Oná.

⁶⁵ Pea iange 'e Ia, “Ko tonu 'uhinga ia ne Au lea ai kiā kōtou, 'o pehē, “Oku kailoa lava he taha ke ha'u kiā Au, kā 'i tonu foaki kiā ia mei te Tamaí.”

⁶⁶ Pea 'i te me'a ko iá ne foki ai he tokolahi 'o Tana kau akó, 'o kailoa notou kei ō fano mo Ia.

⁶⁷ Ko ia ne'e iange 'e Sīsū ki te kau hongofulu mā uá, “E kailoa koā fia ō mo kōtou foki?”

⁶⁸ Pea tali ki Ai 'e Saimone Pita, “Alikī, ke motou ō kiā ai? 'Oku 'iā Koe 'ia te 'ū lea 'o te ma'ulí ta'engatá.*

⁶⁹ Pea kua motou tui, 'o 'ilo'i pau, ko Koe ia 'ia te Toko Taha Tapu 'o te 'Atuá.”§

⁷⁰ Pea tali ange 'e Sīsū kiā nātou, “Ne kala koā ke fili'i 'e Au 'ia kōtou, 'ia te kau hongofulu mā uá? Pea ko te kotou toko taha ko te tēvolo.”

⁷¹ Ko Tana lea ko iá kiā Siutasi, ko te foha 'o Saimone 'Isikaliote, he ko ia ia 'e lavaki'i 'Oná, pea ko te toko taha 'o te kau hongofulu mā uá.

7

Ko Sīsū mo Tono 'ū tehiná

* **6:68** 6:68-69 Māt 16:16; Ma'ake 8:29; Luke 9:20   § **6:69** 6:69 te Toko Taha Tapu 'o te 'Atuá: 'oku pehē 'i tonu 'ū hiki fualoa 'ihi, te Kalaisí, ko te 'Alo 'o te 'Atua ma'ulí.

¹ Pea 'i te 'osi ange 'ení, ne'e fononga fano 'ia Sīsū 'i Kāleli. He ne'e kailoa loto Ia ke 'alu holo 'i Siutea, kote'uhí ne'e feinga 'e te ha'a Siú ke tāmāte'i 'Ona.

² Pea ne'e ofi te kātoanga 'a te ha'a Siú, ko te Kātoanga 'o te Nofo Fale Lau'i'akau.*

³ Pea lea ai kiā Ia 'e Tono kāingá, 'o pehē, “Ke Ke hiki mei heni, pea 'alu ki Siutea, kote'uhí ke mamata Tau kau akó foki ki Tau 'ū ngāue 'oku faí.

⁴ He tala'i'eaí 'oku 'i ai he taha 'oku fai fufuu'i he me'a, kae 'osi angé, 'oku feinga ia ke ongoonga. Kāpau leva 'oku fai 'e Koe 'ia te 'ū me'a ko iá, pe'i 'ai ke e'a 'ia Koe ki māmani.”

⁵ He na'a mo Tono 'ū tokouá ne kala notou tui kiā Ia.

⁶ Pea lea ange 'e Sīsū kiā nātou, “Kua he'iki ai hoko To'okú taimi, kā ko ta'a kōtoú taimi 'oku hoko ma'u pē.

⁷ 'Oku kala lava 'e māmani ke fihí'a kiā kōtou; kā 'oku fihí'a ia kiā Au, kote'uhí ko Au pē 'Okou fakahā ki ai, 'oku kovi tana 'ū ngāué.

⁸ Kotou ō ake kōtou ki te kātoangá; 'e kailoa U 'alu leva ki te kātoanga nei, kote'uhí kua he'iki ai kakato Toku taimí.”

⁹ Hili ange Tana lea pehē kiā nātou, ne'e nofo pē Ia 'i Kāleli.

Ko Sīsū 'i te Kātoanga 'o te Nofo Fale Lau'i'akau

¹⁰ Kae hili ange te 'alu Tono kāingá ki te kātoangá, pea toki 'alu ake mo Ia foki, kā ne kailoa fakae'a, kae fakafufū pē.

¹¹ Ko ia ne'e kumi kiā Ia 'e te ha'a Siú 'i te kātoangá, 'o notou pehē, “Ko fea 'ia te Siana ko iá?”

---

* 7:2 7:2 Lev 23:33-34

12 Pea lahi foki mo te fefanafanahi 'e te kakaí 'iā Ia. He ne'e pehē he 'ihi, “Ko te tangata lelei Ia;” kae pehē he 'ihi, “Oku kailoa, kā 'oku takiala'i 'e Ia 'ia te kakaí.”

13 Kae tala'i'eaí ne'e 'i ai he taha 'e lea fakahāhā 'iā Ia, ko te notou manahē ki te ha'a Siú.

14 Pea kua 'osi mai tonu vaeua 'o te katoangá, pea me'a ake 'e Sīsū ki te Temipalé, 'o faiako 'i ai.

15 Pea ofo ai 'ia te ha'a Siú 'o notou pehē, “Ko te fu'u poto 'o te Siana neí ko te ma'u mei fea? He tala'i'eaí ne'e ako!”

16 Pea tali 'e Sīsū kiā nātou, “Ko Taku tokāteliné 'oku kailoa 'A'aku ia, kā 'oku 'A'ana 'a ē ne Ina fekau'i mai 'Okú.

17 Kā 'i ai he taha 'oku fia fai 'ia te finangalo 'o te 'Atuá, 'e faifaí pea mahino kiā ia Taku tokāteliné, pe ko te me'a mei te 'Atuá ia, pe ko Au pē ia 'Okou lea 'iā Aú.

18 Ko ia 'oku lea meiā ia peé, 'oku tuli pē ia ki to'oná ongoongo, kā ko Ia 'oku tuli ki te ongoongo 'o Ia ne'e fekau mai 'Oná, ko te Toko Taha Ia 'oku mo'oni, pea 'oku kailoa he ta'etotonu 'iā Ia.

19 Ne'e kailoa koā 'avatu 'e Mōsese 'ia te Laó kiā kōtou? Kae tala'i'eaí 'oku tauhi te Laó he kotou toko taha. Ko te ā 'oku kotou feinga ai ke tāmata'i 'Okú?”

20 Pea tali ange 'e te kakaí, “Oku 'iā Koe he tēvolo; he ko ai ia 'oku feinga ke tāmata'i 'Oú?”

21 Pea tali ange 'e Sīsū, “Ko te fe'i ngāue ē 'e taha ne Au fai, pea ne'e kotou ofo kotoa pē 'i ai.

22 Ko tonu 'uhinga ia ne'e tuku ai 'e Mōsese kiā kōtou te kamú (ka ne'e kailoa meiā Mōsese ia, kā ko te me'a mei te mātu'á 'i mu'a,) pea neongo ko te 'aho Sāpate, kā 'oku kotou kamu ai pē he tangata.*

* 7:22 7:22 Sēn 17:10; Lev 12:3

23 Pea kāpau leva 'e kamu he tangata 'i te 'aho Sāpaté, kote'uhí ke 'aua na'a maumau'i te Lao 'a Mōsesé, pea 'oku kotou 'ita mai koā kiā Au, kote'uhí ko Taku fakama'uli haohaoa he tangata 'i te 'aho Sāpaté?*

24 'Aua 'e kotou fakaanga 'o fai ki te me'a 'oku hā ki tu'á, kae kotou fakaanga ke totonu."

Ko te Kalaisí nai 'ia Sīsū?

25 Pea lea ai he 'ihi mei Selusalema, "Oku kailoa nai ko 'eni Ia 'oku notou tuli ke tāmata'í?

26 Pea vakai, 'oku lea fakahāhā Ia, pea 'oku kailoa notou mama'i fai he lau ki ai. Kua 'ilo'i mo'oni koā 'e te hau'alikí ko te Kalaisí tonu 'eni?

27 Kā ko te Tangata nei, 'oku tou 'ilo'i lelei 'ia te feitu'u 'oku ha'u Ia mei aí, kae kā hoko mai 'ia te Kalaisí, 'e kailoa 'aupito 'ilo'i he taha, pē 'oku mei fea Ia."

28 Pea toki kalanga 'e Sīsū 'i te Temipalé 'i Tana faiakó, 'o pehē, "Oku kotou 'ilo'i 'ia Au, pea 'oku kotou 'ilo'i 'ia te feitu'u 'Okou ha'u mei aí; pea 'oku kailoa ke Kita ha'u 'iā Au pē, kā 'oku 'i ai he Toko Taha, ko te mo'oni 'eni, ne Ina fekau mai 'Oku, 'ia Ia 'oku kailoa kotou 'ilo'i 'e kōtou.

29 'Okou 'ilo'i Ia 'e Au, hē ko Aú meiā Ia, pea ko Ia ia ne'e fekau mai 'Okú."

30 Ko ia ne'e notou feinga ke puke Ia, ka ne'e kailoa ala kiā Ia he taha, kote'uhí kua he'iki ai hoko Tono taimí.

31 Pea ne'e tui pikitai kiā Ia he tokolahi 'o te kakaí, 'o notou pehē, "Neongo 'e ha'u 'ia te Kalaisí, 'e lahi ange koā Ta'aná faka'ilonga mana 'i te fai 'a te Tangata nei?"

---

* 7:23 7:23 Sione 5:9

Ko tono fekau ke puke 'ia Sīsū

³² Pea fanongo 'e te kau Fālesí ki te muhumuhu pehē 'a te kakaí 'o kau kiā Iá; pea fekau atu 'e te kau taula'aliki lahí mo te kau Fālesí he kau le'o Temipale ke puke Ia.

³³ Pea folafola ai 'e Sīsū, 'o pehē, “Oku toe si'i pē Taku 'iā kōtoú, pea U 'alu kiā Ia ne Ina fekau'i mai 'Okú.

³⁴ 'E kotou kumi 'Oku, kā 'e kailoa kotou 'ilo'i; pea ko te feitu'u 'Okou 'i aí, 'e kailoa kotou lava ke a'u ki ai.”

³⁵ Ko ia ne'e fealealea'aki ai 'ia te ha'a Siú, “Ko Tana teu 'alú ki fea, 'a ē 'e kailoa motou 'ilo'i ai Iá? Hē 'oku teu 'alu koā Ia ki muli, ki te feitu'u 'oku nofo ai te tou kakaí, mo ako'i te kakai Kalisí?

³⁶ Ko te ā te 'uhinga 'o Tana lea ne'e pehē, “E kotou kumi 'Oku, kā 'e kailoa kotou 'ilo'i,' pea ‘Ko te feitu'u 'Okou 'i aí, 'e kailoa lava ke kotou a'u ki ai?’”

Ko te 'ū vaitafe 'o te vai ma'ulí

³⁷ 'I te 'aho faka'osí, 'a ia ko te 'aho lahí ia 'o te kātoangá, ne'e tu'u 'ia Sīsū 'o kalanga, 'o pehē, “Kā 'i ai he taha 'oku fiainua, ke ha'u kiā Au 'o inu.*

³⁸ Ko ia 'oku tui pīkitai kiā Aú, pea hangē ko te lau 'a te Tohitapú, 'e tafe atu mei tonono manavá he 'ū vaitafe 'o te vai ma'ulí.’**

---

* **7:37** 7:37 Lev 23:36 * **7:38** 7:38 Ko ia 'oku tui ... 'o te vai ma'ulí, ko ia pe Hangē ko te lau 'a te Tohitapú, 'e tafe atu mei te manava 'o he taha pē 'e tui kiā Aú he 'ū vaitafe 'o te vai ma'ulí. Kā ko tonono hiki 'e taha 'o te 'ū lea 'a Sīsū 'i te veesi 37-38 ko te: Kā 'i ai he taha 'oku fiainua, ke ha'u kiā Au; pea 'ilonga pē ia 'oku tui kiā Aú, ke inu ia. Hangē ko te lau te Tohitapú, 'e tafe atu he vaitafe 'o te vai fakama'ulí mei tonono manavá. * **7:38** 7:38 'Isi 47:1; Sāk 14:8

39 (Kā ne kau Tana lea ko iá ki te Laumālié, 'a ia kā ma'u 'e nātou ne tui pīkitai kiā Iá. He kua he'iki ai 'ia te Laumālié, kote'uhí kua he'iki ai fakalāngilangi'i 'ia Sīsū.)

Ko te fakafa'afa'ahi 'ia te kakai

40 Pea ko te kakai 'ihi, 'i te notou fanongo ki te 'ū lea ko iá, ne'e notou pehē, “Tā ko te mo'oni, ko 'eni ia 'ia te Palōfitá.”†

41 Pea pehē 'e te 'ihi, “Ko te Kalaisí 'eni.”

Ka ne'e pehē 'e te 'ihi, “Hē 'oku ha'u koā 'ia te Kalaisí mei Kāleli?

42 Ne'e kailoa koā lau 'e te Tohitapú 'o pehē: 'E tupu 'ia te Kalaisí mei te hako 'o Tēvitá, pea 'e ha'u Ia mei Pēteliheima, ko te ki'i kolo ne'e 'i ai 'ia Tēvitá?)*

43 Pea ne'e hoko he māvahevahe 'i te kakai kote'uhí ko Ia.

44 Pea loto he 'ihi 'iā nātou ke puke'i 'Ona, ka ne'e kala he notou taha 'e ala kiā Ia.

Ko tonono fakasītua'i 'o Sīsū 'e te kau taki 'o te kakai Siú

45 Pea ōmai ai te kau le'o Temipalé ki te kau taula'aliki lahí mo te Fālesí; pea me'a kiā nātou 'e te kau taula'aliki ko iá, “Ko te ā kua kailoa kotou taki mai ai Iá?”

46 Pea tali ange te kau le'o Temipalé, “Ē, kua he'iki ai 'aupito he taha 'e lea 'o hangē ko te Tangata nei!”

47 Pea tali ange 'e te kau Fālesí kiā nātou, “Kua takihee'i mo kōtou foki?

48 He kua 'i ai he taha 'o te hau'alikí kua tui kiā Ia, pe he taha 'o te kau Fālesí?

† 7:40 7:40 'ia te Palōfitá: vakai ki te 1:21.

* 7:42 7:42 2 Sām 7:12;

Maika 5:2

49 Kā ko te kakai nā ta'e'ilo ki te Laó, ko te koto mala'ia 'ia nātou.”

50 Pea iange 'e Nikotīmasi kiā nātou, ('a ia ne'e ha'u kiā Ia 'i mu'á, ko te toko taha foki ia 'iā nātou,)*

51 “He ko te anga ia te tou laó ke fakamāu'i he tangata, he'iki ai ke tou fanongo ki hana fakamatala, pe mahino 'ia te me'a kua fai 'e iá?”

52 Pea notou iange leva kiā ia, “He ko te Kāleli foki mo koe? Hakule mu'a 'o 'ilo'i, 'oku kailoa he palōfita 'e tupu mei Kāleli.” [

53 Pea notou ō taki taha ki tono 'api.

8

Ko te fafine ne'e ma'u atu tana fe'auaki

1 Ka ne'e 'alu 'ia Sīsū ia ki te ma'unga ko 'Ōlivé.

2 Pea toe uhu Ia ki te Temipalé, pea ne'e ha'u kiā Ia 'ia te kakaí kotoa pē; pea nofo ifo Ia 'o faiako kiā nātou.

3 Pea taki mai 'e te kau sikalaipé mo te kau Fālesí he fafine, ne'e ma'ua 'i te tono tangata, pea notou fokotu'u 'ona 'i te ha'oha'ongá.

4 Pea notou pehē kiā Ia, “Tangata'aliki, ne'e ma'u atu te fafine nei lolotonga tana tono tangata.

5 Pea ko Mōsese ne ina tu'utu'uni 'i te Laó, ke tolomaka'i te fa'ahinga peheé, kā ko te ā Ta'au lau ki ai?)*

6 Ne'e notou lea peheé, ko te notou 'ahi'ahi'i 'Ona, kote'uhí ke notou talatalaaki'i ai Ia. Ka ne'e punou ifo 'e Sīsū ia, 'o kamata tohitohi 'i te kelekelé 'aki Tono tuhú.

* 7:50 7:50 Sione 3:1-2 * 8:5 8:5 Lev 20:10; Teu 22:22-24

7 Pea 'i te hokohoko atu te notou fehu'í, ne Ina mālanga ake, 'o folafola ange kiā nātou, “Ko ia 'iā kōtou 'oku 'ata'atā mei te angahalá, ke 'a'ana te fu'aki tolo ki te fafiné.”

8 Pea toe punou Ia, 'o tohi 'i te kekelelé.

9 Pea ko nātou ne'e fanongo ki aí, ne'e notou hū tahataha ki tu'a, 'o kamata mei te mātu'á. Pea ne'e toe pē 'ia Sīsū toko taha, pea mo te fafiné ne'e kei tu'u 'i te ha'oha'ongá.

10 Pea mālanga ake 'ia Sīsū,* 'o iange ki te fafiné, “Ko fea 'ia nātou?† Kua kailoa koā he taha 'e fakamāu'i 'ou?”

11 Pea iange te fafiné, “E 'Alikí, 'oku kailoa he taha.”

Pea me'a ange Ia, “Pea 'e kailoa ke fakamāu'i 'ou ia 'e Au. 'Alu ā, pea 'aua na'a ke toe fai angahala.”]‡

Ko Sīsúú ko te māma'anga 'o māmani

12 Pea toe folafola 'e Sīsū kiā nātou, 'o pehē, “Ko Au pē ko te Maama 'o māmani; ko ia 'oku mulimulí maí kiā Aú, 'e kailoa 'aupito fononga ia 'i te pō'ulí, kā 'e ina ma'u 'ia te maama 'o te ma'ulí.”*

13 Ko ia ne'e lea ai 'ia te kau Fālesí kiā Ia, “Okou fakamo'oni pē Koe kiā Koe; tā ko Tau fakamo'oni 'oku kailoa mo'oni.”*

14 Pea me'a 'e Sīsū kiā nātou, “Neongo 'Okou fakamo'oni kiā Au 'e Au, kā 'oku mo'oni pē Ta'akú fakamo'oni, kote'uhí 'Okou 'ilo'i te feitu'u ne Au

* **8:10** 8:10 'Okou tānaki mai 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi 'ia te pehē: 'o kailoa mamata ki he taha, kā ko te fafiné pē. † **8:10** 8:10 'ia nātou: 'oku pehē 'i tonu 'ū hiki fualoa 'ihi, 'ia nātou ne'e notou faka'ilo 'ia koe. ‡ **8:11** 8:11 'Okou lahi 'ia te 'ū hiki fualoa mo te 'ū liliu matu'a 'o Sione 'oku kailoa ke 'asi ai 'ia te 7:53–8:11. * **8:12** 8:12 Māt

5:14; Sione 9:5 * **8:13** 8:13 Sione 5:31

ha'u mei aí, mo te feitu'u 'Okou 'alu ki aí. Kā ko kōtou, 'oku kailoa kotou 'ilo'i pe ko Taku ha'ú mei fea, pe 'alú ki fea.

¹⁵ 'Oku fakaemāmani pē te kotou fakamaaú, kā ko Aú 'oku kala U fakamāu'i he taha.

¹⁶ Pea kāpau 'e Au fakamaau, 'oku totonu pē Ta'akú fakamaau; kote'uhí 'oku kailoa ke Au toko taha, kā 'oku mā toko ua mo te Tamaí ne Ina fekau'i mai 'Okú.

¹⁷ Pea kua tohi foki 'i te kotou laó, ko te fakamo'oni 'a te ongo tangatá, 'oku mo'oni.*

¹⁸ Ko Au 'ia te Toko Taha 'oku fakamo'oni pē kiā Aú, pea ko te Tamaí, 'ā ē ne'e fekau'i mai 'Okú, 'oku fakamo'oni Ia kiā Au.”

¹⁹ Pea notou iange kiā Ia, “He ko fea ia Tau Tamaí?”

Pea tali ange 'e Sīsū, “Oku kala kotou 'ilo'i 'ia Au, pē ko Taku Tamaí. Ka ne kua kotou 'ilo'i 'ia Au, pehē ne kotou 'ilo'i mo Taku Tamaí foki.”

²⁰ Ko te 'ū lea ko iá ne'e fai 'e Sīsū 'i te feitu'u 'o te tuku'anga koloá, 'i Tana faiako 'i te Temipalé. Pea ne'e kailoa puke Ia he taha, kote'uhí kua he'iki ai hoko mai Tono taimí.

Ko te teu māvae 'ia Sīsū mo Tana kau akó

²¹ Pea toe me'a Ia kiā nātou, “Okou 'alu Au, pea 'e kotou kumi kiā Au, pea 'e kotou mate 'i te kotou angahalá. Ko te feitu'u 'Okou 'alu ki aí, 'e kala lava kōtou ia ke a'u ki ai.”

²² Pea pehē leva 'e te kakai Siú, “He 'e tāmata'e'i koā Ia 'Ona, kote'uhí ko Tana pehē, 'Ko te feitu'u 'Okou 'alu ki aí, 'e kailoa lava kōtou ia ke a'u ki ai?”

²³ Pea iange Ia kiā nātou, “Ko kōtoú 'oku kotou mei lalo nei; ko Aú 'Okou mei lunga nā. Ko kōtoú

---

* 8:17 8:17 Teu 19:15

'oku 'o te maama ko 'ení; ko Au 'oku kailoa 'o te maama ko 'ení.

²⁴ Ko te 'uhinga ia ne Au pehē ai kiā kōtou, “E kotou mate 'i te kotou angahalá, he kāpau 'e kailoa kotou tui ko Au Ia, 'e kotou mate 'i te kotou angahalá.”

²⁵ Pea notou pehē ange kiā Ia, “Ko ai tū 'ia Koe?”

Pea folafola 'e Sīsū kiā nātou, “Ē, 'a ia pē ne Au tala'i atu mei te kamata'angá.Š

²⁶ 'Oku lahi pē Taku me'a ke lea ki aí, mo Taku fakaanga ke fai 'iā kōtóú, kā neongo iá, kā 'oku mo'oni pē Ia ne'e fekau mai 'Okú; pea ko te 'ū me'a kua U fanongo meiā Iá, 'Okou tala ia ki māmani.”

²⁷ Ne'e kailoa mahino kiā nātou, ko Tana lea kiā nātoú 'i te Tamaí.

²⁸ Ko ia ne'e folafola 'ia Sīsū, “Hili ange te kotou hiki ki lunga 'ia te Fanautama te Tangatá, 'e toki mahino kiā kōtou, ko Au Ia, mo te kailoa ke Au mama'i fai he me'a 'iā Au peé; kae hangē tofu pē ko Tono ako'i 'Oku 'e te Tamaí, 'oku pehē pē Taku lea ki te 'ū me'a nei.

²⁹ Pea ko Ia ne'e fekau'i mai 'Okú 'oku 'iā Au Ia. Ne'e kailoa Ina tukuange 'Oku ke tuenoa; kote'uhí 'Okou fai ma'u pē 'ia te 'ū me'a 'oku hōhō'ina Ia 'i aí.”

³⁰ Pea 'i Tana lea peheé, ne'e tui te tokolahi kiā Ia.

Ko te mo'oni mo te tau'atāiná

³¹ Pea pehē ange 'e Sīsū ki te kau Siu kua tui kiā Iá, “Kāpau 'e kotou nofo ma'u 'i Taku akonakí, ko Taku kau ako mo'oni 'ia kōtou;

Š 8:25 8:25 'a ia pē ne Au tala'i atu mei te kamata'angá, ko ia pe ko te ā 'Okou mama'i talanoa ai mo kōtóú?

³² pea 'e toki mahino kiā kōtou 'ia te mo'oní, pea 'e fakatau'atāina'i kōtou 'e te mo'oní."

³³ Pea notou iange kiā Ia, "Ko te hako 'o 'Ēpalahame 'ia mātou, pea ne'e kailoa motou pōpula mātou ia ki he taha. Pea fefe'aki ai Tau lau nā, 'o pehē, "E faifai pea kotou tau'atāina?"*

³⁴ Pea iange 'e Sīsū kiā nātou, "Ko te mo'oní, ko te mo'oní, 'Okou tala'i atu kiā kōtou: ko ia 'oku fai angahalá, ko te pōpula ia ki te angahala.

³⁵ Pea ko te pōpulá 'oku kailoa ina nofo ma'u 'i te falé 'o ta'engata; ko te 'Aló pē 'oku nofo ma'u 'o ta'engatá.

³⁶ Ko ia kāpau 'e fakatau'atāina'i kōtou 'e te 'Aló, 'e kotou toki tau'atāina mo'oni.

³⁷ 'Okou 'ilo'i pē ko te hako 'o 'Ēpalahame 'ia kōtou, kā 'oku kotou feinga kōtou ia ke tāmata'i 'Okou, kote'uhí 'oku kailoa kotou fia tali Taku akonakí.

³⁸ 'Okou tala'i atu 'ia te 'ū me'a kua U mamata ki ai 'i Taku Tamaí; pea 'oku kotou fai 'e kōtou 'ia te 'ū me'a ne'e kotou fanongo ai mei te kotou tamaí."

³⁹ Pea notou tali leva 'o iange kiā Ia, "Ko te motou tamaí 'ia 'Ēpalahame."

Pea iange 'e Sīsū kiā nātou, "Ka ne ko te fānau 'a 'Ēpalahame 'ia kōtou, 'e kotou fai te 'ū ngāue 'a 'Ēpalahamé.

⁴⁰ Kā ko 'eni, 'oku kotou feinga ke tāmata'i 'Okou, 'ia Au ko te Tangata kua U tala kiā kōtou 'ia te mo'oní, 'a ē ne Au fanongo ki ai mei te 'Atuá. Ne'e kailoa fai 'e 'Ēpalahame ia he me'a pehē.

⁴¹ Kā ko kōtoú 'oku kotou fai 'ia te 'ū ngāue 'a te kotou tamaí."

---

* **8:33** 8:33 Māt 3:9; Luke 3:8

Pea notou iange kiā Ia, “Kua kailoa motou tupu fe'auaki mātou; 'oku taha pē te motou tamaí, ko te 'Atuá.”

⁴² Pea folafola ange 'e Sīsū kiā nātou, “Ka ne ko te kotou tamaí 'ia te 'Atuá, pehē 'e kotou 'ofa kiā Au, he ne Au ha'ú mei te 'Atuá; pea ne'e kailoa ke Au ha'u 'iā Au pē, ka ne'e fekau mai 'Oku 'e Tana 'Afió.

⁴³ Ko te ā koā 'oku kailoa kotou 'ilo'i ai Taku leá? Kote'uhí pē 'oku kailoa kotou fia fanongo ki Taku akonakí.

⁴⁴ Ko te tamaí kua kotou tupu mei aí ko te tēvoló, pea ko te 'ū manako 'a te kotou tamaí 'oku kotou loto ke faí. Ko te tāmata tangata ia mei te kamata'angá, pea ne'e kailoa nofo ma'u ia ki te mo'oní, kote'uhí 'oku kailoa he mo'oni 'iā ia. Kā lea lohi ia, 'oku lea 'aki ia tana me'a pē 'a'aná: he ko te toko taha lohi ia, pea ko te tamaí ia 'a te lohi fuli pē.

⁴⁵ Pea kote'uhí 'Okou tala'i atu 'ia te mo'oní kiā kōtou, 'oku kailoa kotou tui kōtou kiā Au.

⁴⁶ Ko ai 'iā kōtou 'oku fakamo'oni'i Haku angahala? Pea kāpau 'Okou lea 'aki 'ia te mo'oní, ko te ā 'oku kala kotou fia tui mai ai kiā Aú?

⁴⁷ Ko ia 'oku mei te 'Atuá, 'oku ina tali 'ia te 'ū Folafola 'a te 'Atuá. Ko tonu 'uhinga ē 'oku kailoa kotou fia tali aí, kote'uhí 'oku kala 'o te 'Atuá 'ia kōtou.”

Ko Sīsū mo 'Ēpalahame

⁴⁸ Pea tali 'e te ha'a Siú kiā Ia, “Tono kala koā mo'oní 'ia te lea 'oku motou fai atú, 'o pehē, ko te Samēlia 'ia Koe, mo te 'iā Koe he tēvolo?”

⁴⁹ Pea tali ange leva 'e Sīsū, “Oku kala he tēvolo 'iā Au; kaikehe, 'Okou faka'apa'apa'ina Taku Tamaí, pea ko kōtou pē 'oku kotou fakalialia'i 'Okú.

50 Pea 'oku kailoa ke Au feinga'i te ongoongo 'O'okú pē; 'oku 'i ai he Toko Taha 'oku feinga'i ia, pea 'oku fakamāu'i 'e Ia 'ia te me'á.

51 Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: kāpau kua tauhi Taku leá he taha, 'e kailoa 'aupito ina mamata ki te maté 'o ta'engata.”

52 Pea lea ai kiā Ia 'e te ha'a Siú, “Āua, kua motou 'ilo'i 'eni 'oku 'iā Koe he tēvolo. Ko 'Ēpalahamé ne'e pekia ia, pea mo te kau palōfitá; kā ko 'eni kua Ke pehē 'e Koe, 'Kāpau kua tauhi Taku leá he taha, 'e kailoa 'aupito mama'i lave ia ki te maté, 'o ta'engata.’

53 Hē 'oku lahi koā 'ia Koe ia 'i te tou tamaí ko 'Ēpalahamé? Kā kua pekia ia, pea kua pekia mo te kau palōfitá. 'I te lau 'A'au, ko ai 'ia Koe?”

54 Pea tali 'e Sīsū, “Kāpau 'e fakahīkihiki'i 'Oku 'e Au, ko te launoa To'okú ongoongo; ko Taku Tamaí ia 'oku fakahīkihiki'i 'Okú, 'a ē 'oku kotou pehē, ko te kotou 'Atuá Iá.

55 Kae tala'i'eaí kua kotou 'ilo'i 'Ona, kā ko Aú 'Okou lāu'ilo'i 'Ona. Pea kāpau 'e Au pehē 'oku kailoa ke Au 'ilo'i 'Ona, tā 'e Au tatau mo kōtou, ko te lohi, kā 'Okou lāu'ilo'i pē 'Ona, pea 'Okou tauhi Tana Folafolá.

56 Ko 'Ēpalahame, 'ia te kotou tamaí, ne'e fiafia ia 'i tana 'ilo'i 'e mamata ki Toku 'ahó; pea ne'e mamata ia ki ai, 'o fiafia.”

57 Pea iange 'e te kau Siú kiā Ia, “Ē, kua he'iki ai ke Ke nimangofulu ta'u, pea kua Ke mamata koā kiā 'Ēpalahame?”*

---

* 8:57 8:57 kua Ke mamata koā kiā 'Ēpalahame? 'oku pehē 'i tonu 'ū hiki fualoa 'ihi, kua mamata koā 'ia 'Ēpalahame kiā Koe?

⁵⁸ Pea folafola 'e Sīsū kiā nātou, “Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: 'i te he'iki ai fanau'i 'ia 'Ēpalahamé, 'Okou 'i ai.”

⁵⁹ Pea notou to'o maka leva ke tolongi 'aki Ia, kā ne fufuu'i pē 'e Sīsū Ia, 'o moulu atu mei te Tempalé 'i te notou lotolotongá.

9

Ko te faka'ala'i 'e Sīsū he tangata ne'e fanau'i kui

¹ Pea 'i Tana 'alu angé, ne'e 'ilo'i atu Ia he tangata ne'e kui, talu pē mei tonono fanau'í.

² Pea fehu'i kiā Ia 'e Tana kau akó, “Lāpai, ko ai ne angahalá, 'ia te siana nei, pe ko tana mātu'á, 'o tupu ai tonono fanau'i kuí?”

³ Pea iange 'e Sīsū, “Ne'e kailoa ko te angahala 'a te siana nei, pe ko Tana mātu'á, kā kote'uhí ke fakae'a 'iā ia 'ia te 'ū ngāue 'a te 'Atuá.

⁴ Kua pau ke tou fai te ngāue 'A'ana ne'e fekau mai 'Okú 'i te lolotonga 'oku 'ahó; 'oku 'unu mai 'ia te poó, 'a ia 'e kailoa lava ai he taha ke toe ngāue.

⁵ Kāpau kua U 'i māmani, ko te maama 'o māmaní 'ia Au.”*

⁶ Pea 'i Tana lea peheé, ne'e 'a'anu 'e Ia ki te kelekelé, 'o ngaahi 'aki te fāvaí he me'i pelapela, 'o pani 'aki te ongo fe'i matá, ⁷ mo folafola ange kiā ia, “Alu pē 'o fufulu 'i te anovai ko Sailoamé.” (‘A ia ko tonono hikí, “Ko te fekau'i.”) Ko ia ne'e 'alu atu ia 'o fufulu, 'o foki mai kua 'ala.

⁸ Ko ia ko tonono kaungā'apí, pea mo te kakai ne fa'a mamata mu'a kiā ia, ko te toko taha ne'e ma'uli

* 9:5 9:5 Māt 5:14; Sione 8:12

kole peé, ne'e notou pehē, “Oku kala nai ko te siana 'eni ne'e fa'a nofo hē, 'o kolekolé?”

⁹ Pea pehē he 'ihi, “Ko 'eni ia,” kae pehē he 'ihi, “Oku kailoa, kā 'oku mata tatau pē mo ia.”

Ka ne'e pehē ange 'e ia, “Ko au ia.”

¹⁰ Pea notou 'eke ange, “Ne'e faka'a'ala fefe'aki tou matá?”

¹¹ Pea tali ange 'e ia, “Ko te tangata 'oku ui ko Sīsuú, ne Ina ngaahi he pelapela, 'o pani 'aki toku ongo fe'i mata nei, mo fekau mai 'e Ia: ‘Alu ki Sailoame 'o fufulu.’ Ko ia ne au 'alu leva 'o fufulu, pea ko 'eni kua u 'ala.”

¹² Pea notou 'eke ange, “Ko fea 'ia te tangata ko iá?”

Pea iange 'e ia, “Oku kala u 'ilo'i.”

Ko tonofaka'eke'eke 'e te kau Fālesí 'ia te 'ala 'a te tangata kuí

¹³ Pea notou taki atu 'ona, 'ā ē ne'e kuí, ki te kau Fālesí.

¹⁴ Pea tā ko te 'aho Sāpate ne'e ngaahi ai 'e Sīsū 'ia te pelapelá, 'o faka'ala 'aki tonomatá.

¹⁵ Ko ia ne'e toe fehu'i kiā ia 'e te kau Fālesí, pē ne fefe'aki tana 'ala aké. Pea iange 'e ia kiā nātou, “Ne 'ai 'e Ia he pelapela ki toku poko'i mata nei, pea u fufulu, pea u 'ala.”

¹⁶ Pea lea ai he 'ihi 'o te kau Fālesí, 'o pehē, “Oku kala ko he tangata 'eni Ia mei te 'Atuá, he 'oku kailoa tauhi 'e Ia 'ia te 'aho Sāpaté.”

Kā ne pehē he 'ihi, “O lava fefe'aki he tangata 'oku angahalá ke fai he faka'ilonga mana pehē?” Pea ne'e hoko ai he fakakikihi 'iā nātou.

17 Pea notou toe fehu'i ange ki te matu'a ne'e kuí, “Ko te ā hau lau ia 'a'au ki te tangata nā, 'i Tana faka'ala tou matá?”

Pea iange 'e ia, “Ko he palōfita Ia.”

18 Ka ne'e kailoa tui te kakai Siú ne'e kui 'ia te tangatá, pea toe 'ala, kae'aua leva ke notou ui ange tana ongo mātu'á.

19 Pea notou 'eke ange kiā nāua, “Ko 'eni koā te kulā tamasi'í, 'a ē 'oku kulā pehē ne'e fanau'i kuí? Pea 'oku fefe'aki ai tana 'ala nei?”

20 Pea tali ange tana ongo mātu'á 'o pehē, “'Oku mā 'ilo'i lelei ko te mā 'uhikí 'eni, pea ne'e fanau'i kui ia;

21 kā 'oku kailoa mā lave'i pē ko tana 'ala neí 'i te ā; pea 'oku kailoa mā lave'i 'e māua pē ko ai ne'e faka'ala'i tonu matá. Kotou 'eke pē kiā ia; he kua fatu tangata, pea 'e lea atu pē ia ma'ana.”

22 Ne'e pehē te lea tana ongo mātu'á he ne'e nā manahē ki te kau Siú; he kua 'osi tu'utu'uni 'e nātou, kā 'ilonga he taha 'e fakamo'oni ko te Kalaisí 'ia Sisū, 'e kapusi 'ona mei te falelotú.

23 Ko tonu 'uhinga ia 'o te pehē ange tana ongo mātu'á, “Kua fatu tangata ia; kotou 'eke pē kiā ia.”

24 Ko ia ne'e notou toe ui ange te tangata ne'e kuí, 'o notou pehē ange, “Ke ke 'a'apa ki te 'Atuá. 'Oku motou 'ilo'i 'e mātou ko te Tangata nei ko te angahala.”

25 Pea tali ange te sianá, “Ko te me'a ki Ha'aná angahala, 'oku kala u 'ilo'i. Ko te me'a pē taha 'okou 'ilo'í, ne'e kui 'ia au, kā ko 'eni 'okou 'a'ala!”

26 Pea notou toe 'eke kiā ia, “Ko te ā te me'a ne'e fai atu 'e Ia kiā koé? Ne fefe'aki Tana faka'ala'i tou matá?”

27 Pea tali ange 'e ia kiā nātou, “Kua 'osi taku tala kiā kōtou, pea 'oku kailoa kotou tokanga. Ko te ā 'oku kotou toe fia fanongo ai ki aí? Na'a 'oku fia ului mo kōtou ki Tana kau akó foki?”

28 Pea notou ngaahi'i 'ona, 'o notou iange, “Ko koe pē ko te ākongā 'a te Siana nā, kā ko te kau ako mātou ia 'a Mōsese.

29 'Oku motou 'ilo'i ne'e folafola 'e te 'Atuá kiā Mōsese, kā ko te Siana ko 'enā, 'oku kala motou 'ilo'i pe 'oku mei fea Ia.”

30 Pea toki tali 'e te tangatá, 'o iange kiā nātou “Tā ko te toki me'a faikehe ia, 'i te kailoa 'ilo'i 'e kōtou pē 'oku mei fea Iá; 'osi, ko 'eni kua faka'ala'i 'e Ia toku poko'i mata nei!

31 'Oku tou 'ilo'i lelei pē, ko te 'Atuá 'oku kailoa Ina ongo'i 'ia te kau angahalá, kae kā lotu he tangata ki te 'Atuá, mo fai Tono finangaló, 'oku ongo'i 'e Ia he toko taha pehē.

32 Talu mei te kamata'anga 'o māmaní kua he'iki ai he talanoa 'o pehē, kua faka'ala'i he taha 'ia te mata 'o he toko taha ne'e fanau'i kui.

33 Kāpau ne'e kailoa mei te 'Atuá 'ia te Toko Taha nei, 'e kailoa 'aupito Ina lava he me'a 'e taha.”

34 Pea notou tali ange kiā ia, “Ko koé ne'e fanau'i ko te angahala, pea ko tau hanga mai ē ke ako'i 'ia mātou?” Pea notou kapusi 'ona ki tua'ā.

Ko te kui fakalaumālié

35 Pea kua fanongo 'e Sīsū kua notou kapusi 'ona ki tua'ā, pea 'i Tana fetaulaki mo iá, ne'e iange 'e Ia, “‘Oku ke tui ki te Fanautama te Tangatá?’”*

---

* 9:35 9:35 te Fanautama te Tangatá: 'oku pehē 'i tonu 'ū hiki fualoa 'ihi, te 'Alo 'o te 'Atuá.

36 Pea tali ange te sianá, “Alikí, ko ai Ia, ke au tui kiā Ia?”

37 Pea folafola ange 'e Sīsū, “Ē, kua ke mamata kiā Ia, pea ko Ia ia 'oku talanoa mo koé.”

38 Pea iange leva 'e ia, “Alikí, 'okou tui.” Pea punou leva ia kiā Sīsū.

39 Pea folafola ange 'e Sīsū, “Ko Ta'akú ha'u ki māmani ke fai fakamaau, kote'uhí ko nātou 'oku kailoa 'alá ke notou 'a'ala; pea ko nātou 'oku 'a'alá, ke notou kui.”

40 Pea ne'e fanongo ki te lea ko iá 'e nātou 'o te kau Fālesí ne'e 'iā Iá, 'o notou iange kiā Ia, “Oku kui 'apē mo mātou foki?”

41 Pea folafola ange 'e Sīsū kiā nātou, “Kāpau ne'e kotou kui, pehē, 'oku kailoa he kotou angahala, kā ko 'eni 'oku kotou pehē: “Oku motou 'a'ala,' pea tā 'oku nofo ma'u te kotou angahalá.

10

Ko te talanoa ki te sipí

1 “Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: ko ia 'oku kailoa hū 'i te matapā ki te loto'ā sipí, kae kaka ake 'i te ala kehe, ko te kaiha'a ia mo te fakamālohi.

2 Kā ko ia 'oku hū 'i te matapaá ko te tauhi ia 'o te fanga sipí. 3 'Oku to'o 'e te le'o matapaá kiā ia; pea 'oku fānonongo 'e te fanga sipí ki tonono le'ó. Pea 'oku ina ui te fanga sipi 'a'aná 'i te notou hingoa taki taha, 'o taki atu nātou ki tua'ā.

4 Pea kā 'osi leva tana tuku ki tua'ā tana fanga sipí, 'oku 'alu mu'amu'a ia 'iā nātou, pea mulimuli te fanga sipí kiā ia, he 'oku notou 'ilo'i tonono le'ó.

⁵ Kā 'e kailoa 'aupito notou mulimuli he taha kehe, kā 'e notou hōla meiā ia, he 'oku kala notou 'ilo'i te le'o 'o te kehé.”

⁶ Ne'e lea 'aki 'e Sīsū te fakatātā nei kiā nātou, ka ne'e kailoa 'aupito he notou 'ilo pe ko te ā tonō 'uhingá.

Ko Sīsú ko te Tauhi Sipi Lelei

⁷ Pea toe folafola ai 'e Sīsū kiā nātou, “Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: ko Aú ko te matapā 'o te fanga sipí.

⁸ Ko nātou kotoa pē ne'e ha'u mu'amu'a 'iā Aú, ko te kau kaiha'a mo te fakamālohi, ka ne'e kailoa tokanga kiā nātou 'e te fanga sipí.

⁹ Ko Au pē ko te matapā; kā ulu he taha 'iā Au, 'e fakama'ulí ia, pea 'e ulu atu ia, pea ulu mai, 'o ma'u me'akai.

¹⁰ 'Oku kala ha'u te kaiha'á ia ko he me'a, kā ke kaiha'asi pē, mo tāmāte'i, mo faka'auha. Kā 'Okou ha'u 'ia Aú ke notou ma'u te ma'ulí, pea ke notou ma'u ia 'o lahi 'aupito.

¹¹ Ko Au ko te Tauhi Sipi Lelei. Ko te anga 'o te tauhi sipi lelei ke 'avatu Tana ma'ulí kote'uhí ko te fanga sipí.

¹² Kā ko ia 'oku ngāue totongi peé, pea 'oku kailoa ko he tauhi sipí, mo kailoa 'a'ana totonu 'ia te fanga sipí, kā sio ia ko te ulofi 'ena 'oku ha'ú, pea si'aki leva 'e ia 'ia te fanga sipí, 'o hola; pea 'oku pō nātou 'e te ulofí, 'o fakamavetevete'i.

¹³ 'Oku hola te toko taha ko iá kote'uhí he ko te ngāue totongi pē, pea 'oku kailoa mamafa kiā ia 'ia te fanga sipí.

14 Ko Au ko te Tauhi Sipi Lelei, pea 'Okou 'ilo'i 'ia te 'ū me'a 'A'atá, pea 'oku 'ilo'i Kita 'e te 'ū me'a 'A'atá,

15 'o hangē 'oku 'ilo'i 'Oku 'e te Tamaí, pea mo Taku 'ilo'i te Tamaí 'e Aú. Pea 'Okou 'avatu Taku ma'ulí kote'uhí ko te fanga sipí.*

16 Pea 'oku 'i ai mo Taku fanga sipi kehe, 'a ia 'oku kailoa kau ki te loto'ā ko 'ení. Kua pau ke Au taki 'ia te fa'ahinga ko iá foki, pea 'e notou tokanga ki Toku le'ó, pea 'e notou hoko ko te tākanga* pē taha, mo te tauhi pē taha.

17 Ko ia 'oku 'ofa'i ai 'Oku 'e te Tamaí, kote'uhí 'Okou 'avatu Taku ma'ulí kae Au toe to'o mai ia.

18 'Oku kala to'o ia he taha meiā Au, kā ko Taku 'avatu pē ia 'e Au. 'Okou fa'italiha ki tonu 'avatu, pea 'Okou fa'italiha ki tonu toe to'ó. Ko te fekau 'eni ne Au ma'u mei Taku Tamaí.”

19 Pea ne'e toe hoko he māvahevahe 'i te kakai Siú, ko te me'a 'i te 'ū lea ko iá

20 Pea pehē 'e te notou tokolahi, “Oku 'iā Ia he tēvolo, pea 'oku vale Ia; ko te ā 'oku kotou tokanga ai kiā Iá?”

21 Ka ne'e pehē he 'ihi, “Oku kala ko te lea 'eni he taha 'oku 'iā ia he tēvolo. 'E mafai koā he tēvolo ke faka'ala'i te mata 'o te kuí?”

Ko te fakasītua'i 'o Sīsuú

22 Pea ne'e fai 'i Selusalema 'ia te kātōanga, ko te fakamanatu 'o tonu huufi fo'ou 'o te Temipalé, pea ko te fa'ahita'u momoko ia.

23 Pea ne'e hā'ele atu 'ia Sīsū 'i te Temipalé 'i te Fakafaletolo 'o Solomoné.

* **10:15** 10:15 Māt 11:27; Luke 10:22   * **10:16** 10:16 'e notou hoko ko te tākanga: 'oku pehē 'i tonu 'ū hiki fualoa 'ihi, 'e 'i ai leva 'ia te tākanga.

24 Pea ne'e ōmai te kakai Siú 'o kāpui 'Ona, 'o notou pehē kiā Ia, “Kua fualoa mo te kailoa Ke faka'ilo 'Ou kiā mātou! Kāpau ko te Kalaisí 'ia Koe, pe'i tala'i hangatonu mai.”

25 Pea tali ange 'e Sīsū kiā nātou, “Ne Au 'osi tala'i atu, ka ne'e kailoa kotou tui. Ko te 'ū ngāue 'Okou fai 'i te huafa 'o Taku Tamaí, ko ia 'oku fakahaa'i 'Okú.

26 Kā 'oku kala pē kotou tui, kote'uhí 'oku kala ko Taku fanga sipi 'ia kōtou.

27 Ko Ta'akú fanga sipi 'oku notou tokanga ki Toku le'ó, pea 'Okou 'ilo'i 'ia nātou; pea 'oku notou mulimuli kiā Au,

28 pea 'Okou 'avatu kiā nātou 'ia te ma'uli ta'engata; pea 'e kailoa 'aupito notou 'auha 'o ta'engata, pea 'e kailoa hamusi nātou he taha mei Toku nimá.

29 Ko Taku Tamaí, 'ā ē ne'e foaki mai 'ia nātou kiā Aú, 'oku lahi Ia† 'i te me'a kotoa pē; pea 'oku kailoa 'aupito lava he taha ke hamusi mei te nima 'o te Tamaí.

30 Ko Au mo te Tamaí 'oku mā taha pē.”

31 Pea toe to'o maka leva 'e te kakai Siú, ke notou tolomaka'i 'aki 'ia Sīsū.

32 Kae tali ange 'e Sīsū kiā nātou, “Kua lahi te 'ū ngāue lelei kua U faka'ali'ali kiā kōtou mei te Tamaí; ko te ngāue fea ia 'oku kotou 'ai ai ke tolomaka'i 'Okú?”

33 Pea tali ange 'e te kau Siú kiā Ia, “Oku kala ko he ngāue lelei ia 'oku motou tolomaka'i ai 'Oú, kā

---

† 10:29 10:29 Ko Taku Tamaí, 'ā ē ne'e foaki mai 'ia nātou kiā Aú, 'oku lahi Ia: 'oku pehē 'i tonu 'ū hiki fualoa 'ihi, Ko te me'a kua foaki mai Taku Tamaí, 'oku lahi Ia.

ko te lea fia 'Atuá; 'osi, ko te tangata 'ia Koe, kā kua Ke lau, ko te 'Atuá 'ia Koe!’*³⁴

³⁴ Pea tali leva 'e Sisū kiā nātou, “Ne'e kailoa koā tohi 'i te kotou Laó, 'o pehē, 'Ne Au lau ko te 'ū 'atua 'ia kōtou?’*³⁵

³⁵ Ne'e ui 'e te Folafolá ko te 'ū ‘atua’ 'ia nātou ne'e 'ave ki ai te Folafofa 'a te 'Atuá, pea 'e kala ala tāmata'i 'ia te Folafolá.

³⁶ Pea ko te ā 'oku kotou pehē ai 'Okou lea fia 'Atua, kote'uhiā ko Taku pehē 'Ko te 'Alo 'o te 'Atuá 'ia Au'? Kae 'osi angé ko te Tamaí ia ne'e fakanofa 'Oku mo fekau mai 'Oku ki māmaní.

³⁷ Kāpau leva 'oku kailoa U feia 'ia te 'ū ngāue 'o Taku Tamaí, pea 'aue 'e kotou tui kiā Au.

³⁸ Kae kāpau leva 'Okou fai ia, pea neongo 'oku kala kotou tui kiā Au, tui pe ā ki te 'ū ngāué, kote'uhí ke kotou vakai 'o 'ilo'i, 'oku 'iā Au 'ia te Tamaí, mo Au 'i te Tamaí.”

³⁹ Pea notou toe feinga ke puke'i 'Ona, ka ne'e moulu atu pē Ia mei te notou nimá.

⁴⁰ Pea toe 'alu Ia ki Tu'a-Sioatani, ki te feitu'u ne'e fai papitaiso ai 'e Sione 'i te kamata'angá, pea nofo Ia 'i te feitu'u ko iá.*⁴¹

⁴¹ Pea ne'e ōmai he tokolahi kiā Ia, 'o notou pehē, “Ne'e kailoa 'aupito fai 'e Sione ia he faka'ilonga mana, kā ko te 'ū me'a ne'e fakahaa'i 'e Sione 'o kau ki te Toko Taha nei, tā ko te mo'oni kotoa pē.”

⁴² Pea ne'e tui he tokolahi kiā Ia 'i ai.

11

Ko te mate 'a Lāsaloí

* **10:33** 10:33 Lev 24:16
10:40 Sione 1:28

* **10:34** 10:34 Saame 82:6

* **10:40**

¹ Pea ne'e 'i ai he toko taha ne'e mahaki'ina, ko Lāsalsi 'i Pētani, 'i te kolo 'o Mele mo tonu tokoua ko Mā'atá.*

² (Pea ko te Mele ko iá ne ina tākai 'ia te 'Alikí 'aki te lolo, mo holoholo 'i Tono va'é 'aki tonu lau'i'ulú, pea kua puke tonu tu'anga'ané ko Lāsalsi.)*

³ Ko ia ne'e fekau atu kiā Ia 'e tonu ongo tu'afāfiné, 'o pehē, “Alikí, vakai angé, ko te siana 'oku Ke 'ofa aí 'oku puke.”

⁴ Kā 'i te fanongo ki ai 'e Sīsuú ne'e iange 'e Ia, “Ko te mahaki 'eni ia 'oku kailoa hoko maí ke pekia ai, kā ko tonu 'uhingá ko te lāngilangi 'o te 'Atuá, kote'uhí ke fakalāngilangi 'i ai 'ia te 'Alo 'o te 'Atuá.”

⁵ Pea ne'e 'ofa 'ia Sīsū kiā Mā'ata, mo tonu tokouá, pea mo Lāsalsi.

⁶ Ko ia 'i Tana fanongo leva 'oku puké, ne'e kei nofo pē Ia 'i te feitu'u ne'e 'i aí, 'o 'aho ua.

⁷ Kae hili ange iá, ne'e iange 'e Ia ki te kau akó, “Tou toe ō ki Siutea.”

⁸ Pea iange kiā ia 'e te kau akó, “Lāpai, ne'e toki feinga pē te kau Siú ke tolongi 'Ou; pea ko Tau tē 'alu koā ē ki ai?”

⁹ Pea tali ange 'e Sīsū, “'Oku kailoa koā hongofulu mā ua te houá 'i te 'aho? Kā hā'ele he taha lolotonga 'oku 'ahó, 'e kailoa tūkia, kote'uhí 'oku mamata ia ki te maama 'o māmaní.

¹⁰ Kae kāpau 'e hā'ele he taha 'i te pō'ulí 'e tūkia, kote'uhí 'oku kala 'iā ia 'ia te maamá.”

¹¹ Ne'e pehē Tana 'ū leá, pea toki pehē ange 'e Ia kiā nātou, “Ko te tou kaume'a ko Lāsalsí kua moe, kā ko Taku 'alu 'ení ke fafangu 'i 'ona.”

---

* **11:1** 11:1 Luke 10:38-39   * **11:2** 11:2 Sione 12:3

12 Pea lea ange kiā Ia Tana kau akó, “Alikī, kāpau kua moe ia, 'e ma'uli pē.”

13 Ka ne'e lea 'e Sīsuú ia 'o kau ki tana pekiá, kae mahalo 'e nātou ia ko Tana me'á ki ha'aná toka 'o moe.

14 Pea toe 'ai mahino ange 'e Sīsū kiā nātou, 'o pehē, “Kua pekia 'ia Lāsalosí.

15 Pea 'Okou fiafia 'i te kailoa ke Au 'i aí, kote'uhí ko kōtou, kote'uhiā ke kotou tui. Kae tou ō pē kiā ia.”

16 Pea iange ai 'e Tōmasi, 'ā ē 'oku ui ko Titimasí* ki tonō kaungā akó, “Tou ō foki, ke tou mate fakataha mo ia.”

Ko Sīsū pē ko te Toetu'u pea mo te Ma'ulí

17 Pea 'i te a'u atu 'ia Sīsuú, ne Ina 'ilo'i ai tā kua 'osi te 'aho ia 'e fā tana 'i fanualotó.

18 Pea ne'e vāofi 'ia Pētani mo Selusalema, fe'unga nai mo te maile 'e ua.

19 Pea ha'u te tokolahi 'o te kau Siú kiā Mā'ata mo Mele, ke fakafiamālie kiā nāua kote'uhí ko te nā tu'anga'ané.

20 Pea ko Mā'ata, 'i tana fanongo leva 'oku ha'u 'ia Sīsuú, ne'e 'alu atu ia 'o fakafetaulaki kiā Ia, kae nofo pē 'ia Mele ia 'i fale.

21 Pea lea ai 'e Mā'ata kiā Sīsū, “Alikī, kāpau ne Ke 'i heni, pehē ne'e kala pekia toku tu'anga'ané.

22 Kā 'okou 'ilo'i pē, neongo pe ko te ā Hau kole 'e fai ki te 'Atuá, 'e 'avatu pē 'e te 'Atuá.”

23 Pea me'a ange 'e Sīsū kiā ia, “E toetu'u tou tu'anga'ané.”

24 Pea tali ange 'e Mā'ata kiā Ia, “Okou 'ilo'i 'e toetu'u ia 'i te toetu'u 'o te 'aho fakamulí.”

* 11:16 11:16 Titimasí ko tonō 'uhinga: māhanga.

25 Pea toki me'a ange 'e Sīsū kiā ia, “Ko au pē ko te Toetu'u, pea mo te Ma'uli. Ko ia 'oku tui pīkitai kiā Aú, neongo kua pekia, kā 'e ma'uli pē,

26 kā ko ia 'oku ma'uli mo tui pīkitai kiā Aú 'e kailoa 'aupito mate ia, 'o ta'engata. 'Oku ke tui ki te me'a ko iá?”

27 Pea iange ia, “‘Io, 'Alik; 'okou tui ko te Kalaisí 'ia Koe, ko te 'Alo 'o te 'Atuá, ko te Toko Taha kā ha'u ki māmaní.”

Ko te tangi 'a Sīsū

28 Pea hili ange tana lea peheé, ne ina 'alu 'o ui ange 'ia Mele ko tono tehiná, 'o tala'i fakafufū kiā ia 'o pehē, “Kua me'a mai 'ia te Tangata'alikí, pea 'oku fia ma'u 'e Ia 'ou.”

29 Pea 'i tana fanongo ki aí, ne'e tu'u leva ia, 'o 'alu kiā Ia.

30 Pea kua he'iki ai a'u 'ia Sīsū ki te koló, kā 'oku kei 'i te feitu'u ne'e fakafetaulaki ai 'ia Mā'ata kiā Iá.

31 Pea ko te kau Siu ne'e notou 'iā Mele 'i te falé, 'o fakafiamālie kiā iá, 'i te notou vakai ki te tu'u vave 'ia Mele 'o hū ki tu'á, ne'e notou mulimuli kiá ia, 'i te notou mahalo ko tana 'alu ki te fanualotó ke tangi ai.

32 Pea 'i te a'u leva 'ia Mele ki te feitu'u ne'e 'i ai 'ia Sīsū, 'o mamata kiā Iá, ne'e tū'ulutui atu ia ki Tono va'é, 'o iange kiā ia, “‘Alik, ka ne Ke 'i heni, ne'e kailoa pekia si'aku tu'anga'ané.”

33 Pea 'i te vakai atu 'e Sīsū kiā ia 'oku tangi, mo te kakai Siu ne'e ōmai mo iá, 'oku notou tangi, ne'e to'e Ia 'i Tono laumālié, mo mamahi,

34 pea iange 'e Ia, “Kua kotou telio 'oná 'i fea?”

Pea notou iange, “‘Alik, me'a mai, 'o mamata ki ai.”

³⁵ Pea ne'e tutulu 'ia Sīsū.

³⁶ Pea lea ai 'ia te kau Siú, “Vakai ange ā, tā ne'e lahi Tana 'ofa kiā Lāsalosí!”

³⁷ Kā ne pehē te notou 'ihi, “Ne kailoa koā mei lava pē te siāna nei, 'ā ē ne'e faka'ā te mata 'o te kuí, ke ngaahi mo te tangata nei ke 'aua na'a mate?”

Ko te fokotu'u 'o Lāsalosi ki te ma'ulí

³⁸ Pea tē to'e ai 'ia Sīsū 'i Tono lotó, mo 'alu atu ki te fanualotó. Pea ko te 'ana ia, pea ne'e tāpuni 'aki 'ia te maka. ³⁹ Pea folafola ange 'e Sīsū, “To'o te maká.”

Pea lea kiā ia 'e te tu'afafine 'o ia kua maté, 'ia Mā'ata, “E 'Alikí, kua namuhāhā; he ko te 'aho 'eni 'e fā.”

⁴⁰ Pea me'a ange 'e Sīsū kiā ia, “Ne'e kailoa koā ke Au tala'i atu: kāpau 'e ke tui, 'e ke mamata ki te lāngilangi 'o te 'Atuá?”

⁴¹ Pea notou to'o leva 'ia te maká. Pea toki hanga ake 'e Sīsū Tono fofongá, 'o pehē, “E Tamai, 'Okou fakafeta'i atu kote'uhí ne Ke ongo'i 'Oku.

⁴² Pea 'Okou 'ilo'i pē 'oku Ke ongo'i 'ia Au ma'u ai pē, kā ko Taku leá kote'uhí ko te fu'u kakai 'oku notou tutu'u nei, kote'uhí ke notou tui ko Koe kua Ke fekau mai 'Okú.”

⁴³ Pea hili ange Tana lea peheé, pea kalanga le'o lahi Ia, “Lāsalosi, tu'u mai ki tu'a!”

⁴⁴ Pea hū ki tu'a 'ia te pekiá, kua ha'i tononongo va'é mo tononongo nimá 'aki te 'ū tupenu, pea ko tononongo fofongá ne'e takatakai 'aki he holoholo. Pea folafola 'e Sīsū kiā nātou, “Vete ange ia, pea tukuange ke 'alu.”

Ko te feinga ke tāmata'i 'ia Sīsū

(Mātiu 26:1-5; Ma'ake 14:1-2; Luke 22:1-2)

⁴⁵ Pea ko te tokolahi 'o te kakai Siu ne'e ōmai kiā Melé, pea kua notou mamata ki te me'a ne'e fai 'e Sīsuú, ne'e notou tui pīkitai kiā Ia.

⁴⁶ Ka ne'e ō te notou 'ihi ki te kau Fālesí, 'o tala'i kiā nātou 'ia te 'ū me'a ne'e fai 'e Sīsuú.

⁴⁷ Ko ia ne'e fakataha 'e te kau taula'aliki lahi mo te kau Fālesí 'ia te Sanetalimí, 'o notou pehē, “Ko te ā he me'a 'e tou fai? He ko te tangata nei ko te me'a lahi Tana fai faka'ilonga maná.

⁴⁸ Kāpau 'e tou tuku noa'i ai pē 'Ona, 'e tui pīkitai kiā Ia 'ia te kakai kotoa pē, pea 'e ha'u 'ia te kau Lomá, 'o 'ave te tou fanuá mo te tou pule'angá fakatou'osi.”

⁴⁹ Pea ko te notou toko taha, ko Kaiafasi, 'a ia ne'e Taula'aliki Lahi 'i te ta'u ko iá, ne'e pehē 'e ia kiā nātou, “Tā ko kōtoú 'oku kala kotou mama'i 'ilo'i he me'a!

⁵⁰ Kotou fakakaukau'i angé, 'oku sai ange kiā tātou ke mate he fe'i tangata 'e toko taha kote'uhí ko te kakai, kae'aua na'a 'auha 'ia te pule'angá kātoa.”

⁵¹ Ka ne'e kailoa meiā ia pē 'ia te lea ko iá, kā ko te me'a 'i tana Taula'aliki Lahi 'i te ta'u ko iá, ko ia ne'e palōfisai ai, 'oku ene 'ia Sīsū ke pekia kote'uhí ko te pule'angá;

⁵² 'o kailoa kote'uhí ko te pule'angá pē, kā kote'uhí foki ke fakatahataha'i 'ia te fānau 'a te 'Atuá kua mavetevete 'i mulí.

⁵³ Pea talu mei te 'aho ko iá ne'e notou fa'ufa'u ke tāmata'i 'Ona.

⁵⁴ Ko ia ai ne'e kailoa kei 'alu fakahāhā 'e Sīsū ki te ha'a Siú, kā ne 'alu Ia mei ai ki te tuku'utá, 'o ofi ki te toafá, ki te kolo ne'e hingoa ko 'Ifalemi, 'o nofo 'i ai mo Tana kau akó.

⁵⁵ Pea kua ofi mai te taimi 'o te Pāsova 'a te ha'a Siú; pea ne'e ō ake he tokolahi ki Selusalema mei te tuku'utá 'i te he'iki ai hoko 'ia te kátoangá, kote'uhí ke fakama'a 'ia nātou.

⁵⁶ Pea notou fekumi ai kiā Sīsū, 'o notou fetalanoa'aki 'i te notou tutu'u 'i te Temipalé, 'o pehē, “Ko te ā he kotou lau? 'Oku kotou pehē 'e kala 'aupito ha'u Ia ki te kátoangá?”

⁵⁷ Pea ko 'eni, kua fai tu'utu'uni 'e te kau taula'aliki lahí mo te kau Fālesí, 'o pehē, kā 'i ai he taha 'oku 'ilo'i pe 'oku 'i fea Ia, ke fakahaa'i ange, kote'uhí ke notou puke'i 'Ona.

12

Ko Sīsū 'i Pētani (Mātiu 26:6-13; Ma'ake 14:3-9)

¹ Pea toe te 'aho 'e ono pea fai 'ia te Pāsová, ne'e ha'u 'ia Sīsū ki Pētani, ko te feitu'u ne'e nofo ai 'ia Lāsalosi, 'ā ē ne'e fokotu'u 'e Sīsū mei te pekiá.

² Pea notou fai ai he kátoanga Ma'ana 'i te feitu'u ko iá; pea tauhi tēpile 'ia Mā'ata, kā ko Lāsalosi ko te taha 'iā nātou ne'e nā nonofo mo Ia 'i te kaí.

³ Pea ne'e to'o 'e Mele he pāuni lolo tākai, ko te na'ati mo'oni pea mahu'inga lahi, 'o tākai 'aki te va'e 'o Sīsúú, mo holoholo'i Tono va'é 'aki tono lau'i'ulú. Pea ne'e fonu te falé 'i te ngangatu 'o te loló.*

⁴ Pea lea ai te toko taha 'o Tana kau akó, ko Siutasi 'Isikalote, 'ā ē 'oku ene ke lavaki'i 'Oná, 'o pehē 'e ia,

⁵ “Ko te ā ne'e kala fakatau ai te lolo neí, ke ma'u ai he tēnali 'e tolungeau, 'o foaki ki te masivá?”

---

* **12:3** 12:3 Luke 7:37-38

⁶ Kā ko tana lea ko iá, ne'e kailoa ko te pehē ne'e mamafa te masivá kiā ia, kā kote'uhí ko te kaiha'a ia, pea ne'e 'iā ia foki te notou puha pa'angá, pea ne'e fa'a 'ave 'e ia te 'ū me'a ne'e si ki aí.

⁷ Pea me'a ange 'e Sīsū, “Tuku ai pē te fafiné, he ko ta'aná tauhi 'eni ki te 'aho 'o Toku tanú.

⁸ He ko te masivá 'e kotou feangai ai pē mo nātou, kā 'e kailoa kotou feangai ai pē mo Au.”*

Ko te fa'ufa'u ke tāmāte'i 'ia Lāsalsi

⁹ Pea 'ilo'i 'e te tokolahí 'o te kakai Siú 'oku 'i ai 'ia Sīsū 'i te feitu'u ko iá, pea notou ō leva ki ai, 'o kailoa kote'uhí ko Sīsū pē, kā kote'uhí foki ke notou mamata kiā Lāsalsi, 'ā ē kua Ina fokotu'u mei te pekiá.

¹⁰ Ka ne'e alea'i 'e te kau taula'aliki lahí ke tāmāte'i mo Lāsalsi foki,

¹¹ kote'uhí ko te me'a 'iā ia ne'e mole ai he tokolahí 'o te kakai Siú, 'o notou tui kiā Sīsū.

Ko te a'u ake 'ia Sīsū ki Selusalema

(Mātiu 21:1-11; Ma'ake 11:1-11; Luke 19:28-40)

¹² 'I te pongipongi aké, ne'e fanongo 'e te fu'u kakai tokolahí kua ōmai ki te kātōangá, 'oku me'a mai 'ia Sīsū ki Selusalema,

¹³ pea ne'e notou to'o leva he 'ū va'a paame, 'o notou hū ki tua'ā ke fakafetaulaki kiā Ia, mo notou kalanga,

“Hōsana!

'Oku manū'ia 'ia te Tu'i 'Isilelí

'a ia 'oku hoko mai 'i te huafa 'o te 'Alikí.”*

¹⁴ Pea kua ma'u 'e Sīsū he 'asi mui, 'o Ina heka ki ai; 'o hangē ko ia kua tohí,

¹⁵ “E ta'ahine 'o Saione, 'aia 'e manahē,

* **12:8** 12:8 Teu 15:11 * **12:13** 12:13 Saame 118:25-26

vakai, ko tou Tu'í 'oku me'a mai kiā koe,
'oku heka 'i te ki'i 'asi.’’*
16 Ko te 'ū me'a ko 'ení ne'e kailoa mahino ia ki

Tana kau akó 'i te kamata'angá, kā 'i te hoko ki tono fakalāngilangi 'i 'o Sīsuú, pea notou toki manatu 'i, tā ne'e tohi 'ia te 'ū me'a nei kiā Ia, pea kua notou fai pehē 'eni kiā Ia.

17 Pea ne'e fakahaa 'i foki 'Ona 'e te kakai kotoa pē ne'e 'iā Ia lolotonga Tana ui mai 'ia Lāsalosi mei te fanualotó, mo tono fokotu'u mei te pekiá.

18 Ko tono 'uhinga foki ia ne'e fakafetaulaki ai kiā Ia 'e te fu'u kakaí, kote'uhí kua notou fanongo ki Tana fai te fu'u faka'ilonga mana ko íá.

19 Ko ia ne'e fepehē 'aki 'e te kau Fālesí, “Oku kotou tokanga 'i koā 'oku kala tou lava 'o mafohi he me'a? Vakai angé, kua hiki fu'u 'ia māmani 'o mulimuli kiā Ia!”

Ko he kau Kalisi ne'e fia fe'iloaki mo Sīsū

20 Pea ne'e 'i ai he kau Kalisi 'i te kakaí ne'e ō ake ke fai te notou lotu 'i te kātōangá;

21 pea notou ōmai kiā Filipe, mei Petesaita 'i Kālelí, 'o kole kiā ia 'o pehē, “Alikí, 'oku motou fia fe'iloaki mo Sīsū.”

22 Pea ha'u 'ia Filipe 'o tala kiā 'Anitelū, pea ōmai leva 'ia 'Anitelū mo Filipe 'o tala kiā Sīsū.

23 Pea tali ange 'e Sīsū kiā nāua, 'o pehē, “Kua hokosia te taimi ke fakalāngilangi 'i ai 'ia te Fanautama te Tangatá.

24 Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala 'i atu: kāpau 'e kailoa tō ki te kelekelé 'ia te pulapula 'i uité 'o mate, 'e teka taha ai pē ia; kae kāpau 'e mate, 'e fua lahi.

---

* 12:15 12:15 Sāk 9:9

25 Ko ia 'oku 'ofa pē ki ta'aná ma'uli, ko tana tuku ia ke molé, kā ko ia ko 'ē 'oku fihī'a ki tana ma'uli 'i te maama ko 'enī, ko tana tauhi ia 'o a'u ki te ma'uli ta'engatá.*

26 Kāpau 'e tauhi 'Oku he taha, ke mulimuli mai ia kiā Au; pea ko te feitu'u 'Okou 'i aí, 'e 'i ai foki Taku sevānití. Kāpau 'e tauhi 'Oku he taha, 'e fakahīkihiki'i 'ona 'e te Tamai.

27 Ko 'eni kua mamahi fu'u Toku laumālié; pea ko te ā ai Taku lea 'e faí? 'E Tamai, fakahaofi mu'a 'Oku mei te houa ko 'enī! Kā ko tonu 'uhinga ē ne Au ha'u aí, kote'uhí ko te houa ko 'enī.

28 'E Tamai, ke Ke fakalāngilangi'i To'ou huafa."

Pea ne'e hoko mai he le'o mei te langí, 'o pehē, "Kua U 'osi fakalāngilangi'i Ia, pea 'e Au toe fakalāngilangi'i foki."

29 Pea ko te kakai ne'e notou tu'u 'i ai 'o fanongó, ne'e notou pehē kua mana. Kae pehē te 'ihī, "Ko te 'āngelo ne'e lea kiā Ia."

30 Kae lea ange 'e Sīsū 'o pehē, "Ne'e kailoa kote'uhí ko Au ne'e hoko mai ai te le'o ko 'enī, kā kote'uhí ko kōtou.

31 'Ē, kua hoko 'eni te fakamaau 'o te maama nei; 'e kapusi leva ki tu'a te 'aliki 'o te maama ko 'enī.

32 Pea ko Au, kāpau 'e hiki ake 'Oku ki lunga mei te kelekelé, 'e Au tohoaki'i te kakai kotoa pē kiā Au."

33 Ko Tana lea peheé, ko te fakatātaa'i atu 'ia te mate'anga 'e pekia aí.

34 Pea lea ange 'e te kakai kiā Ia, "Kua motou fanongo mei te Laó, 'oku nofo 'ia te Kalaisí ia 'o ta'engata, pea fefe'aki ai Tau lau 'A'au 'o pehē,

* 12:25 12:25 Māt 10:39; 16:25; Ma'ake 8:35; Luke 9:24; 17:33

takua kua pau ke hiki ki lunga 'ia te Fanautama te Tangatá? Ko ai tū 'ia te Fanautama te Tangata ko iá?''*

³⁵ Pea folafola ange 'e Sīsū kiā nātou, “Oku toe si'i pē te taimi 'o te 'iā kōtou te maamá. Kotou laka 'i te kotou kei ma'u 'ia te maamá, ke 'aua na'a lapasi kōtou 'e te pō'ulí. He ko ia 'oku ha'ele 'i te pō'ulí 'oku kala ina 'ilo'i pe ko tana 'alú ki fea.

³⁶ 'I te kotou ma'u te Maamá, kotou tui pīkitai ki te Maamá, kote'uhí ke kotou hoko ko te fānau 'o te Maamá.” Ne'e pehē te Folafola 'a Sīsuú, pea hiki Ia mei ai, 'o fufuu'i 'Ona meiā nātou.

Ko te ta'e fia tui kiā Sīsuú

³⁷ Pea neongo kua lahi fau Tana 'ū faka'ilonga mana kua fai 'e Ia 'i te notou 'aó, ka ne'e kailoa 'aupito notou tui kiā Ia.

³⁸ Kote'uhiā ke fakamo'oni ki te lau 'a te palōfita ko 'Aiseá, 'a ia ne'e pehē,

“Alikí, ko ai kua tui ki te motou ongoongó?

Pea kua fakahaa'i kiā ai 'ia te nima 'o te 'Alikí?''*

³⁹ Ko tonu 'uhinga ia ne'e kailoa notou lava ai ke tui, kote'uhí ko te toe lea 'ia 'Aisea 'o pehē,

⁴⁰ “Kua Ina fakakuihi te notou matá,

pea fakafefeka'i te notou lotó;

kote'uhí ke 'aua na'a notou sio 'aki te notou matá,

pea 'ilo'i 'aki te notou lotó,

pea notou tafoki mai,

kae Au fakama'uli 'ia nātou.”*

⁴¹ Ne'e lea pehē 'e 'Aiseá, 'i tana mamata ki Tono lāngilangí pea ne'e kau tana leá kiā Ia.

* **12:34** 12:34 Saame 110:4; 'Ais 9:7; 'Isi 37:25; Tān 7:14 * **12:38**

12:38 'Ais 53:1 * **12:40** 12:40 'Ais 6:10

42 Kā neongo iá, ne'e tui he tokolahi 'o te kau pulé kiā Ia kae fakapulipuli pē mei te kau Fālesí, na'a kapusi 'ia nātou mei te falelotú.

43 He ne'e lahi ange te notou manako ki te fakahīkihiki 'oku fai mei te tangatá 'i te fakahīkihiki 'oku fai mei te 'Atuá.

Ko te ha'u 'ia Sīsū ke fakahaofi 'ia māmani

44 Pea kalanga 'e Sīsū 'o pehē, “Kā 'i ai he taha 'oku tui pīkitai kiā Au, 'oku kailoa ko Au pē 'oku tui ia ki aí, kā ko Ia ne'e fekau mai 'Okú.

45 Pea ko ia 'oku ina siofia 'Okú, 'oku ina siofia 'ia Ia ne'e fekau mai 'Okú.

46 Kua U ha'u 'ia Au ki māmaní ko te maama, kote'uhí ko ia 'e tui pīkitai kiā Aú, pea 'aua na'a kei nofo ai pē 'i te fakapō'ulí.

47 Pea kā fanongo he taha ki Taku 'ū leá, kae kailoa tauhi ki ai, 'e kailoa fakamāu'i 'ona ia 'e Au; he ne'e kailoa U ha'u ki māmaní ke fakamāu'i ia, kā ke fakama'uli 'ia māmani.

48 Ko ia kua ina si'aki 'Oku, 'o kailoa tali Taku 'ū leá, kua 'i ai he toko taha ia 'oku fakamāu'i 'ona: ko te lea 'Okou lea 'akí, ko te me'a ia 'e fakamāu'i 'aki te tangata ko iá 'i te 'aho fakamulí.

49 Kote'uhí ne'e kailoa 'A'aku Taku leá, kā ko te Tamaí ia ne Ina fekau 'i mai 'Okú, ne tu'utu'uni mai 'e Ia ki te me'a 'e Au tala 'i atú mo te lea 'e Au faí.

50 Pea 'Okou 'ilo'i ko Tana tu'utu'uní ko te ma'uli ta'engatá ia. Ko ia ko te me'a 'Okou lea 'akí, 'Okou lea 'aki 'o hangē pē ko Toku fekau 'e te Tamaí.”

13

Ko te fufulu 'e Sīsū te va'e 'o Tana kau akó

¹ Pea 'i te he'iki ai fai te kātoanga 'o te Pāsová, ne'e mea'i 'e Sīsū kua hokosia Tono taimi ke hiki ai mei te maama ko 'ení ke 'alu ki te Tamaí. Pea ko te me'a 'i Tana 'ofa ki Tono kakai 'O'ona 'oku 'i māmaní, ne'e 'ofa Ia kiā nātou 'o a'u ki te ngata'angá.

² Pea ne'e fai he kai, pea kua 'osi 'ai 'e te tēvoló ki te loto 'o Siutasi, ko te foha 'o Saimone 'Isikalioté, ke lavaki'i 'Ona.

³ Pea kua mea'i 'e Sīsū kua tuku kiā Ia 'e Tana Tamaí 'ia te me'a kotoa pē ki Tono nimá, pea kua Ina ha'u mei te 'Atuá, pea 'oku 'alu Ia ki te 'Atuá;

⁴ pea ne'e tu'u leva 'e Ia mei te kaí, 'o to'o Tono 'ū kofu tu'á, pea to'o 'e Ia he tauveli, 'o nono'o 'i Tono kongalotó.

⁵ Pea lingi 'e Ia he vai ki te kumeté, 'o kamata fufulu te va'e 'o te kau akó, pea holoholo 'aki te tauveli kua Ina no'o 'akí.

⁶ Pea 'i te a'u mai Ia kiā Saimone Pitá, ne'e iange 'e Pita kiā Ia, “Alikí, 'e Ke fufulu toku va'é koā?”

⁷ Pea iange 'e Sīsū kiā ia, “Ko te me'a 'Okou faí, 'e kala 'ilo'i ia 'e koe 'i te taimi nei, kā 'e toki mahino 'āmuli ange.”

⁸ Pea lea 'e Pita kiā Ia, “E kailoa 'aupito fufulu 'e Koe to'okú va'e.”

Pea tali 'e Sīsū kiā ia, “Kā kailoa ke Au fufulu 'ia koe, tā 'oku kailoa ha'aú kau mo Au.”

⁹ Pea iange 'e Saimone Pita, “Alikí, 'aua na'a ngata 'i toku va'é pē, kae fai foki ki toku ongo nimá mo toku 'ulú.”

¹⁰ Pea me'a ange 'e Sīsū kiā ia, “Ko ia kua kaukaú, 'oku kala 'aonga tana toe fufulu iá, ngata pē 'i tono va'é, he kua ma'a to'onó sino. Pea kua ma'a foki 'ia kōtou, kā 'oku kala kotou pehē kotoa pē.”

11 He ne'e mea'i 'e Ia 'ia te toko taha 'e lavaki'i 'Oná; ko te 'uhinga ia Tana pehē: “'Oku kailoa ma'a 'ia kōtou kotoa pē.”

12 Pea kua 'osi leva Tana fufulu te notou va'é, mo tui Tono 'ū kofu tu'á, pea toe nofo ifo Ia, 'o folafola ange kiā nātou, “'Oku kotou mahino'i 'ia te me'a ne Au fai kiā kōtou?*

13 'Oku kotou ui 'Oku ko Lāpai, mo 'Alikī, pea ko te tonú ia, he ko Au Ia.

14 Pea kāpau ā kua U fufulu te kotou va'é, 'ia Au ko te 'Alikī mo te Lāpai, 'oku totonu ke fai pehē 'ia kōtou foki, 'o kotou fefufulu'aki te kotou va'é.

15 Hē kua U tuku kiā kōtou he sīpinga, kote'uhí ke kotou fai foki, 'o hangē ko Taku fai kiā kōtou.

16 Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: 'oku kailoa he tamaio'alikī 'e lahi 'i tana 'alikī, pē ko he talafekau 'iā ia ne'e fekau'i 'oná.*

17 Kāpau kua kotou 'ilo'i te me'a ko iá, ko te toki kakai manū'ia 'ia kōtou, 'o kāpau 'e kotou fai ia.

18 'Oku kailoa kau Taku leá kiā kōtou kotoa pē; 'Okou 'ilo'i pē 'ia nātou ne Au fili'í. Kā ko tonu 'uhingá, kote'uhí ke fakamo'oni ki te potu Folafola 'oku pehē: ‘Ko ia 'oku kai mā mo Aú, kua ina hiki tonu muliva'é kiā Au.’*

19 Pea ko 'eni 'Okou fakahaa'i ia kiā kōtou 'i te he'iki ai hokó, kote'uhí kā hoko māi ia, ke kotou tui ko Au Ia.

20 Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: ko ia kua ina tali he taha pē 'e Au fekaú, kua ina tali 'Oku; pea ko ia kua ina tali 'Okú, kua ina tali 'ia Ia

---

* **13:12** 13:12-15 Luke 22:27 * **13:16** 13:16 Māt 10:24; Luke 6:40; Sione 15:20 * **13:18** 13:18 Saame 41:9

ne'e fekau'i mai 'Okú.’*’

*Ko te tala ki mu'a 'e Sīsū Tono lavaki'í
(Mātiu 26:20-25; Ma'ake 14:17-21; Luke 22:21-23)*

²¹ Pea 'osi ange Tana folafola ko iá, ne'e mamahi Ia 'i Tono laumālié, pea fakapapau mai 'e Ia 'o pehē, “Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu kiā kōtou: 'e lavaki'i 'Oku 'e te kotou toko taha.”

²² Pea ne'e fesiofaki 'ia te kau akó mo fiu'a fifili pe ko Tana laú kiā ai.

²³ Pea ne'e 'i ai te toko taha 'o Tana kau akó ne'e falala atu ki te fatafata 'o Sīsúú, ko te toko taha ne'e 'ofa ai 'ia Sīsū.

²⁴ Ko ia ne'e kamo ange 'e Saimone Pita kiā ia, 'o pehē, “Eke ange, pe ko ai ia 'oku 'uhinga ki aí.”

²⁵ Pea faaki atu ia ki te fatafata 'o Sīsúú, 'o 'eke ange, “Aliko, ko ai ia?”

²⁶ Pea tali ange 'e Sīsū, “Ko ia ko 'ē 'e Au unu Taku kongá maá 'o 'avange ma'aná.” Pea unu 'e Ia Tana kongá maá, 'o 'avange kiā Siutasi ko te foha 'o Saimone 'Isikalíoté.

²⁷ Pea 'i te 'osi ange pē ko iá, ne'e hū leva kiā ia 'e Sētane. Pea folafola 'e Sīsū kiā ia, “Fai leva ke vave 'ia te me'a kua ke teu ke faí.”

²⁸ Ka ne'e kailoa he taha 'iā nātou 'i te kaí 'e mahino ki ai pe ko Tana lea ki aí ke ā.

²⁹ He ne'e mahalo te 'ihi, ko te me'a 'i te 'iā Siutasi te notou kato pa'angá, pea takua ko te lea 'a Sīsúú ke fakatau mai te notou 'ū me'a 'oku fia ma'u ki te kātóangá, pē ko te 'uhingá ke 'avange he me'a ki te masivá.

³⁰ Pea 'i te 'osi ange pē tana to'o te kongá maá, ne'e 'alu leva ia ki tu'a; pea kua pō'uli.

* **13:20** 13:20 Māt 10:40; Ma'ake 9:37; Luke 9:48; 10:16

Ko he fekau fo'ou

³¹ Pea kua 'alu ia ki tua'ā, pea folafola ange 'e Sīsū, “Ko 'eni kua fakalāngilangi'i te Fanautama te Tangatá, pea kua fakalāngilangi'i te 'Atuá 'iā Ia.

³² Kāpau 'oku fakalāngilangi'i 'ia te 'Atuá 'iā Ia, 'e fakalāngilangi'i 'Ona 'e te 'Atuá 'iā Ia, pea 'e vave pē Tana fakalāngilangi'i 'Oná.

³³ Si'i fānau, 'oku toe si'i pē Taku 'iā kōtoú. 'E kotou kumi 'Oku, kae hangē ko Taku lea ki te ha'a Siú 'o pehē: 'Ko te feitu'u 'Okou 'alu ki aí, 'e kala kotou lava ke a'u ki ai,' 'oku pehē pē Taku lea ko 'eni kiā kōtoú.*

³⁴ Ko te tu'utu'uni fo'ou 'eni 'Okou tuku atu kiā kōtoú: ke kotou fe'ofa'aki. Hangē ā ko Taku 'ofa'i kōtoú, ke pehē foki te kotou fe'ofa'akí.*

³⁵ Ko te me'a 'eni 'e 'ilo'i ai 'e te kakai kotoa pē ko Taku kau ako 'ia kōtoú, 'o kāpau 'e kotou fe'ofa'aki.”

Ko te tukupā 'a Pitá

(*Mātiu 26:31-35; Ma'ake 14:27-31; Luke 22:31-34*)

³⁶ Pea lea ange 'e Saimone Pita kiā Ia, “Aliko, ko Tau me'á ki fea?”

Pea tali ange 'e Sīsū, “Ko te feitu'u 'Okou 'alu ki aí, 'e kala lava ke ke mulimuli mai ki ai 'i te taimi nei, kā 'e ke toki mulimuli kiā Au 'āmuli.”

³⁷ Pea iange 'e Pita, “Aliko, ko te kailoa lava ke au mulimuli atu 'i te taimi nei, ko te ā? Na'a mo taku ma'ulí 'e au si'aki ia Ma'au.”

³⁸ Pea tali ange 'e Sīsū kiā ia, “E ke si'aki koā tau ma'ulí kote'uhí ko Au? Ko te mo'oni, ko te mo'oni,

* **13:33** 13:33 Sione 7:34 * **13:34** 13:34 Sione 15:12, 17; 1 Sio 3:23; 2 Sio 1:5

'Okou tala'i atu: 'e kailoa 'u'ua te moá, kae'aua ke fakafisinga'i tu'a tolu 'Oku 'e koe.

14

Ko Sīsū ko te ala ki te Tamaí

¹ “Aua na'a tuku ke puputu'u te kotou lotó: tui pīkitai* ki te 'Atuá, tui pīkitai foki kiā Au.

² 'I te fale 'o Taku Tamaí 'oku lahi ai 'ia te 'ū nofo'angá; ka ne kailoa, pehē kua U tala'i kiā kōtou. Hē ko Taku 'alu 'eni ke teuteu'i he nofo'anga mo'o kōtou.

³ Pea kāpau 'e Au 'alu, 'o teuteu he nofo'anga mo'o kōtou, 'e Au toe ha'u pē, 'o ma'u 'ia kōtou kiā Au; kote'uhí ko te feitu'u 'e Au 'i aí, ke kotou 'i ai foki.

⁴ Pea ko te feitu'u 'Okou 'alu ki aí 'oku kotou 'ilo'i, pea 'oku kotou 'ilo'i mo tonono alá.”

⁵ Pea lea ange 'e Tōmasi kiā Ia, “Aliko, 'oku kala motou 'ilo'i pe ko Tau me'á ki fea; pea motou 'ilo'i fefe'aki ai 'ia te alá?”

⁶ Pea tali ange 'e Sīsū kiā ia, “Ko Au pē ko te Alá, pea mo te Mo'oní mo te Ma'ulí; 'oku kailoa ha'u he taha ki te Tamaí, kā 'i tana fou 'iā Au.

⁷ Kāpau ne kotou 'ilo'i 'Oku, pehē 'e kotou 'ilo'i mo Taku Tamaí foki. Pea mei te taimi nei 'oku kotou 'ilo'i Tana 'Afió, pea kua kotou mamata kiā Ia.”

⁸ Pea lea ange 'e Filipe kiā Ia, “Aliko, fakahaa'i mai 'ia te Tamaí kiā mātou, pea 'e motou fiamālie leva.”

⁹ Pea tali ange 'e Sīsū kiā ia, “Kua fualoa fau Taku 'iā kōtou, pea kua he'iki ai koā ke ke 'ilo'i 'Oku, Filipe? Ko ia kua ina mamata kiā Aú, kua

---

* 14:1 14:1 tui pīkitai, ko ia pe 'oku kotou tui pīkitai.

ina mamata ki te Tamaí; pea fefe'aki ai tau pehē:
'Fakahaa'i mai 'ia te Tamaí kiā mātou'?

¹⁰ 'Oku kailoa koā ke tui, 'Okou 'i te Tamaí, pea ko te Tamaí 'oku 'iā Au? Ko te 'ū lea 'Okou fai kiā kōtoú, 'oku kailoa U lea 'aki meiā Au pē, kā ko te Tamaí 'oku fai 'e Ia Tana 'ū ngāué, 'i Tana nofo'ina 'Okú.

¹¹ Tui mai kiā Au, 'Okou 'i te Tamaí, mo te Tamaí 'iā Au. Pea kā kailoa, pea kotou tui kote'uhí ko Tana 'ū ngāué.

¹² Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: ko ia 'oku tui pīkitai kiā Aú, ko te 'ū ngāue 'Okou fai 'e fai 'e ia foki, 'io, 'e fai 'e ia te 'ū me'a 'oku hulu atu 'i te 'ū me'a nei; kote'uhiā ko Taku 'alu ki te Tamaí.

¹³ Pea ko te me'a kotoa pē 'e kotou kole 'i Toku hingoá, 'e Au fai ia, kote'uhí ke fakalāngilangi'i te Tamaí 'i te 'Aló.

¹⁴ Ko te me'a kotoa pē 'e kotou kole 'i Toku hingoá, 'e Au fai ia.

Ko te foaki 'o te Laumālié

¹⁵ “Kāpau 'oku kotou 'ofa kiā Au, 'e kotou tauhi Taku 'ū fekaú.†

¹⁶ Pea 'e Au kole ki te Tamaí, pea 'e 'avatu 'e Ia kiā kōtou he Taukapo 'e Toko Taha, kote'uhí ke nofo 'e Ia mo kōtou 'o tā'engata,

¹⁷ 'io, ko te Laumālie 'o te Mo'oní, 'a ē 'oku kailoa lava ke tali 'e māmani, kote'uhí 'oku kailoa sio ia ki Ai, pe 'ilo'i 'Ona. Kā 'e kotou 'ilo'i Ia, hē 'e nofo ma'u Ia mo kōtou, 'o 'afio 'iā kōtou.

¹⁸ 'E kala U si'aki 'ia kōtou ke tuenoa; 'e Au toe ha'u pē kiā kōtou.

---

† 14:15 14:15 'e kotou tauhi Taku 'ū fekaú: 'oku pehē 'i tonu 'ū hiki fualoa 'ihi, tauhi Taku 'ū fekaú.

19 'Oku toe si'i pea kala kei sio 'e māmani kiā Au, kā 'e sisio ai pē kiā Au 'e kōtou; kote'uhí 'oku ma'uli 'ia Au, pea 'e kotou mā'u'uli ai pē.

20 'I te 'aho ko iá 'e kotou 'ilo'i, ko Au 'i te Tamaí, mo kōtou 'iā Au, mo Au 'iā kōtou.

21 Ko ia 'oku ma'u Taku 'ū tu'utu'uní, pea tauhi ki aí, ko te taha ia 'oku 'ofa kiā Aú. Pea ko ia 'oku 'ofa kiā Aú, 'e 'ofa'i 'ona 'e Taku Tamaí, pea 'e Au 'ofa mo Au kiā ia, pea 'e Au fakahaa'i 'Oku kiā ia.”

22 Pea pehē ange 'e Siutasi kiā Ia, ka ne'e kailoa ko 'Isikaliote, “Alikí, ko te ā 'e Ke fakahaa'i ai 'Ou kiā mātou, kae kailoa ki māmani?”

23 Pea tali ange 'e Sīsū kiā ia, “Kāpau 'oku 'ofa he taha kiā Au, 'e fai 'e ia ki Taku leá, pea 'e 'ofa kiā ia Taku Tamaí, pea 'e Mā ōmai kiā ia, 'o nofo ma'u mo ia.

24 Ko ia 'oku kala 'ofa kiā Aú, 'oku kala tauhi 'e ia Taku 'ū leá. Pea ko te 'ū lea 'oku kotou fanongo ki aí, 'oku kailoa 'A'aku ia, kae 'a te Tamaí 'ā ē ne'e fekau'i mai 'Okú.

25 Ko te 'ū me'a ko 'ení 'Okou tala'i atu 'i Taku kei 'iā kōtou.

26 Kā ko te Taukapó, ko te Laumālie Mā'oni'oní, 'ā ē 'e fekau'i mai 'e te Tamaí 'i Toku hingoá, 'e ako'i 'e Ia kiā kōtou 'ia te me'a kotoa pē, mo fakamanatu kiā kōtou 'ia te me'a kotoa pē 'Okou lea 'aki kiā kōtou.

27 'Okou tuku he fiamālie kiā kōtou; ko te fiamālie 'A'akú 'Okou 'avatu kiā kōtou. 'Oku kailoa hangē ko te foaki 'a māmani, Taku foaki kiā kōtou. 'Aua na'a puputu'u te kotou lotó, pea 'aua na'a manahē.

28 Ne kotou fanongo ki Taku pehē atu, ‘Ko Taku 'alu 'eni pea U toe ha'u kiā kōtou.’ Ka ne kotou 'ofa

kiā Au, 'e kotou fiafia 'i Taku pehē, “Okou 'alu ki te Tamaí, kote'uhí 'oku lahi te Tamaí 'iā Au.

²⁹ Pea 'Okou tala'i atu 'eni kiā kōtou 'i te he'iki ai hoko maí, kote'uhí kā hoko maí ia, pea kotou tui.

³⁰ Ngata mei heni, 'e kala U toe talanoa lahi mo kōtou, he kua ha'u te 'aliki 'o te maama ko 'ení, pea 'oku kailoa ha'aná mama'i me'a 'iā Au.

³¹ Kā kote'uhí pē ke 'ilo'i 'e māmani 'Okou 'ofa ki te Tamaí, pea 'Okou fai hangē ko Toku tu'utu'uni 'e te Tamaí.

Kotou tutu'u ake ke tou ō mei heni.

15

Ko te Vaine Mo'oniá 'ia Sīsū

¹ “Ko Aú ko te Vaine Mo'onia, pea ko Taku Tamaí ko te tauhi ngoué Ia.

² Ko te va'a kotoa pē 'iā Au 'oku kailoa fua, 'e tu'usi 'e Ia; pea ko te va'a kotoa pē 'oku fuá, 'e 'auhani 'e Ia, ke 'āsili tana fuá.

³ Kua kotou ma'a 'eni kōtou, ko te me'a 'i te lea 'Okou fai kiā kōtoú.

⁴ Kotou nofo ma'u 'iā Au, mo Au 'iā kōtou. 'Oku kala lava ke fua te va'á 'iā ia pē, 'o kāpau 'e kala nofo ma'u 'i te vainé, pehē foki 'e kala kotou lava ke fua, 'o kāpau 'e kala kotou nofo ma'u 'iā Au.

⁵ Ko Au pē ko te vaine, ko kōtoú ko te 'ū va'a. Ko ia ko 'ē 'oku nofo ma'u 'iā Aú, mo Au 'iā iá, 'oku fua lahi 'ia te toko taha ko iá; he kā māvae mo Au, 'e kailoa kotou lava ke fai he me'a.

⁶ Kā kailoa nofo ma'u he taha 'iā Au, 'oku si'aki atu ia hangē ko te va'á, pea 'oku mae; pea 'oku tākaki ia 'e te kakaí, 'o laku ki te afí, ke vela ai.

⁷ Kāpau 'e kotou nofo ma'u 'iā Au, pea kāpau 'e nofo ma'u Taku 'ū leá 'iā kōtou, pea neongo pe ko

te ā 'e kotou loto ki aí, kotou kole, pea 'e fai ia kiā kōtou.

⁸ 'I te me'a ko iá kua fakalāngilangi'i ai Taku Tamaí, 'i te kotou fua lahi, pea 'e kotou hoko ai ko te kau ako 'A'aku.

⁹ Hangē ko te 'ofa'i 'Oku 'e te Tamaí, kua pehē Taku 'ofa'i kōtoú. Kotou nofo ma'u 'i Taku 'ofá.

¹⁰ Kāpau 'e kotou tauhi Taku 'ū tu'utu'uní, 'e kotou nofo ma'u 'i Taku 'ofá; 'o hangē foki kua U tauhi 'e Au te 'ū tu'utu'uní mei te Tamaí, pea U nofo ma'u 'i Tana 'ofá.

¹¹ Ko te 'ū me'a ko 'ení 'Okou tala'i atu, kote'uhí ke 'iā kōtou Taku fiafiá, pea ke kakato ai te kotou fiafiá.

¹² Ko 'eni Taku tu'utu'uní, ke kotou fe'ofa'aki, 'o hangē ko Taku 'ofa kiā kōtoú.*

¹³ 'Oku kailoa he taha 'e lahi ange tana 'ofá 'i te 'ofa ko 'eé, ke foaki Tana ma'ulí kote'uhí ko Tono 'ū kaume'á.

¹⁴ Ko Toku 'ū kaume'a 'ia kōtou, 'o kāpau 'oku kotou fai te 'ū me'a 'Okou fekau kiā kōtoú.

¹⁵ Ngata mei heni, 'oku kailoa ke Au kei ui 'ia kōtou ko te kau tamaio'aliki, he 'oku kala 'ilo'i 'e te tamaio'alikí 'ia te me'a 'oku fai 'e tana 'aliki; kā 'Okou ui 'ia kōtou ko Toku 'ū kaume'a, kote'uhí ko te me'a kotoa pē 'Okou fanongo ai mei Taku Tamaí, 'Okou faka'ilo ia kiā kōtou.

¹⁶ Ne'e kailoa kotou fili 'e kōtou 'ia Au, kā ko Au ne Au fili 'ia kōtoú, pea U fakanofa 'ia kōtou, ke kotou 'alu 'o fua, pea ke nofo ma'u te kotou fuá, kote'uhíā ke 'ilonga he me'a 'e kotou kole ki te Tamaí 'i Toku hingoá, ke 'avatu 'e Ia.

---

* **15:12** 15:12 Sione 13:34; 15:17; 1 Sio 3:23; 2 Sio 1:5

17 Ko te 'ū me'a nei 'Okou tu'utu'uni atú: ke kotou fe'ofa'aki.

Ko te tāufihi'a 'a māmani

18 “Kāpau 'oku fihi'a 'e māmani kiā kōtou, manatu'i ne'e fualoa pē tana fihi'a kiā Aú 'iā kōtou.

19 Kāpau ne'e 'o māmani 'ia kōtou, 'e 'ofa 'ia māmani ki te me'a 'a'aná. Kā kote'uhí 'oku kailoa 'o māmani 'ia kōtou, kā 'Okou fili kōtou mei māmani, ko tono 'uhinga ia 'oku fihi'a ai 'e māmani kiā kōtōu.

20 Manatu'i te lea ne Au fai kiā kōtōú: “Oku kailoa he tamaio'aliki 'e lahi 'i tana 'aliki.’ Kāpau kua notou fakatanga'i 'Oku, 'e notou fakatanga'i 'ia kōtou foki; kāpau kua notou tauhi te lea 'A'akú, 'e notou tauhi te lea 'a kōtōú foki.*

21 Kā ko te 'ū me'a katoa ko iá 'e notou fai kiā kōtou kote'uhí ko Toku hingoá, kote'uhí 'oku kailoa notou 'ilo'i 'ia Ia ne'e fekau mai 'Okú.

22 Kāpau ne kala U ha'u 'o lea kiā nātou, pehē, ne'e kala he notou angahala; kā ko 'eni 'oku kailoa he 'ufi'ufi ki te notou angahalá.

23 Ko ia 'oku fihi'a kiā Aú, 'oku fihi'a ia ki Taku Tamaí foki.

24 Kāpau ne kailoa U fai te 'ū ngāue 'a ē kua he'iki ai fai he taha kehe 'i te notou 'aó, pehē ne kala 'i ai he notou angahala; kā ko 'eni kua notou mamata pea kua notou fihi'a kiā Au mo Taku Tamaí fakatou'osi.

25 Ka ne'e pau ke hoko 'ia te me'a ko iá kote'uhí ke fakamo'oni'i te lea kua tohi 'i te notou laó: ‘Ne'e notou fihi'a noa pē kiā Au.’*

* 15:20 15:20 Māt 10:24; Luke 6:40; Sione 13:16
Saame 35:19; 69:4

* 15:25 15:25

26 Kā hoko mai te Taukapó, 'a ē 'e Au fekau atu mei te Tamaí, 'io, ko te Laumālie 'o te Mo'oní, 'a ē 'e 'alu atu mei te Tamaí, 'e fakamo'oni 'e Ia kiā Au.

27 Pea ko te kau fakamo'oni foki 'ia kōtou, kote'uhí ne'e kotou 'iā Au mei te kamata'angá.

16

1 'Okou lea 'aki atu 'ia te 'ū me'a nei kiā kōtou, kote'uhí ke 'aua na'a kotou tūkia.

2 'E notou kapusi 'ia kōtou mei te falelotú. 'Io, 'oku 'unu mai te taimi, 'a ia kā 'i ai he taha 'e ina tāmata'i 'ia kōtou, 'e lau 'e ia kua ina fai he ngāue lelei ki te 'Atuá.

3 'E notou fai pehē, kote'uhí ne'e kailoa notou 'ilo'i 'ia te Tamaí, pe ko Au.

4 Kā 'Okou lea peheé, kote'uhí kā hokosia tono taimí pea kotou manatu'i ne Au 'osi fakahaa'i atu ia 'e Au. Pea ne'e kailoa U tala'i atu ia 'e Au mei te kamata'angá, kote'uhí ne Au 'iā kōtou 'e Au.

Ko te ngāue 'a te Laumālie Mā'oni'oní

5 “Kā ko 'eni, 'Okou 'alu atu kiā Ia ne Ina fekau mai 'Okú, pea 'oku kala fehu'i mai he kotou taha: 'Ko Tau 'alú ki fea?’

6 Kā kote'uhí 'Okou tala'i atu te 'ū me'a ko 'ení kiā kōtou, kua fonu leva te kotou lotó 'i te mamahi.

7 Kā ko te mo'oní 'eni 'Okou tala'i atú: 'oku lelei ange kiā kōtou Taku 'alú, he kāpau 'e kailoa U 'alu, pea 'e kailoa leva ha'u te Taukapó kiā kōtou; kae kāpau 'e Au 'alu, 'e Au fekau mai Ia kiā kōtou.

8 Pea kā ha'u Ia, 'e lea o'o Ia ki māmani 'i te angahalá, pea 'i te mā'oni'oní, pea 'i te fakamaaú:

9 'i te angahalá, kote'uhí ko te kailoa notou tui kiā Aú;

10 'i te mā'oni'oní, kote'uhí ko Taku 'alu ki te Tamaí, pea kailoa ai kotou kei sio kiā Aú;

11 pea 'i te fakamaaú, kote'uhí kua fakamāu'i te 'aliki 'o te maama ko 'ení.

12 'Oku kei toe lahi te me'a ke Au lea ai kiā kōtōú, kā 'e kailoa kotou lava kātaki'i 'i te taimi nei.

13 Kā 'i te ha'u te Toko Taha ko iá, 'ia te Laumālie 'o te Mo'oní, 'e tataki 'e Ia 'ia kōtou ki te mo'oní kotoa pē. Hē 'e kailoa Ina lea 'iā Ia pē; kā ko te me'a kotoa pē 'e fanongo Ia ki ai, 'e lea 'aki 'e Ia; pea 'e Ina fakahā kiā kōtou 'ia te 'ū me'a 'oku ene ke hoko mai.

14 'E fakaongoongolelei'i 'Oku 'e Ia, he 'e Ina to'o mei te me'a 'A'akú, 'o fakahaa'i kiā kōtou.

15 Ko te me'a kotoa pē 'a te Tamaí 'oku 'A'aku ia; ko tono 'uhinga ē ne Au pehē atu ai, 'e Ina to'o mei te me'a 'A'akú 'o fakahaa'i kiā kōtou.

'E liliu te mamahí ko te fiafia

16 “Toe si'i, pea kailoa kotou kei mamata kiā Au, pea toe si'i atu, pea kotou tē sio kiā Au.”*

17 Ko ia ne'e fepehē'aki ai te 'ihi 'o Tana kau akó, “Ko te ā 'eni Tana lau mai: ‘Toe si'i pea kala kotou kei mātā 'Oku, pea toe si'i atu, pea kotou tē sio kiā Au;’ pea mo Tana lau: ‘Ko Taku 'alu 'eni ki te Tamaí?’”

18 Ko ia ai ne'e notou pehē, “Ko te ā tū te me'a ko 'ení Tana pehē, ‘Toe si'i? 'Oku kala motou 'ilo'i pe ko Tana 'uhingá ki te ā.”

19 Ka ne'e mea'i pē 'e Sīsū te notou fia fehu'i kiā Iá, 'o Ina pehē ange kiā nātou, “'Oku kotou fifili koā 'iā kōtou 'o kau ki Taku pehē: ‘Toe si'i pea kailoa

* **16:16** 16:16 'Oku tñaki mai 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi 'ia te pehē: kote'uhí 'Okou 'alu ki te Tamaí.

kotou kei mātā 'Oku, pea toe si'i atu, pea kotou tē sio mai kiā Au'?

²⁰ Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: 'e kotou tangi mo tangilāulau, kā 'e fiafia 'ia māmani. 'E kotou mamahi, kā 'e liliu te kotou mamahi ko te koto fiafia.

²¹ Kā langā he fafine 'e ongo'i mamahi ia, kote'uhí he kua hokosia tonu taimí; pea kā fā'ele'i leva te tamá, 'oku kailoa toe manatu ia ki ta'aná mamahi, kote'uhí he kua fiafia ia 'i tonu fanau'i mai he tangata ki māmani.

²² Pehē foki, 'oku kotou ma'u mamahi 'eni 'e kōtou 'i te taimi nei, kā 'e Au toe sio kiā kōtou, pea fiafia leva te kotou lotó, pea ko te kotou fiafiá 'e kailoa 'ave ia he taha meia kōtou.

²³ Pea 'i te 'aho ko iá 'e kala kotou tē fehu'i mai he me'a kiā Au. Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: ko te me'a kotoa pē 'e kotou kole ki te Tamaí 'i Toku hingoá, 'e 'avatu 'e Ia kiā kōtou.

²⁴ Kua he'iki ai kotou kole he me'a 'e taha 'i Toku hingoá, 'o a'u mai ki te taimi nei; kole, pea 'e kotou ma'u, kote'uhí ke kakato te kotou fiafiá.

Ko te ikuna'i 'o māmani

²⁵ “Ko te 'ū me'a nei 'Okou tala'i kiā kōtou 'i te 'ū lea fakatātā; 'oku 'unu mai te taimi 'a ia 'e kailoa U kei tala me'a ai kiā kōtou 'i te 'ū lea fakatātā, kā 'e Au lea fakapatonu kiā kōtou 'o kau ki te Tamaí.

²⁶ 'I te 'aho ko iá, 'e kotou fai te kotou kolé 'i Toku hingoá, pea 'oku kala U pehē 'e Au fakakolekole ki te Tamaí kote'uhí ko kōtou,

²⁷ he ko te Tamaí 'oku 'ofa Ia kiā kōtou 'iā Ia pē, kote'uhiā kua kotou 'ofa kiā Au, pea kua kotou tui ne Au 'alu atu mei te Tamaí.

²⁸ Ne Au ha'u mei te Tamaí, pea 'Okou ha'u ki māmani; pea ko 'eni 'Okou tuku 'ia māmani kae Au 'alu ki te Tamaí.”

²⁹ Pea pehē ange 'e Tana kau akó, “Tā ko 'eni kua Ke lea fakapatonu mai, pea kua kala Ke mama'i lau fakatātā.

³⁰ 'Oku motou 'ilo'i 'eni kua Ke mea'i 'ia te me'a kotoa pē, pea 'oku kala 'aonga ke fehu'i he toko taha kiā Koe; ko te me'a ko iá 'oku motou tui ai ne Ke ha'u mei te 'Atuá.”

³¹ Pea tali ange 'e Sīsū kiā nātou, “'Oku kotou tui 'eni koā?

³² 'Ē, 'oku 'unu mai he taimi, 'io, kua hoko mai ia, 'a ia 'e vetekina ai 'ia kōtou taki taha ki to'onó 'api, pea 'e kotou si'aki 'Oku ke toko taha. Kā 'oku kala U toko taha, he ko te Tamaí 'oku 'iā Au Ia.

³³ 'Okou tala'i atu kiā kōtou 'ia te 'ū me'a ko 'ení, kote'uhí ke kotou ma'u 'iā Au he fiamālie. 'I māmaní 'oku kotou ma'u fakamamahi, kae kotou lototo'a pē, kua U ikuna'i 'ia māmani 'e Au!”

17

Ko te lotu 'a Sīsū

¹ Pea kua fai 'e Sīsū 'ia te 'ū lea ko 'ení, pea hanga ake Tono fofongá ki te langí, 'o pehē, “'E Tamaí, kua hokosia te taimi; ke Ke fakalāngilangi'i mu'a Tou 'Aló, kote'uhí kae fakalāngilangi'i 'Ou 'e te 'Aló foki;

² he kua Ke tuku kiā Ia te pule ki te kakai kotoa pē, kote'uhí ke foaki 'e Ia 'ia te ma'uli ta'engatá kiā nātou kotoa pē kua Ke foaki kiā Iá.

³ Pea ko 'eni ia 'ia te ma'uli ta'engatá: ke notou 'ilo'i 'Ou ko te 'Atua mo'oní pē taha, pea mo Sīsū Kalaisi, 'ā ē kua Ke fekau'i maí.

4 Kua U fakalāngilangi'i 'Ou 'i māmani, he kua U faka'osi te ngāue ne Ke tuku mai ke Au faí.

5 Pea ko 'eni, 'e Tamai, ke Ke fakalāngilangi'i mu'a 'Oku 'e Koe fakataha mo te 'Afiona, 'aki te lāngilangi ne Au ma'u 'i te he'iki ai ke tu'u 'ia māmani, 'i Taku feangai mo Koé.

6 Kua U fakahaa'i Tou huafá ki te kakai ne Ke foaki mai kiā Au mei māmani; ne'e 'O'ou 'ia nātou, pea ne Ke foaki mai 'ia nātou kiā Au; pea kua notou tauhi Tau Folafolá.

7 Kua notou 'ilo'i 'eni ko te 'ū me'a kotoa pē ne Ke foaki maí, 'oku meiā Koe ia.

8 He kua U 'osi 'avatu kiā nātou 'ia te 'ū lea ne Ke tuku mai kiā Aú; pea kua notou tali ia, pea kua notou 'ilo'i mo'oni ne Au ha'ú meiā Koe; pea kua notou tui ne Ke fekau mai 'Oku.

9 'Okou lotu ma'a nātou; 'oku kailoa U lotú ma'a māmani, kae ma'a nātou pē ne Ke foaki maí, hē 'oku 'O'ou 'ia nātou.

10 Ko Taku 'ū me'á kotoa pē 'oku 'A'au, pea 'oku 'A'aku 'ia te 'ū me'a kotoa pē 'oku 'A'á, pea kua fakalāngilangi'i 'Oku 'iā nātou.

11 Pea ko 'eni, 'oku kailoa ke Au kei 'i māmani, kā 'oku 'i māmani pē 'ia nātou nei, pea ko Ta'akú 'alu atu kiā Koe. 'E Tamai Mā'oni'oni, ke tauhi mu'a 'ia nātou nei 'i Tou huafá, 'ia te huafa ne Ke tuku kiā Aú,* kote'uhí ke notou taha, 'o hangē pē ko Tāuá.

12 Lolotonga Taku 'iā nātou,† ne Au tauhi nātou 'e Au 'i Tou huafá, 'ia te huafa ne Ke foaki mai.‡ Kua

* **17:11** 17:11 'ia te huafa ne Ke tuku kiā Aú: 'oku pehē 'i tonu 'ū hiki fualoa 'ihi, 'ia nātou ne Ke tuku kiā Aú. † **17:12** 17:12 'Oku tākaki mai 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi 'ia te pehē: 'i māmaní. ‡ **17:12** 17:12 'ia te huafa ne Ke foaki mai: 'oku pehē 'i tonu 'ū hiki fualoa 'ihi, 'i Tou huafá, ko nātou ne Ke foaki maí.

U tauhi, pea kua kailoa mole he notou taha, ngata pē 'i te hako 'o malá, kote'uhiā pē ke fakamo'oni ki te Tohitapú.*

¹³ Pea ko Taku 'alu atu 'eni kiā Koe, pea 'Okou lea pehē 'i māmani, kote'uhí ke notou ma'u kakato Taku fiafiá 'iā nātou.

¹⁴ Kua U tuku kiā nātou Tau Folafolá, pea kua fihí'a 'e māmani kiā nātou, kote'uhí 'oku kala notou 'o māmani, 'o hangē ko Aú, 'oku kala 'o māmani 'ia Au.

¹⁵ 'Oku kala U kolé, ke Ke to'o 'ia nātou mei māmani, kā ke Ke malu'i 'ia nātou mei te Filí.

¹⁶ 'Oku kala 'o māmani 'ia nātou, hangē ko Aú, 'oku kala 'o māmani 'ia Au.

¹⁷ Fakatāpui nātou 'i te mo'oní; ko te Folafole 'A'áú ko te mo'oní ia.

¹⁸ Hangē ne Ke fekau mai 'Oku ki māmaní, pehē foki kua U fekau'i atu 'ia nātou ki māmani.

¹⁹ Pea 'Okou fakatāpui 'ia Au kote'uhí ko nātou ko 'ení, kote'uhí ke fakatāpui 'ia nātou foki 'i te mo'oní.

²⁰ Kā 'oku kailoa ko nātou pē ko 'ení 'oku kau ki ai Taku kolé, kā 'oku kau foki kiā nātou 'e notou tui pīkitai kiā Au 'i te notou malangá.

²¹ Ko Taku kolé ke notou taha 'ia nātou kotoa pē; hangē pē ko Tau 'iā Aú, 'e Tamai, mo Au 'iā Koé, ke pehē foki te notou 'iā Tāuá, § kote'uhiā pē ke tui 'e māmani ne Ke fekau'i mai 'Oku.

²² Pea ko te lāngilangi ne Ke tuku mai kiā Aú, kua U tuku ia kiā nātou, ke notou taha 'o hangē ko te Tā tahá:

---

* **17:12** 17:12 Saame 41:9; Sione 13:18 § **17:21** 17:21 te notou 'ia Tāuá: 'oku pehē 'i tonu 'ū hiki fualoa 'ihi, te notou taha 'iā Tāuá.

23 ko Au 'iā nātou, mo Koe 'iā Au, kote'uhí ke fakahaohaoa'i 'ia nātou ke notou taha; kote'uhiā ke 'ilo'i 'e māmani ne Ke fekau'i mai 'Oku, pea kua Ke 'ofa kiā nātou, hangē pē ko Tau 'ofa kiā Aú.

24 'E Tamai, ko nātou ko 'ē kua Ke foaki maí, ko Toku lotó, ko fea pē he feitu'u 'e Au 'i aí, ke notou 'i ai foki mo Au; ke notou siofia ai te lāngilangi 'O'okú, 'a ē kua Ke foaki maí; he ne Ke 'ofa kiā Au 'i te he'iki ai tanupou 'ia māmaní.

25 'E Tamai mā'oni'oni, 'oku kala 'ilo'i 'Ou 'e māmani, kā kua U 'ilo'i 'Ou ia 'e Au, pea kua 'ilo'i 'e nātou ko 'ení ne Ke fekau'i mai 'Oku.

26 Pea kua U faka'ilo kiā nātou Tou huafá, 'io, pea 'e Au toe faka'ilo pē, kote'uhí ke 'iā nātou te 'ofa kua Ke 'ofa'i 'aki 'Okú, pea ke Au 'iā nātou foki 'e Au."

18

Ko te puke 'o Sīsuú

(Mātiu 26:47-56; Ma'ake 14:43-50; Luke 22:47-53)

¹ Pea 'i te 'osi ange te folafola pehē 'ia Sīsuú, ne Ina 'alu atu mo Tana kau akó, 'o laka atu ki te tu'a vai ko Kitiloné; 'a ia ne'e tu'u ai he ngoue, pea ne Ina 'alu atu ki ai, mo Tana kau akó.

² Pea ko Siutasi foki, ko Tono lavakí, ne ina 'ilo ki te feitu'u ko iá, he ne'e fa'a fakataha ki ai 'e Sīsū mo Tana kau akó.

³ Pea kua ma'u leva 'e Siutasi 'ia te vāhenga taú, mo he kau le'o Temipale mei te kau taula'aliki lahí mo te kau Fālesí, pea ha'u ia ki te feitu'u ko iá mo te 'ū tūhulu mo te 'ū maama mo te mahafu.

⁴ Pea ne'e mea'i 'e Sīsū 'ia te 'ū me'a kotoa pē 'e hoko kiā Iá, pea hā'ele atu Ia, 'o folafola ange kiā nātou, "Ko ai ia 'oku kotou kumí?"

⁵ Pea notou tali ange, “Ko Sīsū mei Nāsaletí.”

Pea folafola ange 'e Sīsū kiā nātou, “Ko Au 'eni.”
(Pea ne'e tu'u mo nātou foki 'ia Siutasi ko Tono lavakí.)

⁶ Pea 'i Tana me'a leva kiā nātou, 'o pehē, “Ko au 'ení,” ne'e notou holomuli, 'o tō ki te kekekelé.

⁷ Pea toe fehu'i ange Ia kiā nātou, “Ko ai ia 'oku kotou kumí?”

Pea notou iange, “Ko Sīsū mei Nāsaletí.”

⁸ Pea tali ange 'e Sīsū, “Ne Au 'osi iatu kiā kōtou, ko Au 'eni. Ko ia kāpau ko Au 'oku kotou kumi ki aí, pe'i tukuange 'ia nātou nei ke notou 'alu.”

⁹ Ko te fai 'ení kote'uhí ke fakamo'oni ki te Folafola ne'e fai 'e Ia, 'o pehē, “Ko nātou kua Ke foaki maí, 'e kala U tuku he notou taha ke mole.”

¹⁰ Pea ko Saimone Pita, 'ā ē kua ne ma'u heletaá, ne'e unuhi 'e ia, 'o taa'i te tamaio'aliki 'a te Taula'aliki Lahí, 'o tu'usi tonu lau'i talinga to'omata'ú. Ko te hingoa 'o te tamaio'alikí ko Malikusi.

¹¹ Pea me'a ange 'e Sīsū kiā Pita, “Ai tau heletaá ki tonu 'ai'angá; ko te ipu kua tuku mai kiā Au 'e Taku Tamaí, 'e kala koā ke Au inu ia?”*

Ko te fehangahangai 'ia Sīsū mo 'Ānasi

¹² Pea ko te vāhenga taú mo te 'alikotaú mo te kau le'o Temipale 'a te ha'a Siú ne'e notou puke 'ia Sīsū, 'o ha'i Ia,

¹³ 'o notou fu'aki taki 'Ona kiā 'Ānasi, he ko te tamai ia 'a te hoa 'o Kaiafasí, 'a ia ne'e Taula'aliki Lahi 'i te ta'u ko iá.

---

* **18:11** 18:11 Māt 26:39; Ma'ake 14:36; Luke 22:42

14 Pea ko Kaiafasi foki ia ne'e tala ki te kau Siú, 'o pehē, “Ko tono leleí ke mate he tangata 'e taha kote'uhí ko te kakaí.”*

Ko te fakafisinga'i 'e Pita 'ia Sīsuú

(Mātiu 26:69-70; Ma'ake 14:66-68; Luke 22:55-57)

15 Pea ne'e mulimuli atu 'ia Saimone Pita kiā Sīsū, pea mo te tama ako 'e taha. Pea ko te tama ako ko iá ne'e maheni ia mo te Taula'aliki Lahí, pea ne'e hū fakataha ia mo Sīsū ki te loto'ā 'o te Taula'aliki Lahí.

16 Ka ne'e tu'u 'ia Pita 'i tu'a, 'i te matapaá. Pea 'alu atu 'ia te tama ako 'e tahá, 'a ē ne'e maheni mo te Taula'aliki Lahí, 'o lea ki te fafine ne'e le'o matapaá, 'o fakahū mai 'ia Pita.

17 Pea lea ai kiā Pita 'e te kaunanga ne'e le'o matapaá, “Oku kailoa koā ko te taha 'ia koe 'i te kau ako 'a te Tangata nā?”

Pea iange 'e ia, “Oku kailoa.”

18 Pea ne'e tutu'u 'i ai 'ia te kau tamaio'alikí mo te kau le'o Temipalé, kua notou tafu he afi malala, he ne'e momoko; pea notou mūmū 'i ai. Pea ne'e 'iā nātou 'ia Pita foki, 'oku tu'u 'i ai 'o mūmū.

Ko tono faka'eke'eke 'e te Taula'aliki Lahí 'ia Sīsū

(Mātiu 26:59-66; Ma'ake 14:55-64; Luke 22:66-71)

19 Pea fakafehu'i 'e te Taula'aliki Lahí kiā Sīsū, 'o kau ki Tana kau akó, pea mo Tana tokāteliné.

20 Pea tali ange 'e Sīsū kiā ia, “Kua U lea fakapa-tonu ki māmani; ko Taku akó ne'e fai ma'u pē 'i te falelotu, pea 'i te Temipalé, 'ā ē 'oku fakataha ki ai

---

* **18:14** 18:14 Sione 11:49-50

'ia te ha'a Siú kotoa pē. Pea ne'e kailoa ke Au fai fakapulipuli he me'a 'e taha.

²¹ Ko te ā 'oku fehu'i mai ai 'e koe kiā Aú? Fehu'i pē kiā nātou kua notou fanongo kiā Aú, pe ko te ā Taku lea ne'e fai kiā nātou; 'ē, 'oku 'ilo'i lelei 'e nātou nei 'ia te 'ū me'a kua U lea 'akí."

²² Pea 'i Tana lea peheé, ne'e pēkalae'i 'Ona 'e te toko taha 'i te kau le'o Temipalé, 'o iange, "Oku pehē koā Tau tali ki te Taula'aliki Lahí?"

²³ Pea tali ange 'e Sīsū kiā ia, "Kāpau kua kovi Si'aku lea, pe'i fakahaa'i te kovi; kae kāpau kua lelei, ko te ā kua ke taa'i ai 'Okú?"

²⁴ Pea fekau 'e 'Ānasi ke 'ave ha'isia 'Ona kiā Kaiafasi ko te Taula'aliki Lahí.

Ko te toe fakafisinga'i 'e Pita 'ia Sīsú

(Mātiu 26:71-75; Ma'ake 14:69-72; Luke 22:58-62)

²⁵ Pea ne'e tu'u 'ia Saimone Pita, 'o mūmū. Pea notou pehē kiā ia, "Oku kala koā ko te toko taha koe 'i Tana kau akó?"

Kā ne fakafisi 'e ia, 'o iange, "Oku kailoa."

²⁶ Pea ko te toko taha 'i te kau tamaio'aliki 'a te Taula'aliki Lahí, ko te kāinga 'o ia ne'e tu'usi 'e Pita tonono talingá, ne'e iange ia, "Ne kailoa koā ke au mātu'aki sio kiā koe 'i te ngoué fakataha mo Ia?"

²⁷ Pea toe fakafisi pē 'ia Pita. Pea 'u'ua leva 'ia te moá.

Ko te fakamāu'i 'e Pailato 'ia Sīsú

(Mātiu 27:1-2, 11-14; Ma'ake 15:1-5; Luke 23:1-5)

²⁸ Pea notou taki ai 'ia Sīsū mei te fale 'o Kaiafasi ki te palasí. Pea ne'e kei hengihengi; pea ne'e kailoa notou hū 'e nātou ki te Palasí, kote'uhí na'a notou ta'ema'a ai, ke notou kai 'ia te Pāsová.

29 Pea 'alu atu 'ia Pailato ki tu'a kiā nātou, 'o iange, “Ko te ā te me'a 'oku kotou talatalaaki'i 'aki te tangata nei?”

30 Pea notou tali 'o pehē kiā ia, “Kā ne kala ko te Siana faikovi Ia, 'e kala motou tukuange 'Ona kiā koe.”

31 Pea tali ange 'e Pailato kiā nātou, “Pe'i 'ave Ia 'e kōtou, pea kotou fakamāu'i 'Ona 'o fakatatau ki te kotou laó.”

Ko ia ne'e lea ai 'e te kakai Siú kiā ia, “Kā 'oku kailoa ngafua ke motou tāmāte'i he taha.”

32 Ko te fai pē ke fakamo'oni ki te folafola 'a Sīsū, 'a ē ne'e fa'a fai 'e Ia, 'i Tana fakahā atu te mate'anga 'e pekia ai Iá.*

33 Ko ia ne'e toe hū 'ia Pailato ki te Palasí, 'o ui ange 'ia Sīsū, 'o iange ki Ai, “Ko te Tu'i Koe 'o te kakai Siú?”

34 Pea tali 'e Sīsū, “Ko tau lea peheé 'iā koe pē, pe 'oku 'i ai he 'ihi kua notou fakahā pehe'i 'Oku kiā koe?”

35 Pea tali 'e Pailato, “He ko te Siu 'ia au? Ko To'ou pē kakai mo te kau taula'aliki lahí kua notou tuku mai 'Ou kiā aú. Ko te ā kua Ke fai?”

36 Pea tali ange 'e Sīsū, “Ko To'okú pule'anga 'oku kailoa 'o te maama ko 'ení. Ka ne 'o te maama ko 'ení Toku pule'angá, pehē 'e tau Ha'akú kau tau ke ta'ofi tonou tukuange 'Oku ki te ha'a Siú. Kā ko 'eni, ko Toku pule'angá 'Oku, 'oku kailoa 'o 'eni.”

37 Pea lea ai 'e Pailato kiā Ia, “Pea tā ko te tu'i 'ia Koe?”

Pea tali 'e Sīsū, “Ko ia pē 'oku Ke me'a 'akí: ko te tu'i 'ia Au. Ko te me'a ko iá ne'e fanau'i ai 'Okú, pea ko te me'a ko iá kua U ha'u ai ki māmaní, kote'uhí

* **18:32** 18:32 Sione 3:14; 12:32

ke Au fakahaa'i 'ia te mo'oní. Ko ia kotoa pē 'oku 'o te mo'oní 'oku tokanga ki Toku le'ó."

³⁸ Pea pehē ange 'e Pailato kiā Ia, "Ko te ā tū 'ia te mo'oní?"

Ko te tautea mate 'o Sīsuú

(Mātiu 27:15-31; Ma'ake 15:6-20; Luke 23:13-25)

Pea 'i tana lea peheé, ne'e tē 'alu ia ki tu'a ki te kakai Siú, 'o iange kiā nātou, "Oku kailoa 'aupito ke au mama'i 'ilo'i he kovi 'a te Tangata nei.

³⁹ Kā 'oku 'i ai te kotou anga-maheni, ke au vete atu kiā kōtou he pōpula 'e taha 'i te Pāsová. Pea ko te kotou lotó koā ia ke au vete atu 'ia te Tu'i Siú?"

⁴⁰ Pea toe kalanga 'ia nātou fuli pē, 'o pehē, "Aua 'e tuku mai 'ia te Siana nā, kā ko Palāpasa!" Pea ko Palāpasá ko te tangata kaiha'a ia.

19

¹ Pea toki puke leva 'e Pailato 'ia Sīsū, 'o kau'imaea'i.

² Pea ne'e fī 'e te kau sōtiá he kalauni talatala, 'o 'ai takai ki Tono fofongá, pea notou 'ai leva kiā Ia he pulupulu kulakula,

³ 'o notou lau, "Ēī, Tu'i 'o te kakai Siú!" Pea notou pēkalae'i 'Ona 'aki te notou nimá.

⁴ Pea toe 'alu atu ai 'ia Pailato ki tu'a kiā nātou, 'o pehē ange, "Ko 'eni 'okou 'aumai 'Ona ki tu'a kiā kōtou, kote'uhí ke kotou 'ilo'i 'oku kala u 'ilo'i Hana mama'i hia 'e taha mātē."

⁵ Pea ha'u leva 'ia Sīsū ki tu'a, kua 'ai kiā Ia te kalauni talatala, mo te pulupulu kulakula. Pea lea ange 'e Pailato kiā nātou, "Ko te tangatá 'ena!"

⁶ Pea 'i te mamata leva kiā Sīsū 'e te kau taula'aliki lahí mo te kau le'o Temipalé, ne'e notou fekālanga'i 'o pehē, "Kalusefai Ia! Kālosefai Ia!"

Pea lea ange 'e Pailato kiā nātou, “Pe'i kotou 'ave Ia 'o kalusefai 'e kōtou; 'oku kailoa 'aupito ke au 'ilo'i 'e au ha'a Nā hia.”

⁷ Pea tali kiā ia 'e ha'a Siú, “Kā 'oku 'i ai te motou lao ia 'a mātou, pea 'i te lao ko iá 'oku totonu 'ia Ia ke mate, kote'uhí ne Ina lau 'o pehē: ko te 'Alo Ia 'o te 'Atuá.”

⁸ Pea 'i te fanongo leva 'e Pailato ki te Folafola ko iá, ne'e fakautuutu ai tana manaheé;

⁹ pea toe hū ia ki te palasí, 'o fehu'i ange kiā Sīsū, “Mei fea tū 'ia Koe?” Ka ne'e kailoa toe fai 'e Sīsū ia he mama'i lea kiā ia.

¹⁰ Pea pehē ange 'e Pailato kiā Ia, “Oku kailoa Ke lea mai kiā au koā? 'Oku kala koā Ke 'ilo'i 'okou mafai ke tukuange, pea 'okou mafai foki ke kalusefai 'ia Koe?”

¹¹ Pea tali ange 'e Sīsū kiā ia, “Oku kailoa 'aupito ha'aú ia mafai kiā Au, ka ne ta'e'aua pē tono tuku kiā koe mei lungá; ko ia ai 'oku lahi ange te angahala 'a'ana ne'e tukuange atu 'Oku kiā koé.”

¹² Pea talu mei ai mo te feinga 'e Pailato ke tukuange 'Ona, kae fekālanga'i pē 'ia te kakai Siú ia 'o pehē, “Kāpau 'e ke tukuange 'ia te Siana ko 'ená, pea tā 'oku kala ko he tākanga koe 'o Sisa; he kā 'i ai he taha kua lau 'ona ko he tu'i, 'oku lea kovi ia kiā Sisa.”

¹³ Pea 'i te fanongo leva 'e Pailato ki te 'ū lea ko iá, ne'e taki atu 'e ia 'ia Sīsū ki tu'a, kae nofo ifo ia ki te nofo'anga fakamaaú 'i te feitu'u 'oku ui ko “Falikimaka”, kā 'i te lea faka-Hepeluú ko “Kapata”.

¹⁴ Pea ko te 'aho Tokonaki ia, ko te teuteu ki te Pāsová; pea kua mei ho'atā mālie. Pea pehē 'e ia ki te ha'a Siú, “Ko 'ena te kotou Tu'í!”

15 Pea fekālanga'i leva te kakaí, “Tafi'i Ia! Tafi'i Ia! Kalusefai 'Ona!”

Pea iange 'e Pailato kiā nātou, “Ke au kalusefai koā te kotou Tu'i?”

Pea tali ange 'e te kau taula'aliki lahi, “Oku kailoa he motou tu'i, ko Sisa pē!”

16 Pea toki tukuange 'e ia 'ia Sīsū kiā nātou ke kalusefai.

Ko tonono kalusefai 'o Sīsū

(Mātiu 27:32-44; Ma'ake 15:21-32; Luke 23:26-43)

Ko ia ne'e notou ma'u leva 'ia Sīsū 'o taki atu.

17 Pea fua 'e Ia Tono kolosí, 'o 'alu atu ki te feitu'u 'oku ui ko “Ulupoko”, kā 'i tonono ui faka-Hepeluú ko “Kolokota”.

18 Pea ne'e notou kalusefai 'Ona 'i ai, mo te toko ua kehe, 'o nā taki taha te ongo tafa'aki, kae 'i loto 'ia Sīsū.

19 Pea ne'e tohi 'e Pailato he tohi fakamatala, 'o 'ai ki te funga kolosí. Pea ne'e tohi 'i ai 'o pehē, “KO SĪSŪ 'O NĀSALETI, KO TE TU'I 'O TE KAKAI SIU.”

20 Pea ne'e lau te tohi fakamatala ko iá 'e te tokolahi 'o te kakai Siú, he ne'e ofi ki kolo 'ia te feitu'u ne'e kalusefai ai 'ia Sīsuú; pea ne'e tohi foki ia 'i te lea faka-Hepeluú mo te lea faka-Lomá, mo te lea faka-Kalisí.

21 Ko ia ne'e lea ai kiā Pailato 'e te kau taula'aliki lahi Siú 'o notou iange, “Aua 'e ke tohi: ‘Ko te Tu'i Siu,’ kā ke tohi 'o pehē: ‘Ne'e pehē 'e Ia, Ko te tu'i Siu 'ia Au.’ ”

22 Pea tali ange 'e Pailato, “Ko te me'a kua tohi, kua tohi.”

23 Pea 'i te 'osi ange tonono kalusefai 'e te kau sōtiá 'ia Sīsuú, ne'e notou to'o leva Tono 'ū kofú, 'o notou vahe fā, 'o taki taha te sōtia tana vahe; pea pehē

foki mo Tono kofu tu'á. Kā ko te anga te kofu tu'á, ne'e kailoa he hoko'anga, ka ne'e lalanga fua pē mei lunga ki lalo.

²⁴ Ko ia ne'e notou fepehē'aki, “Aua na'a tou hae iá, kae tou talotalo ki ai, pē 'e 'o ai ia.” Ne'e hoko te me'a nei ke fakamo'oni ki te Folafofa ne pehē, “Ne'e notou tufa kiā nātou Toku kofú, pea notou talotalo ki Toku kofu tu'á.” Ne'e pehē 'ia te ngāue 'a te kau sōtiá.*

²⁵ Pea ne'e tutu'u 'i te tafa'aki kolosi 'o Sīsuú Tana fa'eé, mo te tokoua 'o Tana fa'eé, mo Mele ko te hoa 'o Kaliopasí, mo Mele mei Makitalá.

²⁶ Pea 'i te vakai atu 'e Sīsū ki Tana fa'eé, mo te tu'u ai te tama ako ne'e 'ofa aí, pea folafola 'e Ia ki Tana fa'eé, “Fafine, ko 'ena tou foha!”

²⁷ Pea toe folafola 'e Ia ki te tama akó, “Ko 'ena tau fa'ē!” Pea mei te taimi ko iá ne'e 'ave 'e te tama akó 'ia te fafiné, ki tonu 'apí.

Ko te pekia 'a Sīsuú

(Mātiu 27:45-56; Ma'ake 15:33-41; Luke 23:44-49)

²⁸ Pea 'i te 'osi ange 'ení, pea 'i te mea'i 'e Sīsū kua 'osi Tana fakakakato 'ia te me'a kotoa pē, pea kote'uhí ke fakamo'oni ki te Tohitapú, ne'e folafola mai 'e Ia, “Okou fiainua!”*

²⁹ Pea ne'e tu'u 'i ai he ipu kua fonu 'i te vinika: ko ia ne'e notou unu he oma 'i te va'a 'isope kua fonu 'i te viniká, 'o notou 'avake ki Tono fofongá.

³⁰ Pea 'i te ma'u leva 'e Sīsū te viniká, ne'e folafola Ia, “Kua 'osi,” pea punou leva Tono fofongá, 'o tuku ake Tono laumālié.

* **19:24** 19:24 Saame 22:18

* **19:28** 19:28 Saame 69:21; 22:15

Ko tonu hoka'i te vakavaka 'o Sīsuú

³¹ Pea ko te 'aho Tokonaki ia; ko ia ne'e feinga leva 'e te kau Siú ke 'aua na'a tautau 'i te kolosí he 'ū 'anga'anga 'i te 'aho Sāpaté (he ko te 'aho lahi te Sāpate ko iá). Pea notou kole kiā Pailato ke fasi'i te notou 'ū va'é, pea toki 'ave 'ia nātou.

³² Ko ia ne'e ōmai te kau sōtiá, 'o notou fasi'i te kauva'e 'o te 'uluakí, pea mo te kauva'e 'o te siana 'e tahá 'a ē ne'e kaungā kalusefai mo Iá.

³³ Kā 'i te notou 'a'u atu kiā Sīsū, 'o vakai kua pekia Iá, ne'e kailoa leva notou fasi'i Tono va'é.

³⁴ Kā ko te toko taha 'o te kau sōtiá ne'e hoka'i 'e ia Tono vakavaká 'aki tonu taó, pea ne'e tafe mei ai he ta'ata'a mo he vai.

³⁵ Pea ko ia ne'e mamata ki aí kua 'osi fakamo'oni ia ki ai, pea ko tana fakamo'oní 'oku mo'oni; pea 'oku 'ilo'i 'e te toko taha ko iá 'oku mo'oni pē tana leá, kote'uhiā ke kotou tui foki.

³⁶ He ne'e hoko 'ia te 'ū me'a ko 'ení ke fakamo'oni'i te Tohitapú, 'a ia 'oku pehē 'i ai, “E kailoa maumau he hui 'e taha 'O'ona.”*

³⁷ Pea 'oku pehē mo te tohi 'e taha, “E notou mamata kiā Ia kua notou hoka'í.”*

Ko tonu telio 'o Sīsuú

(*Mātiu 27:57-61; Ma'ake 15:42-47; Luke 23:50-56*)

³⁸ Pea 'i te 'osi ange te 'ū me'a ko iá, ne'e 'alu fakafufū atu 'ia Siosifa mei 'Alemateá, ko te tama ako 'a Sīsū, ko tana manahē ki te ha'a Siú, 'o ina kole ange kiā Pailato ke 'ave 'e ia te sino 'o Sīsuú. Pea ne'e loto ki ai 'ia Pailato. Ko ia ne'e ha'u ia 'o 'ave te sino 'o Sīsuú.

* **19:36** 19:36 'Eki 12:46; Nōm 9:12; Saame 34:20
Sāk 12:10; Fkhā 1:7

* **19:37** 19:37

³⁹ Pea ne'e ha'u foki mo Nikotīmasi, ('ā ē ne'e ha'u pō'uli kiā Ia 'i te kamata'angá) mo he mula mo te 'ālosi kua fetuiaki, fe'unga nai tononamafá mo te pāuni 'e teau.*

⁴⁰ Ko ia ne'e notou to'o te sino 'o Sīsuú, 'o kofu 'aki he 'ū tupenu, pea 'ai fakataha ai pē mo te 'ū me'a fakanamulelei, he ko te anga ia 'o te teu pekia 'o te ha'a Siú ki fa'itoká.

⁴¹ Pea ne'e tu'u 'ia te feitu'u ne'e kalusefai ai 'ia Iá he ngoue; pea ne'e 'i te ngoué he fanualoto fo'ou, 'a ia kua he'iki ai telio ai he taha.

⁴² Pea kote'uhí ko te 'aho Tokonaki ia 'o te ha'a Siú, mo te ofi mai 'ia te fanualotó, ko ia ai ne'e notou telio 'ia Sīsū 'i te feitu'u ko iá.

20

Ko te toetu'u 'a Sīsuú

(Mātiu 28:1-8; Ma'ake 16:1-8; Luke 24:1-12)

¹ 'I te fu'aki 'aho 'o te uiké, ne'e ha'u hengihengi 'ia Mele mei Makitalá ki te fanualotó, kei pō'uli, 'o vakai atú, tā kua to'o te maká mei te fanualotó.

² Pea lele leva ia, 'o 'alu kiā Saimone Pita, mo te ākongá 'e taha, 'ā ē ne'e 'ofá ai 'ia Sīsuú, 'o iange kiā nāua, “Kua notou 'ave te 'Alikí mei te fanualotó, pea 'oku kala motou 'ilo'i pe kua notou tuku 'Oná ki fea.”

³ Ko ia ne'e 'alu atu ai 'ia Pita ki tu'a mo te ako 'e tahá, 'o nā ō ki te fanualotó.

⁴ Pea nā felele'i fakataha; pea ne'e vave te lele 'ia te ako 'e tahá 'iā Pita, 'o fu'aki a'u ia ki te fanualotó.

⁵ Pea punou ia 'o vakai atu, tā 'oku tuku lelei pē te 'ū tupenú, kā ne kailoa ulu ia ki ai.

---

* **19:39** 19:39 Sione 3:1-2

⁶ Kae mulimuli atu pē 'ia Saimone Pita, 'o ulu ki te fanualotó, 'o sio ki te 'ū tupenu ne'e tuku 'i aí,

⁷ mo te holoholo ko 'ē ne'e 'ai ki Tono fofongá, ne'e kailoa tuku fakataha mo te 'ū tupenú, kā kua fatufatu ia 'o tuku ki te tuliki kehe.

⁸ Pea toki ulu leva ki ai mo te ākongá 'e tahá, 'a ē ne'e fu'aki a'u ki te fanualotó, pea sio ia ki ai 'o tui.

⁹ He kua he'iki ai mahino kiā nātou 'ia te Folafofa ne'e pehē, kua pau ke toetu'u Ia mei te pekiá.

¹⁰ Pea toe foki leva te ongo ākongá ki 'api.

*Ko te fakahaa'i 'o Sīsū kiā Mele mei Makitalá
(Mātiu 28:9-10; Ma'ake 16:9-11)*

¹¹ Kae tu'u ai pē 'ia Mele 'i te tu'a fanualotó, 'o tangi; pea lolotonga tana tangi, ne'e punou ia ke sio ki te fanualotó.

¹² Pea vakai atu ia ki te ongo 'āngelo kofu hinahina 'oku nā nonofo maí, ko te taha mei 'ulu, mo te taha mei va'e, 'i te feitu'u ne'e fakatakoto ai 'ia te sino 'o Sīsú.

¹³ Pea lea ange te ongo me'á kiā ia, “E fafine, ko te ā 'oku ke tangi aí?”

Pea iange 'e ia kiā nāua, “Kua notou 'ave toku 'Alikí, pea 'oku kailoa u 'ilo'i pe kua notou tuku 'Oná ki fea.”

¹⁴ Pea 'i te 'osi ange tana lea peheé, ne'e tafoki ia ki muli, 'o vakai atu kiā Sīsū 'oku tu'u maí, ka ne'e kala 'ilo'i ia 'e ia ko Sīsū.

¹⁵ Pea me'a ange 'e Sīsū kiā ia, “E fafine, ko te ā 'oku ke tangi aí? Ko ai 'oku kumi 'e koe ki aí?”

Pea mahalo 'e Mele ko te tauhi ngoué Ia, 'o iange kiā Ia, “Alikí, kāpau ko Koe kua Ke 'ave Iá, pe'i tala'i maí te feitu'u kua Ke tuku 'Ona ki aí, kae au 'ave Ia 'e au.”

¹⁶ Pea toki folafola ange 'e Sīsū kiā ia, “Mele!”

Pea tafoki ange ia, 'o pehē ange 'i te lea faka-Hepeluú, “Lāponai!” (ko tonu 'uhingá, “E Faiako!”)

¹⁷ Pea folafola ange 'e Sīsū kiā ia, “Aua na'a ala mai kiā Au, he kua he'iki ai ke Au 'alu ake ki te Tamaí; kā ke 'alu leva ki Toku 'ū tokouá, 'o tala kiā nātou 'o pehē: ‘Ko Taku 'alu 'eni ki Taku Tamaí pea ko te kotou Tamaí, pea ki Toku 'Atuá mo te kotou 'Atua.’ ”

¹⁸ Ko ia ne'e ha'u 'ia Mele mei Makitalá, 'o fakahā ki te kau akó tana mamata ki te 'Alikí, pea mo Tana folafola pehē mo pehē kiā iá.

*Ko te hā 'ia Sīsū ki Tana kau akó
(Mātiu 28:16-20; Ma'ake 16:14-18; Luke 24:36-49)*

¹⁹ Pea 'i te afiafi ko iá, 'i te fu'aki 'aho 'o te uiké, pea kua tātāpuni 'ia te 'ū matapā 'i te fale ne'e nofo ai 'ia te kau akó, he ne'e notou manahē ki te kau Siú, ne'e ha'u 'ia Sīsū, 'o tu'u ki te notou ha'oha'ongá, 'o folafola kiā nātou, “Ke 'iā kōtou 'ia te melinó.”

²⁰ Pea 'i Tana lea peheé, ne'e faka'ali'ali ange Ia kiā nātou Tono ongo nimá mo Tono vakavaká. Pea toki fiafia lahi 'ia te kau akó 'i te notou mamata ki te 'Alikí.

²¹ Pea toe folafola 'e Sīsū kiā nātou, “Ke 'iā kōtou 'ia te melinó; hangē ko tonu fekau mai 'Oku 'e te Tamaí, pehē kua Ū fekau atu 'ia kōtou 'e Au.”

²² Pea 'osi ange Tana lea peheé, ne'e hō Ia kiā nātou, mo folafola ange, “Kotou ma'u ā 'ia te Laumālie Mā'oni'oní.

²³ Kāpau 'e kotou fakamolemole'i te hia 'a te 'ihi, kua fakamolemole'i ia; kāpau 'e kotou tuku te hia 'a te 'ihi, kua tuku pē ia.”*

* 20:23 20:23 Māt 16:19; 18:18

Ko Sīsū mo Tōmasi

24 Kā ko Tōmasi, ko te toko taha 'i te kau hongofulu mā uá, 'a ē ne'e ui ko Titimasí,* ne'e kala 'i ai ia 'i te ha'u 'ia Sīsū.

25 Ko ia ne'e lea kiā ia he 'ihi 'o te kau akó, “Kua motou mamata mātou ia ki te 'Alikí!”

Kae pehē ange 'e ia kiā nātou, “Kā kailoa u sio 'i Tono ongo nimá ki te mata fa'ó, mo velo toku tuhú ki te mata fa'ó, mo velo toku nimá ki Tono vakavaká, 'e kailoa 'aupito tui 'eni ia.”

26 Pea 'osi mei ai te 'aho 'e valu, ne'e toe nofo 'i te loto falé Tana kau akó, pea ne'e 'iā nātou 'ia Tōmasi. Ha'u pē 'ia Sīsū, kua tāpuni te 'ū matapaá, 'o tu'u 'i te notou ha'oha'ongá, 'o pehē ange, “Ke 'iā kōtou 'ia te melinó.”

27 Pea pehē ange 'e Ia kiā Tōmasi, “Ai mai tou tuhú, 'o vakai Toku ongo nimá; pea 'ai mai tou nimá, 'o velo ki Toku vakavaká; pea 'aua na'a ke ta'etui, kae tui.”

28 Pea toki tali ange 'e Tōmasi 'o pehē kiā Ia, “Ko toku 'Alikí pē, mo toku 'Atuá!”

29 Pea folafola ange 'e Sīsū kiā ia, “E Tōmasi, kua ke tui koā kote'uhí ko tau mamata kiā Aú? 'Oku manū'ia pē 'ia nātou ne'e kailoa mamata, kae notou tuí.”

Ko te 'uhinga ne'e fa'u ai 'ia te tohi nei

30 Pea ne'e lahi foki mo te 'ū faka'ilonga mana kehekehe ne'e feia 'e Sīsū 'i te 'ao 'o te kau akó, 'a ia 'oku kala tohi 'i te tohi nei;

31 kā kua tohi 'ení kote'uhí ke kotou tui ko Sīsū ko te Kalaisí Ia, ko te 'Alo 'o te 'Atuá, pea 'i te kotou tuí ke kotou ma'u ma'uli 'i Tono huafá.

* 20:24 20:24 Titimasí: ko tono 'uhinga: māhanga.

21

Ko te hā 'ia Sīsū ki Tana kau ako 'e toko fitú

¹ Pea 'i te 'osi ange 'ení, ne'e tē fakahaa'i 'e Sīsū 'Ona ki te kau akó 'i te Tai 'o Taipilió, pea ko 'eni tonon angá:

² ne'e 'i ai 'ia Saimone Pita, mo Tōmasi 'ā ē ne'e ui ko Titimasí, mo Nātaniela mei Kena 'i Kālelí, mo te ongo foha 'o Sēpetí, mo te toko ua kehe 'o Tana kau akó.

³ Pea iange 'e Saimone Pita kiā nātou, “E au 'alu au 'o tautai.”

Pea notou iange kiā ia, “Ē, tou ō mo mātou.” Pea notou ō atu leva 'o heka vaka; pea 'i te pō ko iá ne'e kailoa 'aupito notou ma'u he me'a.*

⁴ Pea 'i te pongipongi aké, ne'e tu'u mai 'ia Sīsū 'i te matātaí, ka ne'e kailoa 'aupito 'ilo'i 'e te kau akó ko Sīsū ia. ⁵ Pea lea ange 'e Sīsū kiā nātou, “Tamaliki, 'oku 'i ai he kotou kiki?”

Pea notou tali ange, “Kailoa.”

⁶ Pea ui mai 'e Ia kiā nātou, “A'au te kupengá ki te mata'u 'o te vaká, pea 'e kotou ma'u.” Pea notou 'a'au te kupengá 'i ai, pea ne'e kailoa lava ke notou toho te kupengá kote'uhí ko te lahi 'o te iká.*

⁷ Ko ia ne'e lea ange kiā Pita 'e te ākongā ne'e 'ofa ai 'ia Sīsúú, “Ko te 'Alikí ia.” Pea 'i te fanongo 'e Saimone Pita ko te 'Alikí iá, ne'e nono'o 'e ia tonon kofu tautai (he ne'e vete ia,) 'o hopo ki tai.

⁸ Kae toki ōmai te toenga 'o te kau akó 'i te ki'i vaká, (he ne'e kala notou loko mama'o mei 'uta, fe'unga nai mo te kiupite 'e uangeau,) 'o notou taulani'i mai te kupengá mo te iká.

* **21:3** 21:3 Luke 5:5   * **21:6** 21:6 Luke 5:6

⁹ Pea 'i te notou a'u mai ki 'utá, ne'e notou vakai ki te afi malala kua tafu, mo te mata'i ika kua tunu 'i ai, mo te fe'i mā.

¹⁰ Pea me'a ange 'e Sīsū kiā nātou, “To'o mai he me'a mei te kotou ika kua toki ma'ú.”

¹¹ Pea tē heka 'ia Saimone Pita ki te vaká, 'o toho mai te kupengá ki 'uta, kua fonu 'i te 'ū ika lalahi, ko tonu laú ko te ika 'e teau nimangofulu mā tolu. Pea neongo tana lahí, ka ne'e kailoa mahae ai te kupengá ia.

¹² Pea me'a ange 'e Sīsū kiā nātou, “Kotou ōmai ā 'o kai.” Pea ne'e kailoa 'aupito he taha 'i te kau akó 'e lava ke 'eke ange kiā Ia 'o pehē, “Ko ai tū 'ia Koe?” He ne'e notou 'ilo'i ko te 'Alíkí pē Ia.

¹³ Pea me'a mai 'e Sīsū, 'o to'o te fe'i maá, 'o 'avange kiā nātou, mo te mata'i iká foki.

¹⁴ Ko te tu'a tolu 'eni te hā 'ia Sīsū ki Tana kau akó, hili ange Tana toetu'u mei te pekiá.

Ko Sīsū mo Pita

¹⁵ Pea kua 'osi te notou kaí, pea me'a ange 'e Sīsū kiā Saimone Pita, “Saimone, foha 'o Sione, 'oku ke 'ofa kiā Au 'o lahi ake 'iā nātou ko 'ení?”

Pea tali ange 'e Pita, “Io, 'Aliki; kua Ke mea'i pē 'okou 'ofa kiā Koe.”

Pea folafola Ia kiā Pita, “Fafanga Taku fanga lamí.”

¹⁶ Pea tē me'a ange 'e Sīsū kiā ia, ko tonu tu'a uá, “Saimone, foha 'o Sione, 'oku ke 'ofa kiā Au?”

Pea iange 'e Pita, “Io, 'Aliki; kua Ke mea'i 'okou 'ofa kiā Koe.”

Pea folafola Ia kiā Pita, “Fafanga Taku fanga sipí.”

¹⁷ Pea tē me'a 'e Ia kiā Pita, ko tonu tu'a tolú, “Saimone, foha 'o Sione, 'oku ke 'ofa kiā Au?”

Pea mamahi 'ia Pita 'i te tu'a tolu Tana fehu'i mai 'o pehē, “Okou ke 'ofa kiā Au?”

Pea iange leva 'e ia, “Alikī, 'oku Ke mea'i te me'a kotoa pē; kua Ke mea'i 'okou 'ofa kiā Koe.”

Pea folafola ange 'e Sīsū kiā ia, “Fafanga Taku fanga sipí.

¹⁸ Ko te mo'oni, ko te mo'oni, 'Okou tala'i atu: lolotonga tau kei talavou, ne ke nono'o 'ia koe, pea ke 'eva'eva he feitu'u pē 'e ke loto ki aí, kae kāpau 'e ke matu'a, 'e ke mafao atu leva tou ongo nimá, kae nono'o 'ou he taha kehe, pea 'e 'ave 'ou ki te feitu'u 'e kala ke loto ki aí.”

¹⁹ Ne'e lea pehē Iá, ko Tana fakatātā atu te anga 'o te mate'anga 'e ina fakaongoongolelei'i ai 'ia te 'Atuá. 'Osi ange Tana lea ko iá, pea toki folafola ange 'e Ia, “Mulimuli mai kiā Au.”

²⁰ Pea tafoki ki muli 'ia Pita, 'o vakai ki te tama ako ne'e 'ofa ai 'ia Sīsū 'oku mulimuli mai, ('ā ē ne'e takoto 'i te kaí, 'o faaki ki Tono fatafatá, 'o pehē ange kiā Ia, “Alikī, ko ai ia 'e lavaki'i 'Oú?”)*

²¹ pea 'i te mamata 'e Pita kiā iá, ne'e pehē ange 'e ia kiā Sīsū, “Alikī, kae ā 'ia te tangata nei ia?”

²² Pea folafola ange 'e Sīsū kiā ia, “Kāpau ko Toku lotó ke nofo pē ia kae'aua ke Au ha'u, he ko te ā ia kiā koe? Fai pē koe ta'aú mulimuli kiā Au.”

²³ Ko ia ne'e mafola ki te kāingá 'ia te lea ko 'ení, 'e kailoa takua toe pekia te tama ako ia ko iá; ka ne'e kailoa tala 'e Sīsū kiā iá, 'e kailoa mate ia; kā ko 'eni pē, “Kāpau ko Toku lotó ke nofo pē ia kae'aua ke Au ha'u, hē ko te ā ia kiā koe?”

---

* **21:20** 21:20 Sione 13:25

²⁴ Ko 'eni ia 'ia te tama ako 'oku fakamo'oni ki te 'ū me'a ko 'eni, pea ne ina tohi 'ia te 'ū me'a ko iá; pea kua motou 'ilo'i 'oku mo'oni tana fakamo'oní.

Ko te tātukú

²⁵ Pea 'oku 'i ai mo te 'ū me'a kehekehe ne'e fai 'e Sīsū. Kāpau ne'e hiki tohi 'eni kotoa pē, 'e au pehē, na'a mo māmani fuli pē, 'e kailoa hao ai te 'ū tohi 'e fai.*

---

* **21:25** 21:25 'I te 'ū hiki fualoa 'ihi 'oku faka'osi 'aki te lea 'Ēmeni.

Te Fuakava Fo'ou
Niuafu'ou: Te Fuakava Fo'ou (New Testament) of
Tonga

copyright © 2023 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Niuafu'ou

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2024-08-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Sep 2024 from source files
dated 14 Aug 2024

916961df-d7fc-5167-b598-93a0d0d5d9aa